

ПОЛИТИКИН

28. 1. 1983. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLIV • 20 ДИН

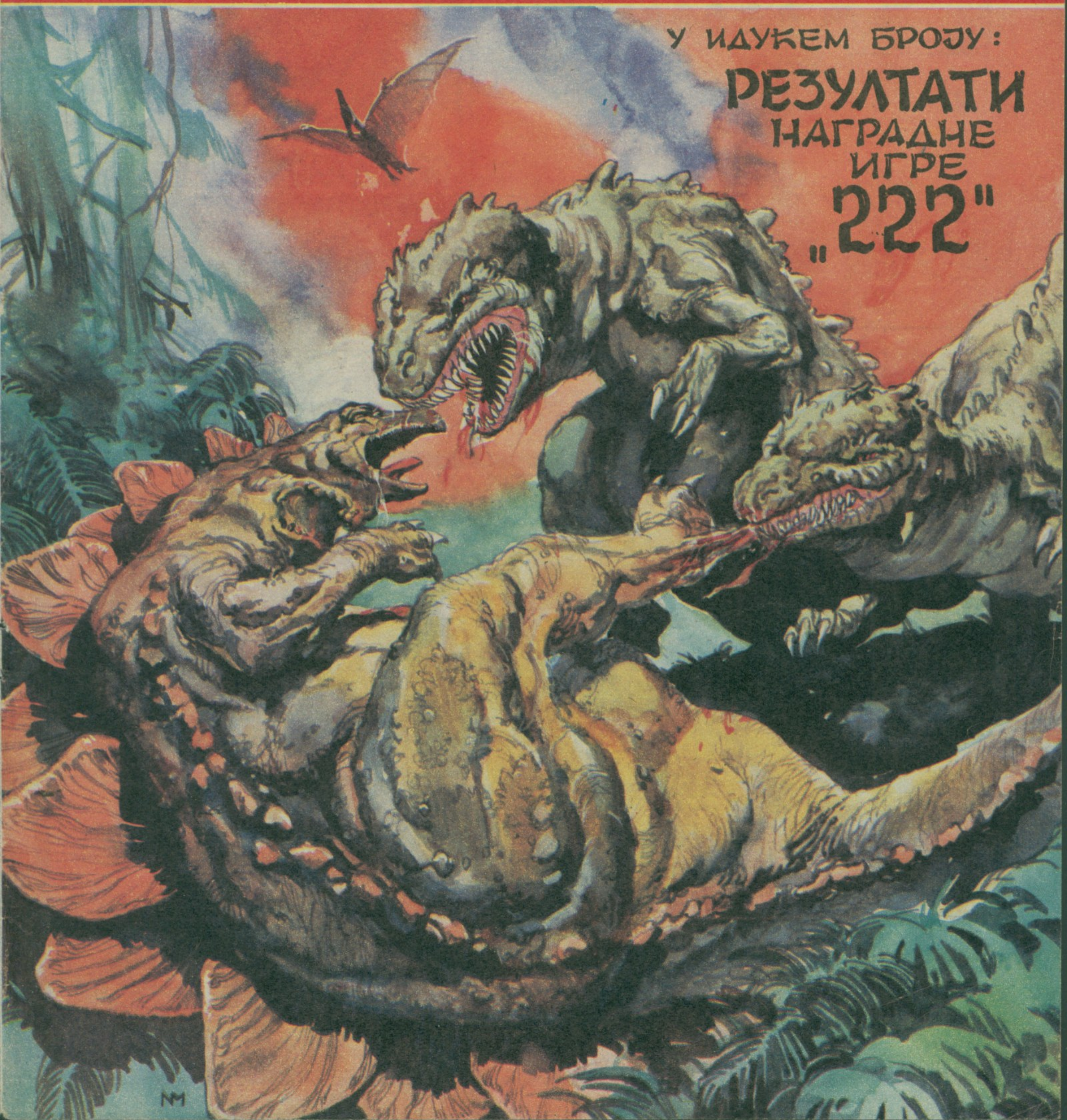
БРОЈ
1622

ЗАБАВНИК

У ИДУЋЕМ БРОЈУ:

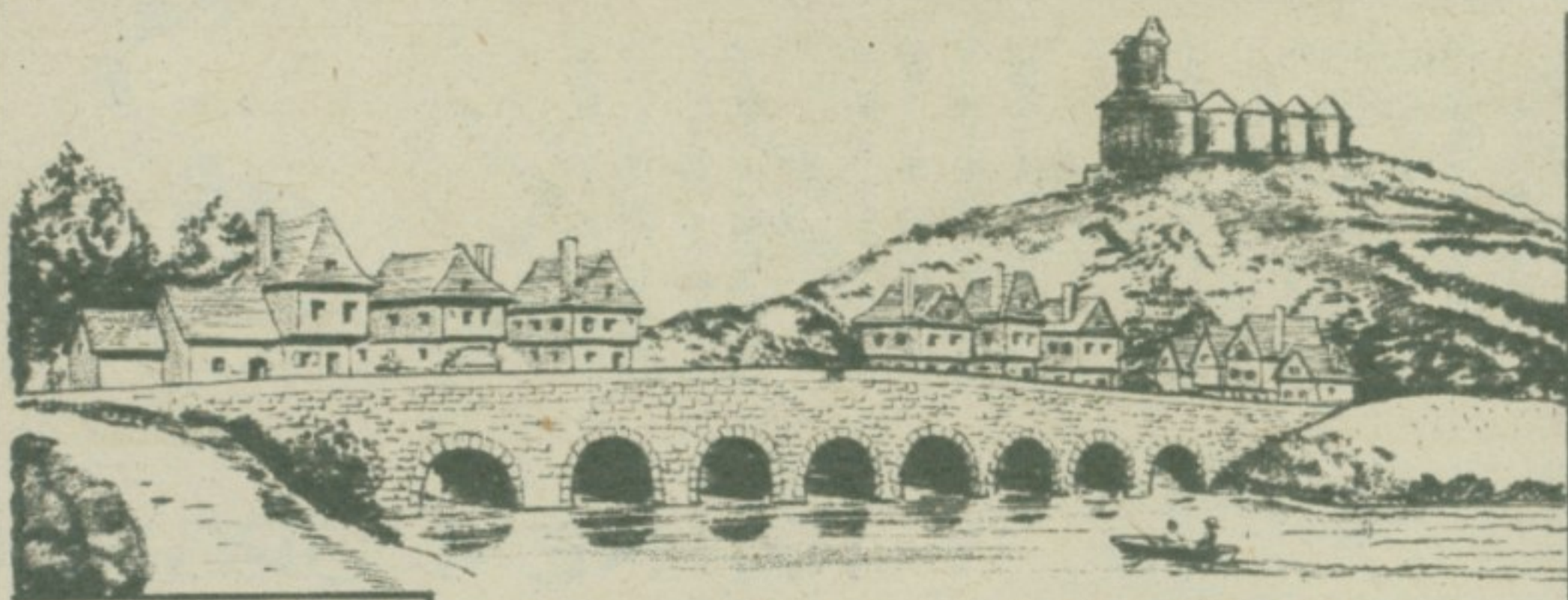
РЕЗУЛТАТИ
НАГРАДНЕ
ИГРЕ
„222“

Фирма

Веровали или не!

МОСТ У ШАТОЛЕНУ

У ФРАНЦУСКОЈ,
ПОДИГНУТ ЈЕ 1600. ОД НОВЦА
ДОВИЈЕНОГ ОД ОСАМ СТАНОВНИКА ОВОГ
ГРАДИКА КОЈИ СУ УНАПРЕД ЗАКУПИЛИ
МЕСТА ЗА ЗИДАЊЕ КУКА НА ЊЕМУ.

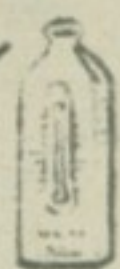

ДЕЦА У ТОКИЈУ

МОГУ САМА ДА ХВАТАЈУ
РАЗНЕ БУБИЦЕ И ТО У
РОБНОЈ КУКИ, КОЈЕ ЧУВА-
ЈУ КАО КУКНЕ ЛУБИМЦЕ.
ЈЕДНА БУБА КОШТА ОКО
60 ДИНАРА.

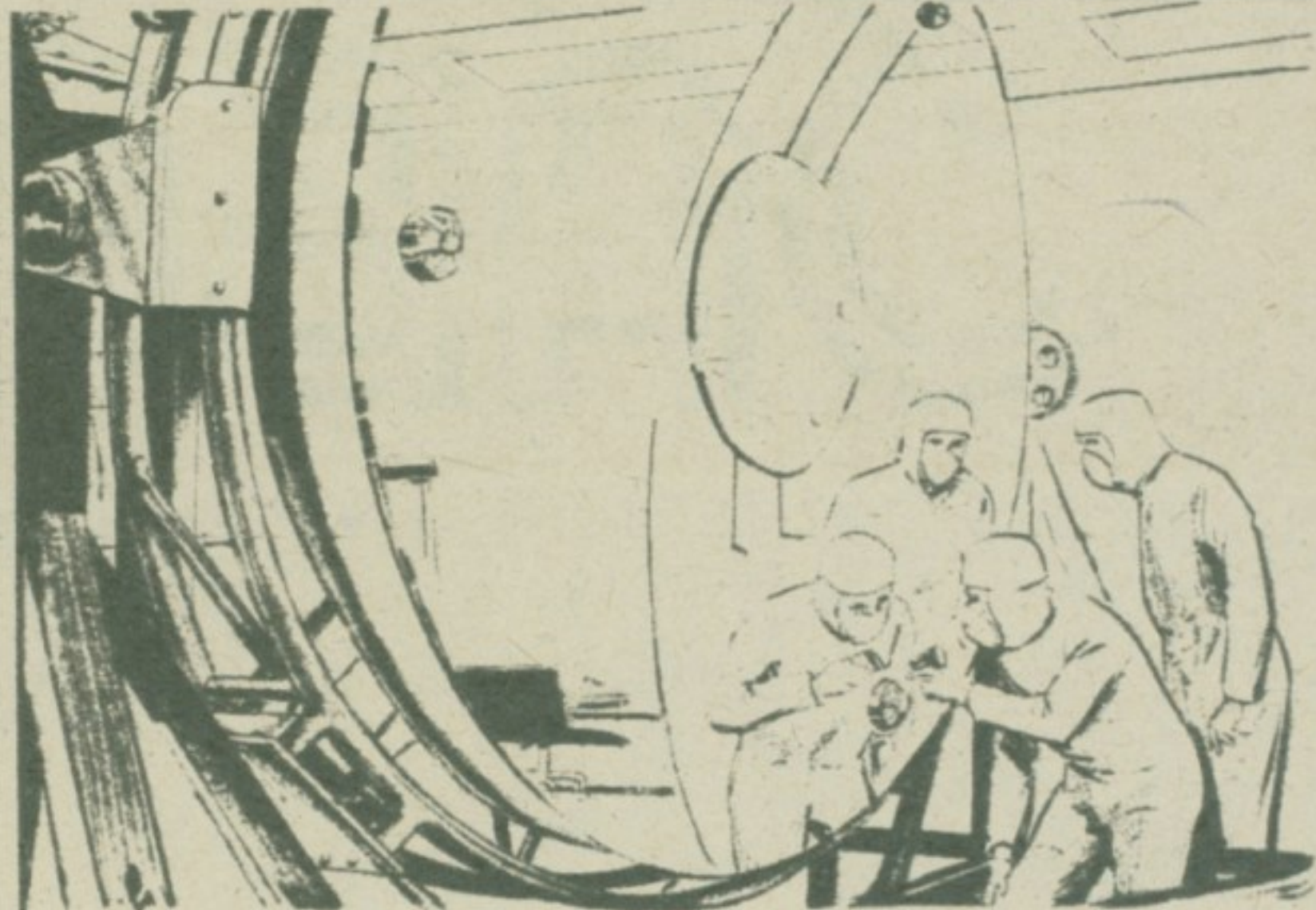
ФЛАШИЦА ЗА БЕБЕ

КОЈА ЈЕ ПРОИЗВЕ-
ДЕНА 1940. ИМАЛА
ЈЕ УГРАЂЕН
ТЕРМОМЕТАР.

ЕЛИЗАБЕТ БИТИ

ИЗ ТОРНХИЛА (САД)
ИМА 90 ГОДИНА. ЊЕНО
ПРВО ДЕТЕ, ТЕД БИТИ,
РОЂЕНО ЈЕ 12. ДЕЦЕМБРА
1914, ПРВО УНУЧЕ РОЂЕНО
ЈЕ 12. ДЕЦЕМБРА 1938, А
ПРВО ПРАУНУЧЕ 12. ДЕЦЕМБРА
1960.

ОГЛЕДАЛО ОД 2,5 МЕТАРА

КОНСТРУИСАНО ЈЕ ЗА СВЕМИРСКИ
ТЕЛЕСКОП КОЈИ ЋЕ БИТИ У УПОТРЕБИ
ОД 1985. ГОДИНЕ. ПОМОЋУ ЊЕГА ЋЕ
АСТРОНОМИ МОЋИ ДА ПОСМАТРАЈУ
ЗВЕЗДЕ И ПЛАНЕТЕ УДАЉЕНЕ И 14
МИЛИЈАРДИ СВЕЛОСНИХ ГОДИНА ОД
ЗЕМЉЕ. КОРИСТЕЊИ НАЈСАВРЕМЕНИЈА
ДЛЕТА ПОД КОНТРОЛОМ КОМПЈУТЕРА,
ТЕХНИЧАРИ СУ ТАКО УГЛАЧАЛИ ОГЛЕДАЛО
ДА НА ЊЕГОВОЈ ПОВРШИНИ НЕМА ОДСТУ-
ПАЈА ВЕЋИХ ОД ЈЕДНОГ МИЛИОНИТОГ
ДЕЛА ИНЧА (1 ИНЧ = 254 ЦМ).

КОРЕН ТЕМПРЕСА

У ОБЛИКУ КОЊСКЕ ГЛАВЕ
ИЗВАДИО ЈЕ У СВОЈОЈ БАШТИ
ЕДВАРД ИЛШЕ ИЗ ФОРТ МАЈЕРСА (ФЛОРИДА).

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА

●●● новорођенчад у просеку
плачу 113 минута дневно и нај-
бучнија су од десет увече до
два ујутру, а најмирнија око
десет часова пре подне кад су
сита и испавана.

●●● Швајцарци су први пут
видели скије тек пре једног
века, и то захваљујући неком
туристи који их је покљонио
монасима реда св. Бернарда.
Први скијашки клуб у овој
земљи основан је тек деценију
касније.

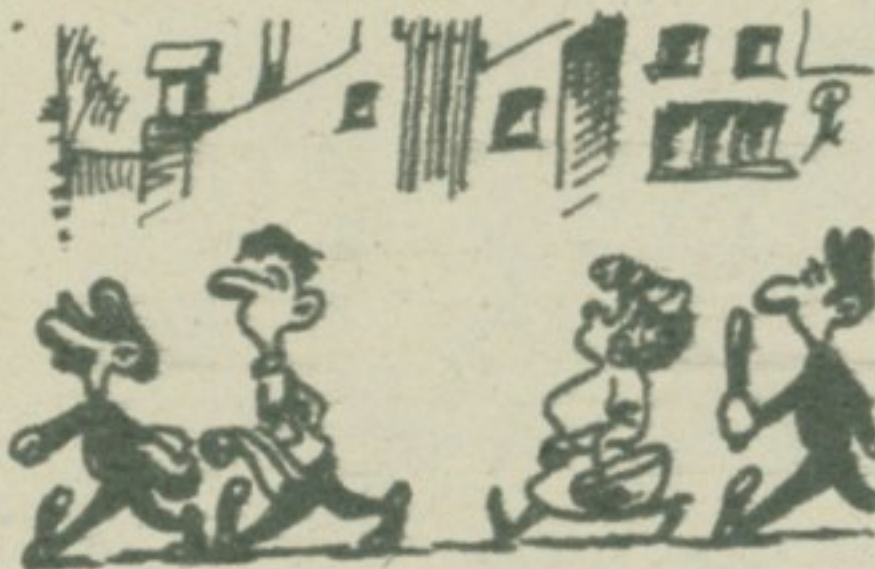
●●● фосил пужа за који се
верује да је стар седамдесет
милиона година и да је највећи
на свету пронађен је близу
Мунстера у СР Немачкој. Ку-
ћица му је широка готово два
метра.

●●● неандерталац можда још
живи у забитим пределима
Монголије и централне Азије.
Истраживач Мајра Шакли и-
зјавила је да су мајмунолике
људе видели пастири, а науч-
ници су открили трагове сто-
пала који не личе на отиске
савременог човека. Пронађене
су такође и камене секире но-
вијег датума. Научници се сада
питају да ли је неандерталац за-
иста ишчезао пре 35000 година,
за време леденог доба.

●●● ново чудо од лепка омо-
гућиће лекарима да успешно
лепе ткиво и делове костију
исто као да лепе поломљену
вазу. Лепак се зове „тисукол“
и није нимало јефтин. Мили-
литар кошта 3500 динара, што
значи да би литар коштао
3500000.

●●● према најновијим ста-
тистичкама полицајци ходају
мање од сваке домаћице. Они у
просеку препешаче око седам
километара дневно, а домаћица
чак десет. Ипак, поштар нај-
више времена проведе на но-
гама — дневно пређе готово
двадесет километара, што је
само мало више од келнера ко-
ји те километре превали слу-
жећи између столова.

●●● једно истраживање у
Француској показало је да се
на микрофону слушалице у те-
лефонским говорницама нађе и
по три хиљаде бацила укључу-
јући и микробе који изазивају
разне болести. Зато је одлучено
да се слушалице свакодневно
дезинфикују.

●●● становници древног Си-
бариса, града у јужној Италији
на обали Тарантског залива,
законом су забранили држање
петлова. Житељи по раскоши
надалеко чувеног града толико
су волели да спавају да никада
нису устајали пре поднева.
Пошто су њихови петлови, као
и сви на овом свету, у рану
зору кукурикали и пошто ни-
како нису могли да их ућутка-
ју, лењивци су их законом
прогнали из града.

●●● на Карипским острвима
живе огромне бубашвабе. Ове
бубе нису само необично вели-
ке већ и страшно бучне: њихо-
во шуштање чује се на 15 ме-
тара даљине.

НАПРАВИО САМ КОМПЈУТЕР!

Екран обичног телевизора за-
свјетлио је и на њему су се
појавила латинична слова
„Монитор спречан“. Иван је хит-
ним покретом превукао прстима
преко издвојене тастатуре и на
екрану је исписано питање: „Да
ли хоћеш за све групе? Или само
за једну?“. Поново су дечакови
прсти заиграли и на монитору су
брзином од пола секунде почели
да се исписују датуми и интер-
вали у којима, рецимо, V група
неће имати струје. За само шездесет
секунди становници Београда
из V групе били су обавештени
када ће, ако искључења буду
онаква каква су била, за следећа
четири месеца остати без струје.

Не, није реч о компјутеру какав
вероватно има Електродистрибуци-
ја, уосталом тамо не раде лет-
наестогодишњаци. Ово је прича о
малом кућном компјутеру који је
по свом нацрту и потпуно само-
стално направио Иван Зиндовић,
ученик I разреда заједничких ос-
нова. И ово је само једна од ње-
гових могућности.

Врло користан отпад

— Пре четири-пет година из-
билније сам се заинтересовао за
електронику — прича овај дечак
кога већ многи називају „Југосло-
венски Синклер“. — И пут ме је
прво одвео у клуб основне школе
„Радое Домановић“ у Новом Бе-
ограду, а касније, и данас, у Ра-
дио-клуб „Никола Тесла“, који
искуством, а и опремом, може да
помогне.

Прво су, забаве ради, настале
зујалице, трепачи, исправљачи,
па лајтшоу који је поклоник дру-
гу за рођендан. Затим је кон-
струисао много сложенији фрек-
венциметар, уређај за мерење
фреквенције у градској мрежи, па
фреквентни генератор, електрон-
ски термометар...

Пре пет-шест месеци Иван Зин-
довић се толико заинтересовао за
компјутере да у граду готово није
било стручне књиге о компјуте-
рима коју није прочитао. Свет
електронике више није био тако
тајанствен, микропроцесори, ос-
новни делови компјутера, нису му
изгледали тако сложени. И Иван
се одлучио на нешто за шта ни
много старији немају довољно
храбрости — да сам направи
компјутер.

— Да одмах разјасним, компју-
тер је заиста једноставан уређај,
али само онда ако се дубро позна-
је теорија — каже Иван. — И, што
је, чини ми се, важно — може
да се направи за мале паре. Мене
је овај пројекат коштао нешто преко
3 000 динара. Тастатуру сам на-
правио од једног старог телеприн-
тера с отпада, није идеална, али
служи. Многе делове сам позај-
мио од другова док сам чипове,
нормално, морао да купим: нешто
код нас, нешто преко границе...

Иванов компјутер, као и сви
компјутери, састоји се од два де-
ла: такозваног хардвера који чине
механички и електронски делови
и софтвера, програма који му даје
одлике. Први део је потпуно сам
направио, док је други, највећим
делом, преузео од једног америч-

— Ова PM-1 у много чему је бољи од стандардног Синклерове компани-
је — каже Иван Зиндовић за свој компјутер првенац. — Има већу сло-
боду куцања, већи број рам-меморије за складиштење података, брже
је прима и уписује са касетофона. Наравно, има и недостатке.

„ИДИОТ“ ЈЕ ОБИЧНА КУКАВИЦА

ИВАН ЗИНДОВИЋ
ИЗ НОВОГ БЕОГРА-
ДА ЈЕ ПО СОП-
СТВЕНОМ НАЦРТУ
И ПОТПУНО САМО-
СТАЛНО ИЗРАДИО
УРЕЂАЈ КОЈИ СЕ
СЛУЖИ НАЈСЛО-
ЖЕНИЈИМ МАШИН-
СКИМ ЈЕЗИКОМ.
ТО И НЕ БИ БИЛО
ТОЛИКО ЧУДНО
ДА ПРОНАЛАЗАЧ
НЕМА 15 ГОДИНА.

ког компјутера на коме је пуне
две године радила екипа од 1 500
људи. Било би мало превише, ка-
же, да и то сам смисли и направи.
Уосталом, тако настаје већина
компјутера у свету, стручњаци
користе већ постојеће искуство и
праве нове ствари.

Мали кућни компјутер Ивана
Зиндовића споља и не изгледа та-
ко сложен. Међутим, кад човек
мало завири у тастатуру утисак је
сасвим другачији: прецизно изра-
ђене плочице и фино лемљени
крајеви интегралних кола неоцо-
љиво подсећају на филигрански
рад. Поред њега је сасвим обичан
касетофон који има необично
важну улогу у раду компјутера:
наиме, касете које он врти служе
као додатна меморија трајне
вредности. Ако хоћеш да чуваш
неки програм, слободно га повери

касетама. У свету је то већ поста-
ла права индустрија, касете са
програмима су врло скупе.

А како Иван долази до тих
програма? На изглед, сасвим јед-
ноставно: прво замисли програм,
затим на хартији направи дија-
грам а онда га помоћу тастатуре
шаље компјутеру. Да би се про-
грам трајно упамтио, снима се на
најобичнију касету у виду импул-
са, слично Морзеовој азбуци.

— Мој компјутер ради програм
који му сам саставим — објаш-
њава нам Иван. — За сада ми је
најчешће партнер за игре које сам
састављао. То није његова ос-
новна функција, али је, свакако,
најлепша. Бар за мене. У послед-
ње време ради комплетне кућне
финансије: ти му сам даш потреб-
не податке, па тата и мама не
морају да разбијају главу испису-

јући на хартији стање кућног
буџета. Они могу да погреше, мој
компјутер тешко. За сваки случај,
да би стање тог кућног буџета
увек имали при руци, ја само до-
дам принтер и компјутер на траци
откуца оно што тражим...

Компјутер Ивана Зиндовића за-
сад има готово 300 програма. Он,
поред осталог, може да служи као
сервисни уређај за друге компју-
тере, као алармни уређај, за ау-
томатско кодирање Морзеових зна-
ка, као телефонска секретарица,
уме чак и да кува... Наравно, за
ову последњу делатност потребни
су посебни механички додаци који
се монтирају на прикључке таста-
туре.

Иван је свог компјутерског пр-
венца оспособио и да му буде
партнер у шаху. Истина, играју
без часовника јер би компјутер
стално губио партију због упада-
ња у цајтнот, зна и по двадесетак
минута да размишља о следећем
потезу. Због тога се Иван често
наљути на њега, изгрди га и
припрети да ће га потпуно напу-
стити због новог који ће, каже он,
поред многих побољшања и боље
играти шах, односно брже „вући“
потезе.

Извини, имам трему

Иван је свом компјутеру наде-
нуо врло неромантично име — зо-
ве га Идиот. Невољно прича о
томе, каже да га је два пута, баш
кад не треба, обрुкао. Као да је
та гвожђурија наједном добила
трему. Први пут у октобру про-
шле године када је био на тради-
ционалној смотри Радничког ства-
ралаштва Југославије у Риједи:
кад је жири дошао да провери
његове могућности, једноставно је
полудео — почео је свашта да
исписује по екрану, да пишти, па
чак и да звони. На срећу, брзо се
умирио и Иван је добио прву на-
граду за најбољи омладински рад.
Други пут је компјутер добио
трему 6. децембра, два-три минута
пре емитовања Београдске хрони-
ке чији је био гост. Поново је
запиштао и екран ишарао неким
знацима који су само њему били
јасни. И овде је после почетне
нервозе врло брзо дошао себи и
заслужио аплауз. Узроке оваког
понашања Иван покушава да от-
крије помоћу осцилоскопа, апарата
за посматрање напона, мада
признаје да је он сам имао трему
и компјутеру поставио погрешне
задатке. Иначе PM-1 (рачунска
машина) уме на три начина да
пријави грешку, на монитору јед-
ноставно испише: „шта?“, „како?“
и „немогуће“.

— Ако хоћу овај свој компјутер
да упоредим са стандардним
Синклерове компаније, морам да
кажем да је овај мој у много че-
му бољи. Има, рецимо, већу сло-
боду куцања, већу количину
рам-меморије за складиштење по-
датака и брже је прима и уписује
са касетофона. Овај има и слова
ж, ш, ч и ђ — насмејао се
Иван. — Међутим, Синклеров је
кудикема бољи у рачунским опе-
рацијама. Заједничко им је што
користе исти микропроцес који је
најбољи на свету. Ово је тек по-
четак, јер ја већ радим на новом,
много бољем компјутеру, а у пла-
ну је и један који ће, како се то
популарно каже, бити за ширoke
народне масе: биће јефтин, поузда-
н и мали, дугачак 20 см, а шест
дебео. Његова цена, по неким са-
дашњим прорачунима, неће прела-
зити 10 хиљада динара...

Петар Милатовић

3D и ТВ

Филм у три димензије није, како се углавном верује, измишљен педесетих година. Истина је да је тада доживео велику али краткотрајну популарност и успео, што је и био циљ, да напуни опустеле биоскопске дворане. Велики ривал у виду телевизијског екрана био је, накратко, поражен. 3Д, како скраћено „тепају“ тродимензионалном филму, ипак није чедо половине 20. века — он је стар колико и сам филм чији су пионири од самог почетка покушавали да својим треперавим сликама дају дубину.

Још 1900. године Вилхелм Фриз-Грин патентирао је систем заснован на принципу два паралелна филма а слике су се посматрале кроз напрату налик на викторијански стереоскоп. Чувена браћа Лимијер, творци прве филмске камере и прве филмске представе на свету, приказали су кратке тродимензионалне филмове на изложби у Паризу 1903. године, такође по двојном паралелном систему. Било је и раних покушаја на бази сочива при чему је слика пројецтирана на површину од специјалног материјала да би се добио ефекат три димензије.

Занмури за хепиенд!

Двадесетих година краткотрајну популарност уживао је такозвана анаглифска метода (од грчког: анаглипта — полурељефни уметнички радови). Слика је снимана на филм помоћу црвених и зелених филтера и потом посматрана кроз одговарајућа стакла. Чувени Били Бицер, киноапаратер још чувенијег режисера Грифита, пристао је да учествује у једном таквом систему, **пластиграмсу**, који се, после успешне премијере у Њујорку, одржао још три године. Добра немог филма имало је и систем **пластикон** који не само да је сликама давао дубину већ је у одређеним тренуцима омогућавао и двојне слике тако да је сваки гледалац могао да се определи за, на пример, срећан завршетак, а не онај предвиђен причом ако би затворио лево или десно око.

Тридесетих година „Метро Голдвин Мејер“ вратио је на сцену анаглифе и то под именом **аудиоскопика** 1936, **новог аудиоскопика** 1938. и **метроскопика**. Филмови прављени овим техника-

ма били су кратки, срачунати да запање гледаоце, па се сходно томе и „заплет“ састојао у кидисању аутомобила и локомотива и бацању разних предмета на публику која се, савладана тродимензионалним ефектом, борила од непостојеће опасности рукама, сагињањем главе или сакривањем иза наслона седишта.

Светски вашар у Њујорку 1939. године учинио је много за популарност 3Д дарујући публици **техникolor** филмове гледане кроз полароидне наочаре. Двоструки филм ове технике сниман је камерама које разлажу зраке, а приказиван помоћу два синхронизована пројектора.

У међувремену у Совјетском Савезу радило се на систему тродимензионалног филма који би се гледао без наочара. **Принцип Иванова** омогућио је пројекцију филма од 70 милиметара који је имао две паралелне слике на екрану начињеном од

бакарних жица чија је неравна површина стварала утисак дубине. Филм „Робинзон Крусо“ дупке је пунио биоскопске дворане у Москви где је приказиван.

Будућност: холографија и ласерски зраци

Највећу атракцију Британског фестивала 1951. представљала је „Телекинема“, дворана специјално направљена за тродимензионалне филмове. У очекивању да представља почне гледаоци у сали могли су на огромним екранима да прате гужву у фоајеу, а затим да се, с полароидним наочарима на очима, предају уживању у кратким филмовима и ужасима који су им претили с платна. У „Вожњи низ Темзу“ вода само што се није изливала с екрана, а играјући облици из цртаних филмова Нормана Макларена

скакали су им преко главе, или им се бар тако чинило. После Фестивала „Телекинема“ је претворена у прву британску кинотеку.

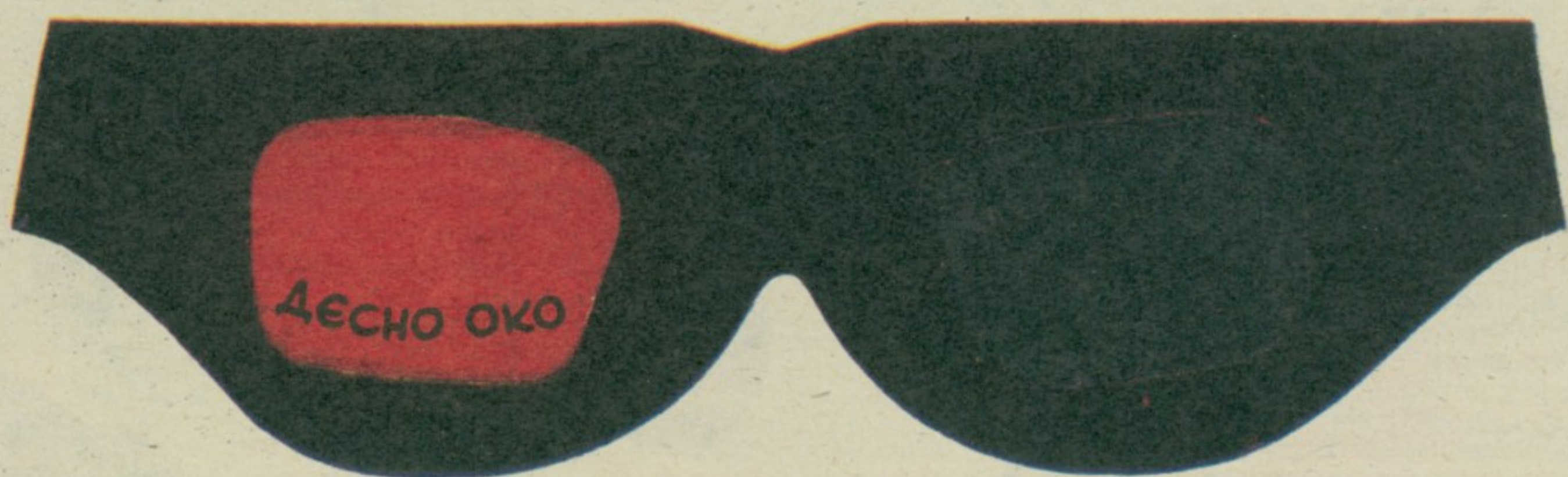
Амерички продуцент Арч Облер изазвао је краткотрајну али немишљену манију за тродимензионалним филмовима када је 1952. приказао „Баво Бвана“ снимљен полароидним процесом названим **нечерал вижи** у коме су сочива камере била раздвојена за приближно растојање човекових очију. Сам филм, обична будалаштина, био би сместа заборављен да није снимљен за тродимензионално гледање. Примамљиви наслов следећег филма „Лав у вашем крилу“ потукао је све рекорде у продаји улазница. Овај успех учинио је да се све велике продуцентске куће главачки баце у производњу три димензије.

Чудо није трајало дуго — публика никако није волела наочаре, а киноо-

ператоре је хватала паника од кидана филма, огреботина и премотавања јер су располагали са само два пројектора. Коначну победу однело је широко платно.

Ово никако не значи да је 3Д умро. У протеклој деценији открило га је порно тржиште, а недавно и филмови насиља, страве и ужаса. Будућност тродимензионалног филма у озбиљној кинематографији зависи од решавања основних проблема, а већ више година велике наде полажу се у систем на бази холографије и ласерских зрака.

Један од најбољих тродимензионалних филмова „Кућа од воска“ из педесетих година режирао је једнооки Андре де Тот. Много година касније новинар Џорџ Пери срео га је у Либијској пустињи — Де Тот је подсећао на хусарског пуковника с у-

КАКО ПРЕВАРИТИ ОКО

После две деценије паузе тродимензионални филм опет покушава да освоји не само велики већ и мали екран. Британска телевизијска мрежа ITV приназала је маја прошле године десетоминутни црно-бели филм у три димензије, а 29. новембра, у оквиру научног програма „Стварни свет“, емитовала је и први тродимензионални нолор филм прављен специјално за телевизију. Претплатници су, прено ТВ часописа, добили наочаре без којих је немогуће доживети ефенат дубине и простора.

Викторијански стереоскоп који је крајем 19. века играо улогу данашњег телевизора.

Ниједна фотографија, ма како прецизно снимљена, не може да превари наше око — гледајући је увек ћемо бити свесни да пред собом имамо равну слику без дубине. Парови фотографија пред вама снимљени су нарочитом техником и, да бисте их видели у три димензије, морате имати правоугаоно огледало високо око 20 центиметара. Поставите га на белину између истог пара фотографија страном на ко-

јој је стакло према десној слици, полеђином према левој. Десно око — како је приказано на малом цртежу — усмерите према одразу десне слике у огледалу и истовремено левим оком гледајте леву слику. Поступак захтева извесно вежбање. Кад успете да истренирате очи, две слике ће се после неколико тренутака слити у једну — тродимензионалну.

падљивима црним превезом преко очне дупље без ока.

— Како сте направили онај филм? — питао је новинар.

— Лако — одговорио је Де Тот. — Без обзира да ли се ради о тродимензионалном или обичном филму, док снимате једно око увек је затворено, зар не?

Лево и десно оно не виде исто

Ми имамо срећу да видимо свет у три димензије захваљујући томе што имамо два ока која не реагују баш истоветно: десно и лево око исти приказ региструју благо другачије, а мозак та два „снимка“ комбинује у једну тродимензионалну

слику. Човекова способност да види у три димензије постепено се развијала да би омогућила процену просторног растојања, а снажање у простору било је од пресудног значаја за, на пример, наше пра-пра-пра претке који нису могли да преживе без лова. У стању смо да разазнамо инсекта скри-

веног уз дебло дрвета из простог разлога што нам је инсект ближи. Да немамо „стерео очи“, и инсект и дрво чинили би једну равну површину, попут фотографије.

Ако оближње предмете погледате прво једним, па другим оком, приметите разлику. Стереоскопске слике морају те различите „погледе“ да репроду-

кују веома прецизно. Парови слика на нашим страницама снимљени су специјалном стерео камером са два сочива смештена на међусобном растојању од 65 милиметара колико отприлике износи размак између центара човекових очију. Фото-апарат снима обе слике истовремено показујући тако и оно што би

КОЉУ ДА ЖИВИМ!

Почело је нао узбудљива авантура у дивљим пределима Аљаске, али над се млади пар суочио са глађу и зимом, постала је то грчевита борба за опстанак.

Деветог дана њиховог напорног путовања кроз дивље и ненастањене пределе полуострва Кенај на Аљасци, Денис Харис је издала снага и она је очајна понављала у себи: „Зашто мене? Зашто Роџера? Зашто баш нас да снађе овако нешто?“ Нису имали хране, одећа им је била потпуно мокра, а прсти на ногама поцрнели од промрзлина.

Денис и Роџер Луис преселили су се на Аљаску у пролеће 1979. у потрази за слободом и мирним животом у природи. Предивни предели Аљаске били су прави изазов за ово двоје младих. Настанили су се у малој кући у Сјуорду на северној обали Аљаског залива. Газда који им је изнајмио кућу узео је под закуп један напуштен рудник злата удаљен осамдесетак километара од Сјуорда. Тврдио је да тамо сигурно има још злата и питао Денис и Роџера да ли желе да истраже рудник. Ако открију злато, свако од њих би добио пет одсто од чисте добити. Њих двоје су поскочили од радости кад су чули понуду.

Последњег дана октобра 1979. напустили су Сјуорд моторним шлепом на који су натоварили камп-кућницу, будложер, алат и намирнице. Друштво им је правио један пас луталица кога су Денис и Роџер пронашли негде уз пут. Била је женка и дали су јој име Њука. С њима је кренуо и стручњак за експлозиве Пит који је требало да минира стене око рудника злата. Газда им је на поласку рекао да ће сигурно доћи кроз месец дана да им донесе још намирница и покупи узорке руде злата.

Чим су се искрцали, Денис и Роџер су кренули у истраживање краја и набасали на

једну брвнару на обали залива и одлучили да се ту сместа, а камп-кућницу оставе Питу крај рудника. Делили их је око пет километара и Роџер је ту раздаљину сваки дан преваљивао кајаком, док је Денис остајала у брвнари, кувала и прала.

Прошло је месец дана. Зима је почела да се приближава, а авион са обећаном храном никако да долети. Залив се заледио а њих двоје нису видели никакву стазу која би ишла преко кршевитог предела. Сем неколико пешчаног плажа, обала је била стрма јер се планина готово под правим углом спуштала у воду.

Двадесетог децембра били су при крају с храном. Како да преживе зиму ако им не стигне помоћ, било је питање на које нису имали одговора. На југу је залив био отворен и Роџер је одлучио да кајаком пође ка Портлоку, кампу дрвосеча удаљеном око сто километара, у нади да ће уз пут наићи на неки рибарски брод. Желео је да пође сам, али Денис се уплашила да остане и толико је плакала да је Роџер морао да је повеле.

Оставили су писамце за Питу у случају да се појави у њиховој брвнари и укрпали се у кајак с оно мало намирница које су им остале и Њуком. Чим су кренули, Денис је обузела паника — високи таласи носили су кајак и изгледало је да ће га сваког тренутка преврнути. Пре него што је пао мрак, извукли су кајак на обалу, полигли шатор и подгрејали супу на малом примусу.

Крајем петог дана, пошто су превалили око педесет километара, почела је да дува олуја и диже таласе високе три метра. Пристали су уз обалу у Гоу Поинту, голом планинском огранку који се стома спуштао у залив, и полигли шатор на стени која је била удаљена од мора око тридесет метара. Снажан ветар и киша ударили су у шатор али то није било најгоре: у првом тренутку нису знали да им се огромни таласи све више приближавају.

Сутрадан поподне таласи су бити удаљени од њих само три метра. Испузали су из шатора и померили га неколико метара, али таласи су им се и даље претећи приближавали. Морали су да се пењу све више док

најзад нису стигли до једног удубљења у литици које је личило на пећину. Шатор и залихе су им остали на стени испод њих. Међутим, киша је лила кроз једну пукотину па је Роџер одлучио да се врати у шатор по поливинил да би затворио рупу.

— Не иди! — преклињала га је Денис.

Не обазирјући се на њену молбу Роџер се спустио и успео да извуче поливинил из шатора. У том тренутку огроман талас га је заплуснуо и он се нашао у води изгубивши дах. На срећу, талас се брзо повукао.

— Морамо да се попнемо још више! — викао је Роџер.

И даље држећи поливинил, гурнуо је Денис према отвору у стени и кренуо за њом. Њука их је пратила у стопу. Чим су се нашли изван опасности, Роџер и Денис су се од главе до пете умотали у најлон...

У зору је невреме престало, али већину њихове опреме неповратно су однели таласи. Денис и Роџер су између два весла везали уже и окачили мокру одећу да се суши. Читав дан су провели у шатору припијени једно уз друго да би се колико-толико загрејали.

Следећег дана однекуд се појавио вук и почео да се шуња око шатора. Роџер је зграбио пушку и опалио. Погодио је животињу, али је она још давала знаке живота. Није смео још једном да пуца јер је морао даштеди муницију. Узалуд је пола часа чекао да животиња издахне, а онда по други пут опалио. Али, као да се све уротило против њега и Денис. Овог пута није чак ни окрзнуо вука. Пришао му је и ударио га секиром по глави. Онесвешћену животињу је одвукао до обале, заронио јој главу и чекао да издахне. Одрао јој је кожу и комаде меса испржио. Део бутла добила је и Њука. Пошто су се најели, Денис је преостало месо спаковао у пластичну кутију.

Роџер је јутро дочекао размишљајући шта даље да раде. Нису видели ниједан брод, нити чули да прелеће неки авион. Њихов кајак је био толико оштећен да поправка није долазила у обзир. Једини излаз био је да се пењу даље уз стрму планину и онда наставе путовање ка северу, где су била и прва насеља.

Слабали су најнеспособније ствари и почели да се пењу. Међутим, тридесет метара изнад обале Денис се оклизнула и испустила све што је носила. У мору су заувек нестали шатор, мали примус и храна. Сада им је остало само једно вунено ћебе, душек од сун-

видело десно, и оно што би видело лево око.

Фотографски апарат не може да направи добре стерео слике ако су предмети које снима удаљени од њега више од сто метара. Исто се дешава и са нашим очима кад посматрамо пејзаж. Да би се добио добар стерео ефекат, сочива при снимању удаљених предмета морају да се налазе на већем међусобном растојању.

Да би снимљене стерео слике посматрало, свако око мора да гледа

снимак направљен одговарајућим сочивом. Само тако мозак ће оба приказа стопити у један — тродимензионалан. На сликама које вам приказујемо огледало раздваја леви видик од десног. Али, постоје и другачије технике.

Помоћу две намере с филтерима у боји

Такозвана стереоскопија, стара колико и сама фотографија, била је веома популарна крајем

прошлог и почетком овог века када је Енглеском владала краљица Викторија, најмоћнији владар свог доба. У то викторијанско доба породица се, као ми данас око телевизора, окупљала око стереоскопа. Потражња за стерео сликама била је огромна и само Лондонска стереоскопска компанија имала их је у свом каталогу преко сто хиљада. Друге фирме снабдевале су незасито тржиште „пикантним“ сликама намењеним само одраслима, а велики стереоскопи,

често део намештаја као данашњи телевизор, били су закатанчени као непожељне за очи дече и послуге.

Викторијански стереоскопи добро су обављали посао за који су били намењени, односно верно су дочаравали тродимензионалне фотографије које су гледаоци морали да посматрају један по један. Оваква напрана, наравно, за филм није уопште долазила у обзир. Филм је, да би и једном и другом оку дао одговарајућу слику, захтевао

ђера, пушка са три метка, мала тестера, компас и још неколико ситница.

Тот поподнева стигли су на гребен Гор Пека који су морали да заобиђу. Испод њих се налазио пснор. Роџер се изненада склизнуо и пао на леђа. „Готов сам!“ — помислио је. Тле је било тако клизаво да је назадрживо јурио ка амбису. Помисао да Денис може да остане сама натерала га је да се не преда. Успео је некако да зарије прсте у лед и заустави се на само неколико метара од понора. Болела га је свака кошчица и једва се вратио до Денис. Жена је стајала као упокана и од страха није могла ни реч да прозбори.

У сумрак су испод једног дрвета направили рупу у снегу, прекрили је грањем које је Роџер исекао тестерицом и преко ставили душек од сунђера. Покрили су се ћебетом на које су набацали грање. О спавању није било ни говора. Вол промрзалих прстију на ногама био је ужасан, хладноћа неподношљива јер им је одећа била влажна.

Нови дан су дочекали будни и очајни. Њихова слеђена одећа почела је да пуцкета чим су покушали да се усправе и уклоне грање, а ноге су им толико отеке да су уз болно јечање једва успели да их обују. Спаковали су ствари у ранце, пребацили их на раме и кренули даље.

Десетог дана пут им је пресекао залеђен водопад висок око педесет метара. Морали су да га савладају. Роџер је ловачким ножем правио у леду рупе за руке и ноге, а Денис га је пратила у стопу. Шест метара пре врха Роџер је угледао неко грмље како врти из лета и лажљиво му је. Сада је био сигуран да ће се извући, али баш кад се ухватио за слеђени гом, проломио се Денисин врисак, изгубила је равнотежу и склизнула натраг. Остала је да лежи и кроз плач дозива Роџера:

— Спусти се и помози ми! Ја сам не могу да се попнем.

Роџер није знао како би могао да јој помогне. Пењање уз окомит и залеђен водопад био је могућ, али не и спуштање.

— Не силазим доле! Мораш сама да се попнеш!

— Не могу! — јечала је Денис. — Баци ми ћебе, ја остајем овде.

— Ако то учиниш, умрећеш! Покушај опет. Молим те!

Док јој је то говорио, Роџеру се чинило да ће му срце препући. Проклињао је себе што ју је наговорио на тај опасан пут и живот у дивљини.

Још пола часа су наставили да се убеђују док Денис није опет почела да се пење. Прсти на рукама су јој убрзо били крвави, али је ипак успела да дође до врха где је чекала Роџерова рука. Његово лице било је искривљено у гримасу која је требало да значи осмех, али био је то осмех маратонца који улази у циљ посрћући од напора.

Дани су пролазили а спаса ниоткуда. По глави им се само мотала реч — смрт! У таквом стању Роџер је упитао Денис:

— Шта би учинила кад би ме једног јутра угледала мртвог?

— Села бих крај тебе и чекала да и ја умрем.

Петнаестог дана Денис се одједном променила — одлучила је да се бори против смрти. Роџер је, међутим, изгубио сваку наду да ће се извући.

— Можда више не би ни требало да покушавамо да се спасемо овог пакла. Останимо овде и чекајмо најгоре!

— Не пада ми напамет! Ако ме ноге потпуно издају, пузаћу. Немам намеру да се предам. Хоћу да живим. Па мени је тек двадесет година!

— Пузаћу и ја ако треба! — Роџер је био одушевљен Денисином изненадном снагом и вољом за животом.

Једног јутра, док су се као два робота вукли кроз снегом покривену Аљаску, Денис је саопштила Роџеру:

— Пошто смо одлучили да се не предајемо, морамо нешто да једемо. Сутра ћемо убити Њуку! — док је то говорила, сузе су јој замагиле очи.

Свануо је девети јануар, деветнаести дан откако су напустили брвнару. Роџер је привукао Њуку и нежно је помиловао. Проклињао је што њу морају да жртвују да би преживели. Кад је зарио нож у Њуку, она га је запрепашћено погледала и издахнула.

Око два по подне стигли су до литице која се спуштала у велики морски рукавац. Изне-

Четири дана пре тога газда из Сујорда глугу тишину и изнад њихових глава указао се хеликоптер. Роџер и Денис су почели махнито да машу и вичу, али хеликоптер је наставио да лети и ускоро сасвим нестао с видика.

Денис и Роџер су зурили у небо не верујући, срећа им је била надомак руку и тако се горко поиграла с њима. Роџер је био уверен да то њих траже и брзо је узео да ломи гране и ређа их у облику слова С.О.С.

Четири дана пре тога газда из Сујорда је телефонирао пилоту Билу Декрифту да пође у потрагу за несталима. Он је само неколико дана пошто су Денис и Роџер напустили брвнару долетео хеликоптером пуним хране, али их није затекао. Како се нису појавили ни у Сујорду, позвао је у помоћ Била који је одлично познавао тај део Арктика.

Бил је прво претраживао крај дуж обале, али од Денис и Роџера ни трага. Онда се упутио ка унутрашњости и ниско летео да би видео трагове у снегу. Угледао је две прилике како једва корачају и одлетео да обавести обалску стражу. Знао је да су два млада живота у питању и зато није хтео да губи време и да им знак да их је приметио. Час касније стигао је хеликоптер с корпом за спасавање. Када су се ускоро нашли на сигурном, Денис и Роџер су се смејали, плакали и грлили посаду хеликоптера.

Денис и Роџер су морали да проведу шест недеља у болници где су их лечили од исхрањености и промрзлина. Денис су морали да ампутирају шест прстију на ногама, а Роџеру четири. Један њихов пријатељ их је посетио у болници и питао шта намеравају даље да раде. Њих двоје су се погледали и углас изјавили.

— Желимо да живимо! Само да живимо!

С. И

другу технику, мада се о-бе слике на платну приказују једна преко друге.

Најједноставнији систем служи се наочарима са сочивима различитих боја, најчешће црвеном и зеленом. Лева кинокамера снима кроз, на пример, зелени филтер, а десна кроз црвени. Гледаоцима филма потребан је пар на очара са црвеним сочивом за лево, а зеленим за десно око. Лево око видеће само оно што је снимљено кроз црвени филтер, а десно снимке

направљене кроз зелени филтер (како су црвена и зелена комплементарне боје, црвена слика не може да се види кроз зелено сочиво).

Овај метод, познат као анаглифски систем, одлично дочарава простор, али није добар у репродуковању боја. За колор је погоднији систем поларизоване светлости: објективи обе камере покривени су полароид филтерима под одговарајућим углом, а и сочива наочара за гледање постављена су под тим и-

стим углом. Крајњи резултат је тродимензионални филм савршено природних боја. На жалост, ова техника не може да се примени за снимање и гледање телевизијских филмова.

Биоскоп има боље шансе

Први тродимензионални филм направљен специјално за мали екран и приказан на лондонском ITV програму 29. новембра 1982. рађен је црвено-плавим системом који

даје слике у боји, мада не сасвим природној. Црвено сочиво је густе непрозирне црвене боје и оно елиминише плаву слику. Плаво сочиво је, међутим, сасвим светло те стога не уништава баш сасвим природне боје.

Каква је будућност тродимензионалне телевизије? По свему судећи мршава, бар за догледно време, јер није решен низ техничких проблема који би јој широм отворили врата наших домована. Пре свега, телевизија, за разлику од филма, не може

да постигне слике довољне оштрине. Друго, чак и крајње несавршене телевизијске филмове у три димензије могу да посматрају само гледаоци који имају одговарајуће наочаре. Ово су, чак, ситнији проблеми.

Што се тиче филма, ствар стоји сасвим другачије и тродимензионални биоскоп постаће ускоро саставни део нашег живота, баш као што је већ дуже време стерео звук, сасвим обична ствар којој се нико жив више не чуди.

Б. Дожић

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

ПУК-КРРР!

КРАААК!

ПЛОП

'ОКУ ДА ПРОДАМ ОВАЈ КРШ,
АЛ' НИКО НЕЋЕ
ДА ГА КУПИ!

ЧАК САМ
ДАЛА И
ОГЛАС, АЛИ
НИШТА НЕ
ВРЕДИ!

ГА НИЈЕ НИ ЧУДО!
ОГЛАС ЈЕ СУВИШЕ
ИСТИНИТ И
ИСКРЕН!

Патковградске
НОВОСТИ

Copyright © 1982
Walt Disney Productions
World Rights Reserved

ЈА ЋУ ТИ НАПИСАТИ
ПРАВИ
ОГЛАС!

ХАЈДЕ, САМО НАПРЕД,
ДА ВИДИМ ТЕБЕ,
СКРИБОМАНЕ!

ОДМАХ ЗАТИМ...

ХМ... ДА ВИДИМО...
ПРОШЛОГОДИШЊИ МОДЕЛ...
БОЉЕ... У ОДЛИЧНОМ СТА-
ЊУ... ШИФРА - ЖИВОТНА
ПРИЛИКА...

Distributed by King Features Syndicate

ТРИ ДАНА КАСНИЈЕ...

ЈЕ СИ Л'
ПРОДАЛА
КОЛА?

ОХ, НЕ!
ПРОМЕНИЛА
САМ МИШ-
ЉЕЊЕ!

ТЕК КАД САМ ПРОЧИТАЛА ТВОЈ
ОГЛАС, СХВАТИЛА САМ ШТА ЋУ
СВЕ ИЗГУБИТИ АКО
ИХ ПРОДАМ!

ТРКУ ЈЕ ЗАПОЧЕО
НАО ЈЕДАН ОД ФА-
ВОРИТА. ОНДА ЈЕ
ПОСЛАО ПРВУ ЛАЖ-
НУ ВЕСТ. УСЛЕДИО
ЈЕ ТАЈАНСТВЕНИ
МУН ОД ТРИ МЕСЕ-
ЦА, ПА НОВА ЛАЖ.
ОД ТАДА ГА ВИШЕ
НИКО НИКАДА НИ-
ЈЕ НИ ВИДЕО НИ
ЧУО.

Посада теретњака гледала је у тримаран који је — да ли напуштен? — плутао на улазу у луку Санто Доминго у Доминиканској Републици. Јакта дугачка петнаест метара била је у савршеном реду: сплав и опрема за спасавање на свом месту, помоћна једра уредно савијена и причвршћена... Али, од јединог путника, капетана, тридесет шестогодишњег инжењера електронике Доналда Кроухерста, ни трага ни гласа. Било је то у јулу 1969. године.

Одиграћу ову игру нако ја хоћу!

Осам месеци раније Кроухерст је на јакти „Тинмаут Електрон“ испловио из Тинмаута на југу Енглеске

ДОСИЈЕ НЕСТАЛИХ ОСОБА:

ДА ЛИ ЈЕ ДОНАЛД ЖИВ!

решен да освоји прво место у трци око света коју организује лист „Санди тајмс“. Победника је чекала награда од пет хиљада фунти стерлинга (око 525 хиљада динара). А Доналд Кроухерст је очајнички желео тих пет хиљада фунти...

На сточићу претрпаном мапама посада теретњака нашла је бродски дневник. Последњи запис носио је датум 1. јула:

— Готово је. Одиграћу ову игру онако како ја хоћу. Нема разлога да се...

Реченица никад није довршена. О каквој је то игри говорио човек који је исписао ове редове?

И данас, четрнаест година после тајанственог нестанка Доналда Кроухерста, нагађања о његовој судбини не престају. Из лука широм света с времена на време и даље се јављају они који тврде да су га видели.

Да ли се Доналд Кроухерст убио не могавши да издржи месеце страшне

усамљености на пучини? Или га је, можда, покупила посада неког брода и он данас, у четрдесет и деветој години, живи под новим именом у некој земљи далеко од Енглеске?

Незгодна клаузула

Крајем октобра 1968. Кроухерст је испловио из Тинмаута као један од фаворита велике трке. Био је један од најбољих и најхрабријих такмичара. Само четрнаест дана касније, све његове наде су потонуле. Прво му је отказао генератор, а затим и хронометар. У такмичењима као што је ово, сваки секунд био је драгоцен, а Кроухерсту је за мерење времена остао само обичан ручни часовник. И без њега је знао: онај ко хоће да победи, мора да обиђе Рт Хорн пре зиме. А он је прешао свега 800 миља.

Бринуло га је још не-

што: она клаузула у уговору којом се, уколико се повуче из трке, обавезао да ће откупити „Тинмаут Електрон“ од људи који су финансирали читав подухват. Где да нађе толике паре?

„Каква проклета одлука: одустати од свега! Проклета одлука!“, записао је Кроухерст у дневник. И у Мадери и у Рио де Жанеиру био је на ивици да од свега дигне руке, али се оба пута предомислио.

Десетог децембра, прва превара: шаље свом агенту телеграм у коме га обавештава да је оборио светски рекорд у једрењу. Препловио је 240 миља за 24 часа, тврди. Затим следе три месеца тајанственог мука у току којих нико не зна шта се дешава са Доналдом Кроухерстом.

Почетком априла Нигел Тетли толико је одмакао осталим такмичарима да су сви убеђени како ће он бити победник велике трке. Ту вест је, нема сумње, ухватио и радио-пријемник Доналда Кроухерста. После леведесет дана ћутања, одлучио је да се поново огласи: овога пута тврди да је Рт Хорн опловио две недеље пре Тетлија...

Ано се једног дана појави...

У доба када је тврдио да је наомак победе, Доналд

Доналд Кроухерст је ишчекао пре четрнаест година. И данас се с времена на време јави неко ко тврди да га је видео.

Кроухерст је у ствари бесциљно лутао Атлантиком. Нигел Тетли то није могао да зна: подстакнут очекиваним изазивачем, одлучио је да се по сваку цену пробије кроз олују која га је ухватила недалеко од Азорских острва.

Решеност да задржи прво место Тетли је скупо платио: његов тримаран се у невремену распао... Шћућурен на сплаву, чекајући спасиоце, беспомоћно је гледао како бродит то не: прешао је 29 хиљада миља, од циља га је делило само хиљаду, а изгубио је.

Да иронија буде већа, Тетлијев пораз запечатио је Кроухерстову судбину. Јер, победников дневник и јакта се по правилу подвргавају строгој контроли, сваки детаљ у његовој причи проверава...

Мора да је вест о несрећи избежумила Кроухерста. Сада је морао да докаже да је све што је тврдио тачно. Да ли је, страхујући да ће превара бити обелодањена, изабрао израз који му се у том тренутку учинио најлакшим — смрт у таласима.

Доналдова жена Клара једна је од оних који не верују да га више никада неће видети:

— Још се надам да ће једнога дана зазвонити на вратима.

У том случају, Доналд Кроухерст морао би много штошта да објасни.

М. И. 9

БИЋЕ
НА
ОЛИМПИЈАДИ

НИ ЦИРКУС

ОЖИВИТЕ КАМЕНЧИЋЕ ПОЗДРАВЉЕНИ

Овако је своје писмо насловила Лидија Крабоња, ученица друге године аранжерске школе у Марибору. А написано је на лепо освеченом табаку папира — са ивицама које су намерно искрзане — и такође представља једно мало уметничко дело. Нашли смо га у кутији са лепо упакованим каменчићима.

Лидија не крије да смо јој ми дали идеју за оживљавање каменчића и захваљује нам јер је

сигурна да ће јој и ово на свој начин користити у њеном будућем послу.

За вас смо изабрали неколико најлепших, од дванаест каменчића колико нам их је она послала.

Чекамо и ваше прилоге — заједно са тајнама „заната“ које могу свима користити. Желимо, наиме, да о овоме хобију сазнају више сви које то интересује.

Снимио:
Љубомир Патригић

НИИ

Европљани и Американци су се поделили: за једне је ово »слободан стил«, а за друге—нећете веровати—обичне виршле!
Како је дошло до неспоразума?

„ТОПЛО КУЧЕ“

Циркуска акробатика или спорт? Будалаштине или чиста атлетика? Све саме недоумице. Изгледа да такозвани „слободан стил“ којег су у многим земљама крстили и као „уметничко скијање“ жели да се коначно ослободи наслеђа које га прати још од времена настанка — да је само циркузијада са елементима еквилибристике.

Ова за око веома привлачна скијашка специјалност рођена је у Америци, иако је познато да су пионири, у ствари, били Европљани. Тамо је, преко Океана, и добила назив који је заиста немогућ и тешко прихватљив — „виршле“! Једноставно, никоме није пошло за руком да открије везу између скијашких скокова, пируета и слободног лета са обичном ужином »made in U. S. A.«. Чак иако се узме у обзир да виршле у кајзерцама које тако радо купујемо и на нашим киосцима резервисаним за изгладнеле шетаче, Американци називају „хот дог“, што у слободном преводу значи „топло куче“, опет смо на истом — везе између ове две ствари нема па нема.

Није, дакле, чудо што су Европљани смислили овај назив. „Слободан стил“ већ има на хиљаде присталица, клубове и такмичења, државна и

међународна. А појавио се и предлог да се за зимску Олимпијаду која ће се 1988. године одржати у Калегрију у Канади предвиде и медаље за „слободан стил“.

Нову спортску дисциплину чине три специјалности: скокови, балет и вожња неравним тереном. Скокови највећим делом подлежу правилима скокова у воду — узима се у обзир утврђени проценат тежине и множи са средњом оценом судија коју они дају за стил и технику сваког такмичара. Основна справа за ову дисциплину је одскочна даска преко које скијаш клизи а затим се, наглим трзајем, одбацује и полеће кроз ваздух... Основни скокови су: класични салто мортале, напред и назад, и специјални, такозвани ефектни скок, који није тежак али мора да буде леп. Постоји и безброј комбинација којима поједини такмичари посећавају тежину самог скока, тако да се већ стигло и до тросруког салта који оставља посебан утисак, а изводе га само највештији „слободностилаци“.

Балет представља комбинацију клизања и уметничке гимнастике, са коренима који досежу чак и до класичног балета. Игра се изводи на савршено углачаној па-

дини с благим нагибом и не сме да траје више од два и по минута. Све време прати га музика која је тако комбинована да му омогућује да у потпуности исказе своје квалитете — у спорој и у брзој игри — а пре свега хармонију покрета.

Трећа специјалност „слободног стила“ названа је „скакутање“ (опет слободан превод). У ствари то је нека врста спуста преко веома стрмог терена са безброј избочина и улегнућа. Такмичар може ову стазу да пређе на свој начин — да лети, пада, скаче, игра — али да све то ради, пре свега, на неубичајан начин, течно и повезано, како би се на крају имао утисак складне целине.

Засад су најбољи у овој дисциплини Италијани и Французи, док се Канађани, Американци, Швајцарци и Немци истичу углавном у скоковима и балету „слободног стила“.

Упркос веровању већине „слободан стил“, поготово балет, није нарочито тежак. Довољна је само добра скијашка техника и мало више храбрости, па да се постигну задовољавајући резултати. Ипак, неопходна је посебна опрема: кратке скије и веома дуги штапови, како би обезбедили што сигурније извођење различитих фигура.

„Слободним стилем“ ба-

ве се и жене, али их је веома мало.

За овај млади спорт може се рећи да уједињује атлетску вештину и кореографске елементе, а

изнад свега захтева

храбро срце и прецизност. Већина, ипак, сматра ову представу као празник за очи.

Овог пута искључиво ваше!

Д. В.

КУЛА ВАВИЛОНСКА

Идеја француског сликара и вајара Армана била је да створи споменик индустријској цивилизацији. Управа парка-музеја модерне уметности у Монселу оставила му је одрешене руке. Ре-

зултат: 20 метара висока „вавилонска кула“ од цемента и старих каросерија. Како све то изгледа, вили се. А колико је тешко? Изузме ли се лимарија, у кулу је сливено 100 тона цемента...

НЕПОЗНАТИ ГЕРШВИН

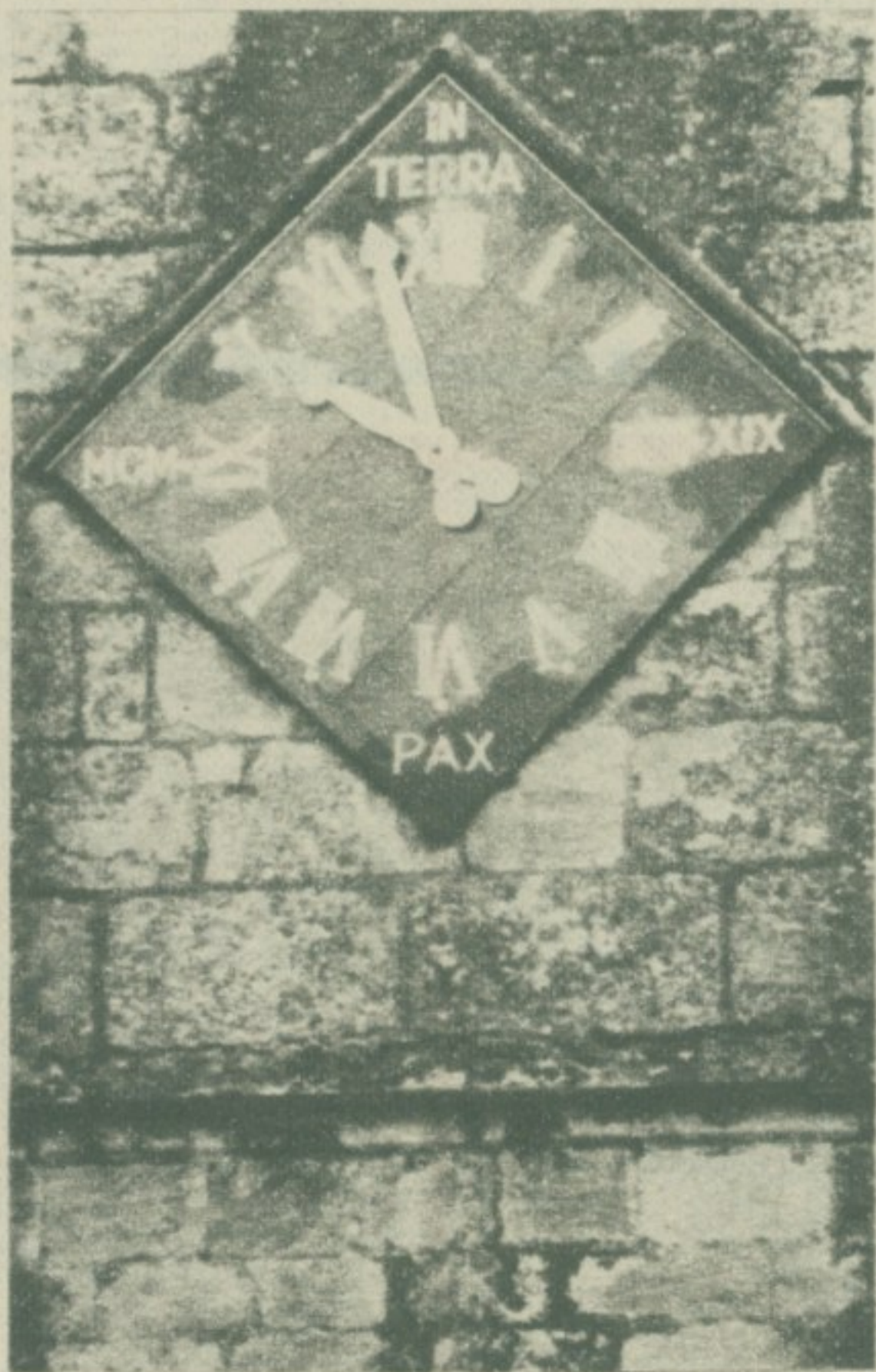
Претурање по прашњавим архивима се каткад веома исплати. Нарочито уколико је у питању архив познате филмске куће браће Ворнер из Њу Џерсија: амерички композитор Дон Роуз нашао је десетине непознатих, несбјављених партитура Џорџа Гершвина, Кола Портера и Ричарда Роџерса. Давно затурене и заборављене, партитуре су деценијама лежале у четрдесетак дрвених кутија.

Сада је све у реду, свет ће коначно чути музику великана? Е, није. У случају Гершвина, рецимо, Роуз и наследници никако да се сложе. Он тражи десет процената од ауторских права, они их не дају...

ПОДНЕ У XIII САТИ!

Зидни сат као и сваки други? Погледајте мало пажљивије и видећете да бројке које означавају подне имају једну цртицу више.

Дотични сат показује тачно време на зиду цркве у граду Витгифту у Великој Британији, а подне је ону сувишну цртицу добило захваљујући мајстору који је био задужен да нацрта бројке. Мајстор је, тврде грађани Витгифта, у једанаест отишао да попије уобичајену криглу пива. Уместо једне, попио је неколико, и — остало знате.

И МИ КОЊА ЗА ТРКУ ИМАМО

Пони по имену Звездан очигледно нема ништа против свог јачаха — циркусне звезде Ели. Мини коњ, мини седло, мини јакан — све што је потребно за мини тачку у локалном мини циркусу версији Маратсна у Северном Јоркширу у Енглеској. Не зна се једино да ли заслуга за ово дружење припала власницима Звездана и несташног „дрвсверца“ из фамилије резус мајмуна, артистичкој породици Кук, или, можда, чињеници да се четворонога браћа сама између себе најлакше и најбоље споразумевају.

ЖУТА ПОДМОРНИЦА

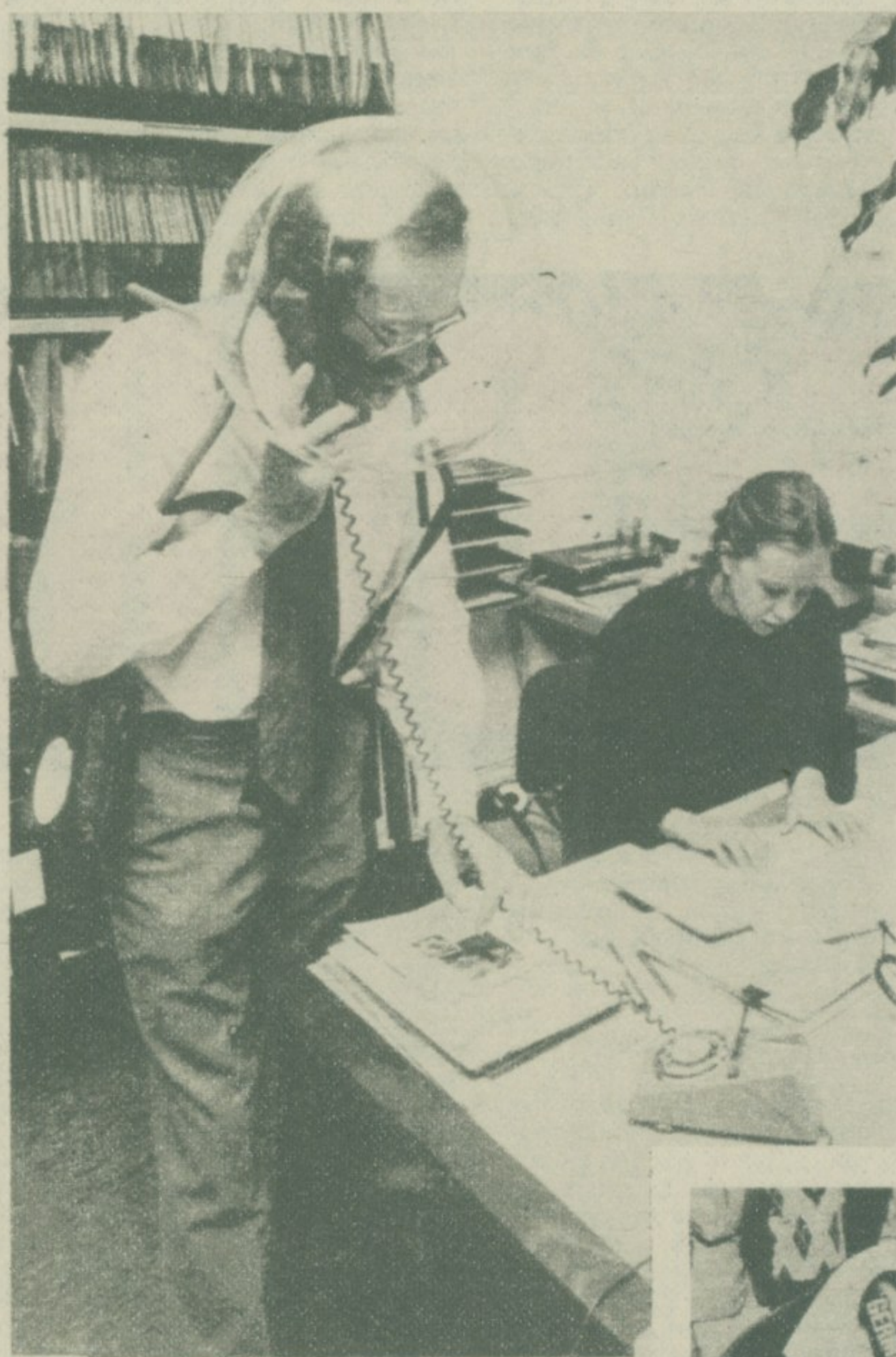
Хоби Чарлија Форса је трагање за потопљеним бродовима. Донедавно он је под воду ишао у ронилачком одећу, али тиме никада није био задовољан. За 45 минута, колико стандардна ронилачка опрема дозвољава да се остане под водом, није могао ништа да уради. Зато је још пре 12 година почео да ради на конструкцији специјализоване подморнице — крана. Укратко, његова амфибија састоји се од мотора од хиљаду петсто кубика, затим од пластичне кабине за копача (односно — рониоца), кабине у којој може да се смести троје-четворо људи и виљушке. Ово Чарлијево возило може под водом да остане 48 часова, толико има резерви горива и кисеоника. На месту где се на „нормалним“ подморницама налази перископ, код Чарлија су тубе за ваздух и избацивање издувних гасова које производи мотор.

Чарли Форс добио је јединствено возило које може да му послужи и за подводне и „надводне“ радове и обојио га у жуто.

АКВАРИЈУМ ЗА ГЛАВУ

Четрдесет четворогодишњи Ричард Ничклиф из Бирмингема је прво годинама патио од врло непријатне алергије. Ричард, напиме, не може да поднесе полен. Онда се досетио: конструисао

је ову стаклену кацигу врло сличну акваријуму која пропушта само филтрирани ваздух. Изум одлично функционише и Ричард намерава да почне и са масовном производњом.

РОЛШУЕ ОД СТО ЧЕТИРИ МИЉЕ

Забележено прошле јесени на чувеној тркачкој стази у Монци, Италија: држећи се за дванаестоцилиндрич

ни „ламборгини“ Ђани Маркола, аутомеханичар из Торина, који је већ добио надимак „Муња“, успео је да

остане на ролшумама чак и при брзини од близу сто седамдесет километара на час. Било је пуно узбу-

ђења што, уосталом, показују и ови снимци. У једној кривини замало није пао. То га, међутим, није обе-

скрабрило. Већ идућег пролећа својим сасвим обичним ролшумама покушаће да постигне нови рекорд.

У четвртак по подне, 18. априла 1544. године, ђаци дубровачке гимназије окупили су се на час латинског језика у палати Спонза. Директор гимназије Никола Петреус, односно Петровић, пореклом са Корчуле, познат и у Италији као зналац старе грчке и римске књижевности, објашњавао је ученицима поглавље из Тита Ливија. Док је он зането говорио о делу знаменитог писца, неколико младих дубровачких властелина примети да су им ножићем расечени огртачи, знак њиховог племићког рода.

Тада устане Маро Ђурђевић и пожали се Петровићу да им је огртаче расекао Савко Бобаљевић. Професор ћутке пређе преко овог ђачког несташлука, настави са објашњавањем и у миру оконча час. Али, тиме није све било завршено. Напротив: следио је догађај захваљујући коме

је најзад подигнут на „коња“.

За све то време млади Бобаљевић је претио свом професору што њега, властелина, дижу на „коња“.

— Пазите добро ко сам ја и коме чините ову неправду — викао је гимназијалац Бобаљевић. — Ја сам особа са огртачем (властелин) и мене не можете стављати на „коња“. Позовите мог оца, па ако ме он и убије, бићу задовољан.

Понос најстаријег од пет синова Миха Бобаљевића био је силно повређен. Чим је стигао кући, одмах је све испричао оцу, показавши му на леђима тамне трагове учитељске шибе. И Миха Бобаљевић, прек човек и глава породице, која држи рекорд по броју излазака пред суд у Дубровнику 16. века реаговао је на свој начин. Кад је чуо синовљеву причу и угледао леђа шарена од удараца, истог часа, ван себе

говог оца Миха увредио је властелин Паладин Пријевић. Најпре су се жучно препирали, а онда је Пријевић дохватио Бобаљевића, опалио му неколико шамара и изгулио му део браде што се сматрало посебно тешком увредом.

Чувши шта се догодило, Савко одмах падне у ватру и похита да освети сца који је недостојно и јавно осрамоћен и као човек и као властелин. „Добрабивши мач“ голобради младић насрне на Пријевића, ранивши га по лицу, глави и руци, а расече му и нос. (Ко зна зашто и у многим каснијим испадима и сукобима, Савко је противницима мачем или бодежом повређивао носеве или бар претио да ће им их одсећи!)

Власти одмах затворе младог Бобаљевића, а његова породица и Пријевићи почну међусобно да се нападају, вређају и да прете једни другима.

згранатим родбинским везама. А казне за проливање крви биле су у Дубровнику врло строге: по обичају, морала се пролити и крв кривца.

У затвору испод мора

Срећом, Савка је бар донекле могла да оправда његова младост. Међутим, како је дечак претио да ће „само Пријевићевом главом спрати очеву срамоту“, строга и стара властела није могла да ћутке пређе преко таквих изјава и насртаја мачем. И док је младић већ три месеца чамио у затвору, на седницу Сената која је одлучивала о његовој казни дошла су 42 од 45 сенатора. Сви су једногласно утврдили да је крив, изјаснивши се без изузетка да мора лично искусити строгу казну.

По дубровачким законима требало је да се пролије и Савкова крв.

дубровачким колонијама. Нови живот обогатиће бистрог и образованог Бобаљевића. Успеће да се упуту у разне послове, нарочито трговачке. Али, у себи ће стално и на сваком месту носити снажну и искрену жељу да се врати у Дубровник.

Није било лако ни његовом оцу који, заједно с бројним рођацима, упорно ради на синовљевом помиловању. Тај труд, новац и извесна благонаклоност државних власти омогућују Савку да се најзад, после три године, врати међу дубровачке зидине.

Пред познаницима се појавио висок и снажан двадесетогодишњи младић, отресит и сигуран у себе. Видело се да је преживео много за три године изгнанства, да је стекао за своје године искуство и по свему је изгледало да ће сада, носећи на себи печат шестомесечног затвора у оковима и прогонства,

САВКО
БОБАЉЕВИЋ:
ПЕСНИК ИЛИ
СИЛЕЦИЈА

ОСВЕТИЋУ СЕ

ће се име Савка Бобаљевића, касније знаменитог дубровачког песника, први пут наћи у судским списима Дубровачке Републике.

На „ноњу“

Увређени што Петровић није ништа предузео друго Савка Бобаљевића, који је управо напуштао учioniцу, виком упозоре професора на пропуст. Директор најзад позове Савку к себи. Дечак је у почетку побијао да има било какве везе са расеченим племићким огртачима али на крају ипак све призна.

Тада Петровић нареди послужитељу да подигне Савку на „коња“, специјалну школку справу за шибање. Показало се, међутим, да то није нимало једноставно: брз и снажан, Савко је дуго бежао послужитељу и био ухваћен тек кад су га опколили остали ученици заједно са директором. У тој гужви Петровић га неколико пута удари да би још неколико удараца пало на његова леђа кад

од љутње, Миха позове два лекара и једног апотекара да прегледају Савку да би одмах предао тужбу против директора гимназије. Описао је цео догађај и затражио да „правда изврши своју дужност“, напомињући да би модрице на леђима његовог „узорног и честитог сина изазвале свачију самилост“.

Тужба није узбудила дубровачку владу: цењени директор гимназије Петровић није добио чак ни укор. Вероватно се и плаховити Миха некако нагодио и помирио са Петровићем, па је Савко и даље похађао гимназију, слушао предавања овог професора, упознавши добро класичну књижевност и културу. Изгледао је да се у младом Бобаљевићу стишала врела и немирна крв, одлика целе његове породице која је све спорове решавала мачем и бодежом. Међутим, тако је само изгледало.

Крв за крв

Управо кад је Савко навршавао 16 година, ње-

Због тога Сенат нареди Миху Бобаљевићу и Паладину Пријевићу да се чланови њихових породица не смеју никад ни сами ни преко других вређати или нападати, јер ће платити 1.000 дуката глобе и изгубити све чести и сва властелинска права а помиловање могу да добију тек ако за то буде гласало седам осмина сва три државна већа. Међутим, владине претње и наредбе нису много помогле, нити су имале утицај на ратоборне синове Миха Бобаљевића и ако су још били права деца. Пошто су они наставили да изазивају и вређају кућу Пријевића, судије за криминалне преступе запрете њиховом оцу да ће бити кажњен затвором од шест месеци и глобом од 100 дуката ако дозволи својој деци да се и даље тако понашају.

За то време Савко је лежао у затвору. Међу властелом је владало велико узбуђење због његовог преступа јер се радило о две старе властелинске породице са ра-

Владин предлог је гласио: „...да се према законским прописима, Савку одсече рука“. Осетивши, ипак, да би ова крвава казна била исувише строга, предлог је одбијен, истина са већином од само четири гласа! Али, строга казна никако није могла да га мимоиђе: осуђен је на шест месеци тамнице у оковима, после чега ће пет година бити прогнан из Дубровачке Републике.

Тих шест месеци Савко је издржавао у једном од три „морска затвора“ који су се налазили под земљом с источне стране Кнежевог двора. У те мрачне камените просторије допирало је море из градске луке тако да су стално били влажни, хладни и смрдљиви.

Пошто је издржао тамницу, Савко је са непуних 17 година напустио родни Дубровник. Ово прогонство, одвајање од породице, родног града и пријатеља у врло осетљивим годинама живота, оставиће неизбрисив траг на Савковој личности. Следила су лутања и разни послови по Турској и Бугарској, најчешће у

поћи сигурним путевима трговине и властелинског живота. Али, десило се супротно: дуго избијање из Дубровника само је појачало жеђ за новим доживљајима и авантурама у Савку. Његова немирна крв и физичка снага на то су га још више подстицали. Тако се ускоро Савко Бобаљевић, који се већ огледао у састављању звонких стихова, опет нашао у затвору.

Странар је потплаћен

Убрзо после повратка у Дубровник, Бобаљевић се пред Кнежевим двором посвађао са властелином Николом Кабоцићем. Најпре су се међусобно вређали, а затим повадили бодеже и насрнули један на другог. Савко је противнику исекао племићки огртач, док је њега Кабоцић ранио у руку. Према мишљењу судија, и у овом сукобу опет је био крив Бобаљевић, па је кажњен затвором, у који је морао да оде чим му рана зацели...

Од 1552. двадесет дво-годишњи Савко је запо-ведник утврде у Стону. Опет је изгледало да су туче и испади за њега прошлост. Беше се још више раскрупио и оја-чао. Али кад је прошао двогодишњи боравак у маларичном, влажном и пустом Стону, тако ра-зличит од живог и ра-скалашног Дубровника, дошао је фебруар 1554. године и Савков испад у тада озлоглашеној Дуји-чиној, данас Палмотиће-вој улици у Дубровнику.

У тој улици, у северном делу града, живе-ле су жене сумњивог морала, код којих су долазили и младићи из највиђенијих дубровачких породица. Скандали и туче били су редован пратилац ових ноћних посета. Ова улица спомиње се врло често у судским записницима ста-рог Дубровника, а о њој говори и Марин Држић у својој „Новели од Стан-ца“. Ту је једне фебру-арске недеље, око поноћи,

стражу, успео је да по-бегне из затвора и сакри-је се. Где? То ни до да-нас није утврђено.

Претпоставља се да се домогао Италије, где је усавршавао своје позна-вање језика и књижев-ности. Зна се да у то време увелико пева своје лирске песме иако је ње-гов свакодневни живот био далеко од лирског, утолико пре што није смео да се врати у Дуб-ровник који је бегунце из затвора кажњавао врло строго.

Тунни моман Глушац

Међутим, поглавари Дубровачке Републике ипак су се још једном смисловили немирном и непредвидљивом Савку Бобаљевићу. За то нису особито заслужне његове песме јер су готово сви ученији Дубровчани, на-рочито у младости, низа-ли стихове. Сада је два-

МАЧЕМ

НАЈСТАРИЈИ СИН
ПРОДИЦЕ, КОЈА ЈЕ
У ДУБРОВНИКУ 16.
ВЕНА ДРЖАЛА РЕКОРД
ПО БРОЈУ ИЗЛАЗАКА
ПРЕД СУД, НАДМАШИО
ЈЕ СВЕ. СВАКОМ
ПРОТИВНИКУ ЈЕ
ПРЕТИО ДА ЋЕ МУ
ОДСЕЋИ НОС!

дошло до сукоба између плаховитог Бобаљевића и неког берберина, који је тужио Савка да га је више пута ударио мачем плештилице, уз претње да ће му одсећи нос! Јед-на жена, сведок на суду, изјавила је да је у глуво доба ноћи видела како Бобаљевић туче мачем градског брицу и виче: „Зар сам ја твој пар?“, што говори да ни на том мрачном месту Савко ни-је заборавио да се позове на своје властелинство иако његово понашање није било нимало госпар-ско.

Иако се није био добро освежио после боравака у тамници због оних испа-да, најстарији син Миха Бобаљевића морао је, од-луком Сената, опет у је-дан од она три „морска затвора“. Овога пута дебљи крај извукао је дубровачки канцелар Ла-уренције Ђиганте. Али, сада је двадесет четворо-годишњи Савко ипак био другачији него пре, ако ни због чега другог, оно због тог што је издржао само мали део од четво-ромесечне казне. Ко зна како, можда потплативши

десет петогодишњи Савко одједном заиста постао сасвим другачији и њего-во име више никад није записано у судске књиге

Савременици су забе-лежили да се уместо крупног момка који је самоуверено корачао Страдуном севајући очи-ма, у Дубровнику појави-ла рушевина од човека. Мрачног лица, чудно тих и замишљен, Савко је изгледао много старији него што је уистину био. Беше оболео од сифили-са. Буран и несрећан жи-вот унесрећио га је у на-пону снаге и песничког стварања, изазвавши страшне последице у ње-говом снажном органи-зму. То га преломило као што олуја слама ви-соко моћно стабло. Лечио га је Амато Лузитанац, Јеврејин из Португалије, који је оставио запис о његовом изгледу и мука-ма.

Кад је болест захвати-ла и главу, јавила се вр-топлатица и Савко је потпуно изгубио слух. Лекови као да су више одмагали него што су ко-ристили. Са ужасним бо-ловима у глави, глув и мрачан, Бобаљевић се

попут сенке кретао Дуб-ровником. Због глувоће прозваше га Глушац.

Над се умире пре смрти...

Ако је писање песама раније био израз млади-сти и помодарства, сада су стихови истинско све-дочанство о страшним у-нутрашњим патњама уче-ног, младог и до тада вр-ло чулног човека. Почет-ком јануара 1557. још ни-је имао 27 година, Савко се јада пријатељу Ми-ши Пелегриновићу, хвар-ском властелину и песни-ку: „Глув сам као пањ у гори, а могу рећи и нем, јер не удем да ма шта кажем, не чувиш што се говори. Замисли болест и муку које осећа јадно ср-це, јер сад чујем само буку, као кад се море уз-бурка. А више од свега трпим болест која ми у ушима врти, од које гу-бим и вид и свест, као кад се умире пре смрти“. И мада су и његове ка-сније песме заотрнуте у китнаст стил времена у коме су исписане, оне су болно сведочанство о ве-

ликим патњама, па је по-томе Савко Бобаљевић један од најискренијих песника ренесансног Дуб-ровника.

Већину живота до 1585. године кад је умро, Савко је провео у омрзнутом Стону, радећи као служ-беник. Замишљен, глув и усамљен он рачуна др-жавне приходе, пије ви-но, чита Аристотела, пи-ше сонете и шаље их пријатељима. И док су у Стону сви боловали и умирали од маларије, он је, највероватније, био имун на убоде облака комараца. Гледао је око себе само беду и умира-

ње. Чудно је како је ње-гов организам могао да живи пуних 55 година са болешћу у себи и око се-бе. До последњег дана обављао је своју чинов-ничку дужност, а млади око њега нису могли ни да претпоставе да је тај крупни, глуви човек не-када био раскалашни младић о чијим су испа-дима тако често распра-вљали дубровачки судо-ви.

Када је умро, у Стону, његову смрт и дело опе-вали су највиђенији дубровачки песници тог времена.

Иван Лончар

Британци најзад могу да одахну и задовоље своју готово болесну радозналост за стројо чуване интимније појединости из приватног живота њихове бројне краљевске породице коју тренутно чине: краљица Елизабета II, њен супруг принц Филип, војвода од Единбурга, њена краљица-мајка, престолонаследник Чарлс, принц од Велса, са супругом Дајаном и тек рођеним сином, краљичина кћерка принцеза Ана и муж јој Марк Филипс који имају двоје мале деце, још два краљичина сина принчеви Ендрју и Едвард, рођена сестра принцеза Маргарета са двоје деце и бројни најближи рођаци са породицама.

Дабогда сломио врат!

Чланови дотичне фамилије краљеве су алергични на новинаре, нарочито от-

НЕПОЗНАТИ ЖИВОТ ЕНГЛЕСКИХ МОНАРХА

репрезентације, док се борила да савлада коња на једном такмичењу. — Сви једва чекају да стражињом пољубим земљу! — довршила је лепо васпитана принцеза којој се више пута и десило да заврши баш овим делом тела, у блату.

Управо због таквог одбојног става Бакингамске палате британска јавност је с неверицом и одушевљеном реакцијом кад је 14. септембра 1982. године објављена „Књига краљевских догодовштина“ у којој су аутори Крејг Браун и Тесли Канлиф изнели низ досад непознатих

већ према свом рангу, добија позамашну апанажу (једини приход који у Британији не подлеже порезу) јесте да својим племенитим присуством увеличава разне друштвене смотре и скупове, отвара болнице и друга важна здања, председава најразноврснијим војним и цивилним удружењима и институцијама и, наравно, представља земљу у иностранству, али никада ако је реч о политичким разговорима. Другим речима, улога одлично плаћена, не претерано значајна, али често заморна и монотона.

Само се по себи разуме да краљица и њени рођаци морају да буду пример лепог и одмереног понашања, отмености, уздржаности и чак скромности. Деца краљевске крви од рођења се „тренирају“ за улогу која их чека и ниједан члан краљевске породице не сме

лашни краљ Едвард VII, горко се распакао кад му је отац принц Алберт за седамнаести рођендан уручио документ који је почињао речима: „Живот се састоји од дужности“. А следећем Едварду, осмом по реду, рођеном стрицу данашње краљице, нација никад није опростила што је љубав ставио испред дужности одрекавши се 1936. краљевске круне да би се оженио двапут разведеном Американком Волис Симпсон. Но, свака породица има своје црне ове.

У краљевском понашању, бар што се тиче Британаца, тактичност игра прворазредну улогу. Живи пример за осећај такта представља деда Елизабете II краљ Џорџ V који је 1923. године први пут у животу везао око врата на брзину поручену црвену кравату пред званичан сусрет са члановима прве социјалистичке владе у

собе (донекле) људска бића и њима се понекад догађају гафсови. Краљица мајка ни до данас не може да заборави најнепријатнију ситуацију у животу у којој се нашла када је, за време давне посете Јужној Африци, треснула сунцобраном једног крупног младића који се, како јој се учинило, устремио на њену ћерку, тадашњу принцезу Елизабету. Испоставило се да је младић био одређен да принцези преда дар за њен 21. рођендан.

Британска краљевска породица ни по чему не сме да штрчи, па је са дозвољом поздрављен податак из књиге да њени чланови нису нимало интелигентнији од просечног Британца. Престолонаследник принц Чарлс јесте завршио факултет, а на студије се спрема и његов најмлађи брат принц Едвард („Моје најповученије дете“ како каже краљица),

ОБИЧНИ, ДОК ИХ НЕ

како су деца поодрасла и бацила се у живот, разуме се не горак. На сваку вест о неком приватном детаљу који процури и осване у штампани Бакингамске палате, званична краљичина резиденција, реагује преко специјалног представника који „сензацију“ најчешће демантује или даје изјаву чији смисао нико не може да ухвати ни за главу ни за реп.

Фотографи који краљевска височанства кришом покушавају да усниме у приватним позама у нарочитој су немилости.

— Дабогда овај идиот сломио свој проклети врат! — гласио је коментар краљичиног мужа кад је један фото-репортер треснуо с дрвета у његовој непосредној близини.

— И без вас имам довољно проблема — досежнула је сниматељима краљичина кћерка Ана, тата члан британске коњичке

појединости из приватног живота краљевске породице изоставивши, наравно, само најпикантније и шокантније. Осим тога нису се ограничили само на садашње генерације већ су прочепркали и по животу одавно покојних краљичиних предака.

Тренинг од рођења

Велика Британија је уставна, наследна и парламентарна монархија, једна од малобројних престалих у свету али са чврстом традицијом. Извршна власт и постављање владе припадају краљу, или краљици, али само на папиру. Земљом управља искључиво Парламент на челу са странком чија је влада, а краљица и њени најближи рођаци служе за репрезентацију и прилично скуп украс.

Посао краљевске породице, за који сваки члан

никад, ни за тренутак и ни по коју цену, да покаже досаду или замор док одрађује „своје парче хлеба“.

Једном приликом се краљици Мери, баки Елизабете II, млада рођака пожалила на умор док су их без краја и конца водили по једној болници.

— Глупост! — промрсила је по строгости позната краљица једва померајући усне и слатко се осмехујући. — Ви сте члан британске краљевске породице а ми НИКАДА нисмо уморни!

Највећи гаф краљице мајне

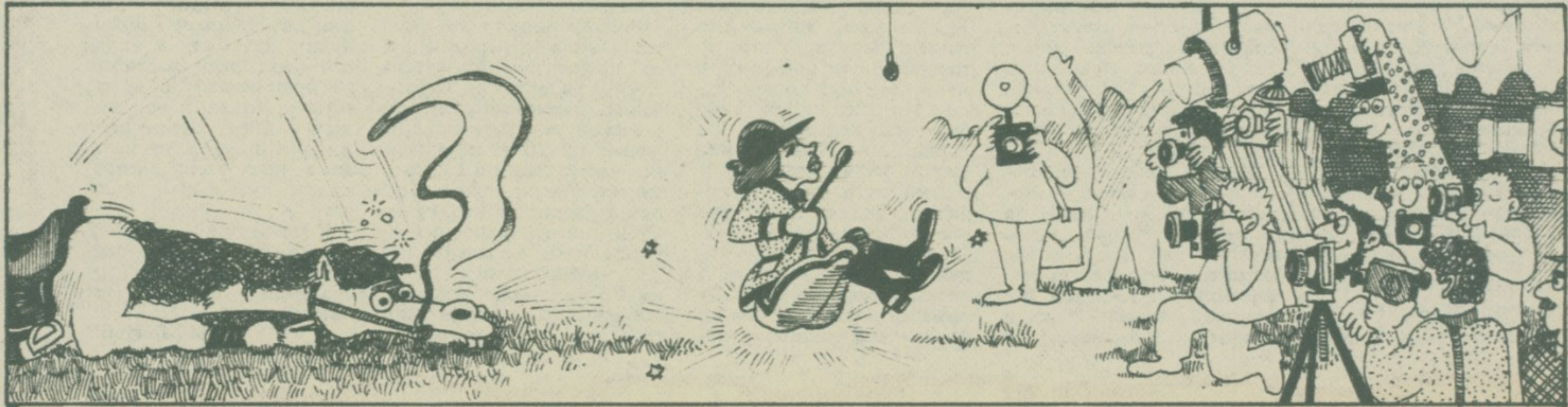
Нису баш сви који се роде од краљевске крви спремни на толику пожртвованост и самоодрицање. Најстарији син чувене краљице Викторије (чија власт баш и није била формална), будући раска-

Принцеза Ана машћала је као гејше да ђосћане возач шешких камиона, краљ Едвард VIII чезнуо је као клинац, да буде машиновођа »јер су они ђрљаби и лејик«, а ђринцеза Александра сђремала се за циркуску иђрачицу...

британској историји. У Енглеској су краљеви званично неутрални те стога и не гласају на изборима, али је јасно да у души подржавају конзервативце.

Како су и краљевске о-

али је зато њихова сестра Ана одлучно одбила високо образовање изјавивши да је студирање најобичније губљење времена и сву своју пажњу посветила коњима.

ПРИТЕГНУ

Професор будућег Едварда VII испричао је згранутој краљици Викторији да њен син често за време часа стоји у хошку, треска ногама и дере се из свег гласа. Будући Едвард VIII похађао је, истина, Оксфорд, али је и његов ментор кратко изјавио: „Овај никада неће бити учен!“ И, био је у праву.

Бесплатна порција рибљег уља

За утеку енглеским родитељима мали принчеви и принцезе не разликују се, све док их добро не пригледне, од обичне деце. Принц Чарлс је као малишан краљевском келнеру стрпао за врат коцкицу леда, принцеза Маргарета је уживала да у туђе ципеле ставља разне, по могућности оштрије, предмете. Краљичин други син принц Ендрју ухваћен је једном како се клиза низ скупocen сребрни послужавник наслоњен на столицу попут тобогана, а ћерка принцеза Ана, откривши да стража Бакин-гемске палате мора да је поздравља оружјем у ставу мирно кад год прође краљеве, непрекидно је шпартала напред — назад све док војници нису балдисали а она ухваћена на делу и прописно кажњена.

Принчеви и принцезе, бар док су деца, сањаре, баш као и њихови мали „поданици“, о томе шта ће бити кад порасту. Принцеза Ана је маштала да по-

стане возач тешких камиона, краљ Едвард VIII че-знуо је као клинац да буде машиновођа „јер су они тако лепо и прљави“, а принцеза Александра спрема-ла се за циркуску играчицу.

Енглези, штедљива нација која ту своју особину не сматра шкртошћу већ здравим разумом, очарани су и веома поносни сазнањем да краљевска породица, мада заиста баснословно богата, није склона трошкарству.

Садашња краљица је као девојчица водила детаљан списак стварчица које је куповала за свој мали депарац. Њена бака краљица Мери чувала је као светињу папир за увијање да би га поново употребила. Кад се родио принц Чарлс, његови родитељи будућа краљица и војвода од Единбурга поднели су уредан захтев за бесплатне порције рибљег уља и сока од поморанџе на шта су тала имале право све британске бебе. За време другог светског рата на свим кадама у Бакин-гемској палати била је повучена црна линија на осам центиметара од дна јер је било потребно да сви грађани штеде воду!

Никуд без термофора, јастуна и чајнина

Поданици британске круне сазнали су из „Књиге краљевских договори-на“, која је увелико бестселер, да се краљичина сестра Маргарета и сад

смртно плаши мрака, да новопечена престолонаследникова супруга Дајана Спенсер, сада принцеза од Велса, не воли званичне ручкове и вечере, а да краљица-мајка, којој је преко осамдесет година, виртуозно удара у бонго-бубње.

Али, обавештени су и о великом банкету који је у 15. веку приредио краљ Хенри VI на дан свог крунисања. На јеловнику су се нашли и чорба од парадајза по којој су пливали лавови, сладак сос од јаја звани кастард из кога су извиривали златни леопарди и, као врхунац, леопардова глава на огромном златном послужавнику овећана нојевим перјем.

Даље, краљица пије искључиво белу кафу са шећером, њен муж јој прави друштво пијући само црну кафу, такође зашећерену, док престолонаследник никада не пије ни кафу ни црно вино, али радо једе кувана јаја и димљеног лососа...

Неоспорна популарност Елизабете II још је више порасла када су њени верни поданици из књиге сазнали за краљичину навику да, кад год путује у стране земље, са собом обавезно носи свој перјани јастук, термофор, довољну количину специјалних ушећерених бомбона, омиљен кинески чај и електрични чајник с монограмом. Типично енглески избор ствари без којих се не може.

Б. Дожић

Занимљива
ИМЕНА

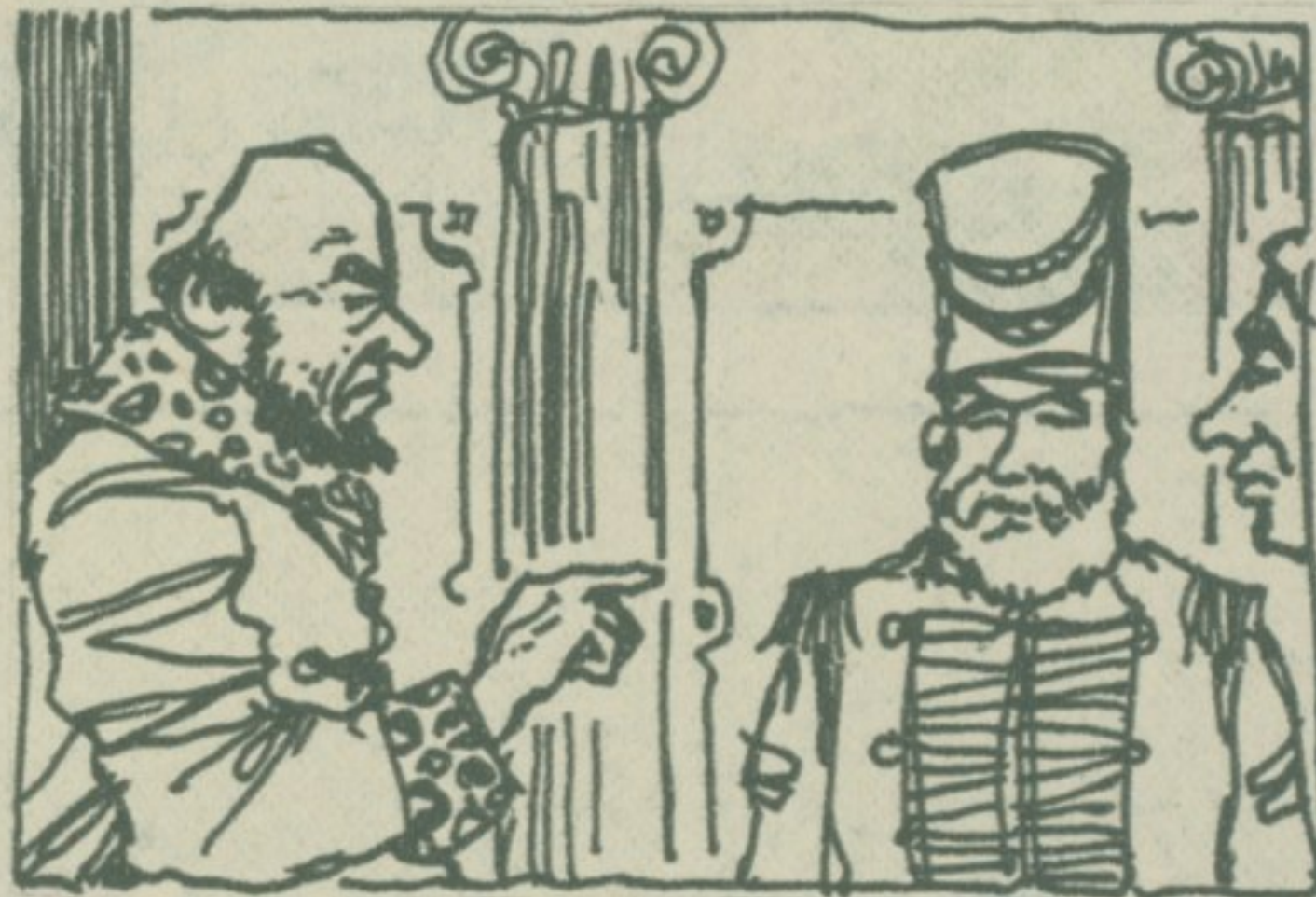
ОТО СА СТРЕЛОМ

Какви су људи били Франци — то је данас тешко утврдити, будући да су живели пре више од хиљаду година. (Претспили су се у неколико других европских народа, првенствено у Французе, који су од њих наследили и име.) Ипак, ако је судити по надимцима њихових владара, рекло би се да нису патили од онога што данас зовемо култ личности. Са изузетком Карла Великог — тако названог јер је основао државу која је обухватала готово целу Европу — ти надимци нису били нимало ласкави.

Карлов отац, на пример, звао се Пипин Мали (или Пипин Кратки). Касније, у деветом веку, на престо су дошли Карло Ђелави, па Карло Дебели, па Карло Припрости... Слично је било и кад је франачка држава прерасла у француску. Међу првим краљевима на француском престолу били су Луј Муцавац, Луј Лењи, Луј Дебели, па још и почетком 14. века један Луј Кавгаџија.

Временом су сваки „искрени“ надимци постали реткост. Луј IX, у тринаестом веку званично је прозван свети Луј: прогласили су га за свеца јер је градио цркве и потпомагао калуђерске редове. Потом су Француском владали Жан Добри, Шарл Лепо, Шарл Мудри, Шарл Победоносни, и тако редом све до моћног Луја XIV, који ће у седамнаестом веку бити прозван „Краљ-Сунце“. То, наравно, није значило да крунисане главе постају све лепше и боље него само да је некадашња простодушност уступила место страху и улагивању. Чак назови краља дебелим, лењим или приглупим ако ти за то следи — тамница!

У ласрском ласкању нико није могао да превазиђе Шпанце, и стога су њихови краљеви добијали искључиво похвалне надимке. Алфонс Велики, Алфонс Племенити, па Фердинанд Велики, па још један Алфонс Племенити, па у 13. веку Алфонс Учени (он је, кажу историчари, једини заслужио

свој назив, јер је свесрдно потписмао књижевност и науку), па у 15. веку Филип Лепо... На португалском престолу, опет изређали су се Фердинанд Лепо, Жоан Велики, Енрике Морепловац, Жоан Срећни, Жоан Великодушни... али их је све надмашио, крајем петнаестог столећа, краљ Жоан Са-вршени!

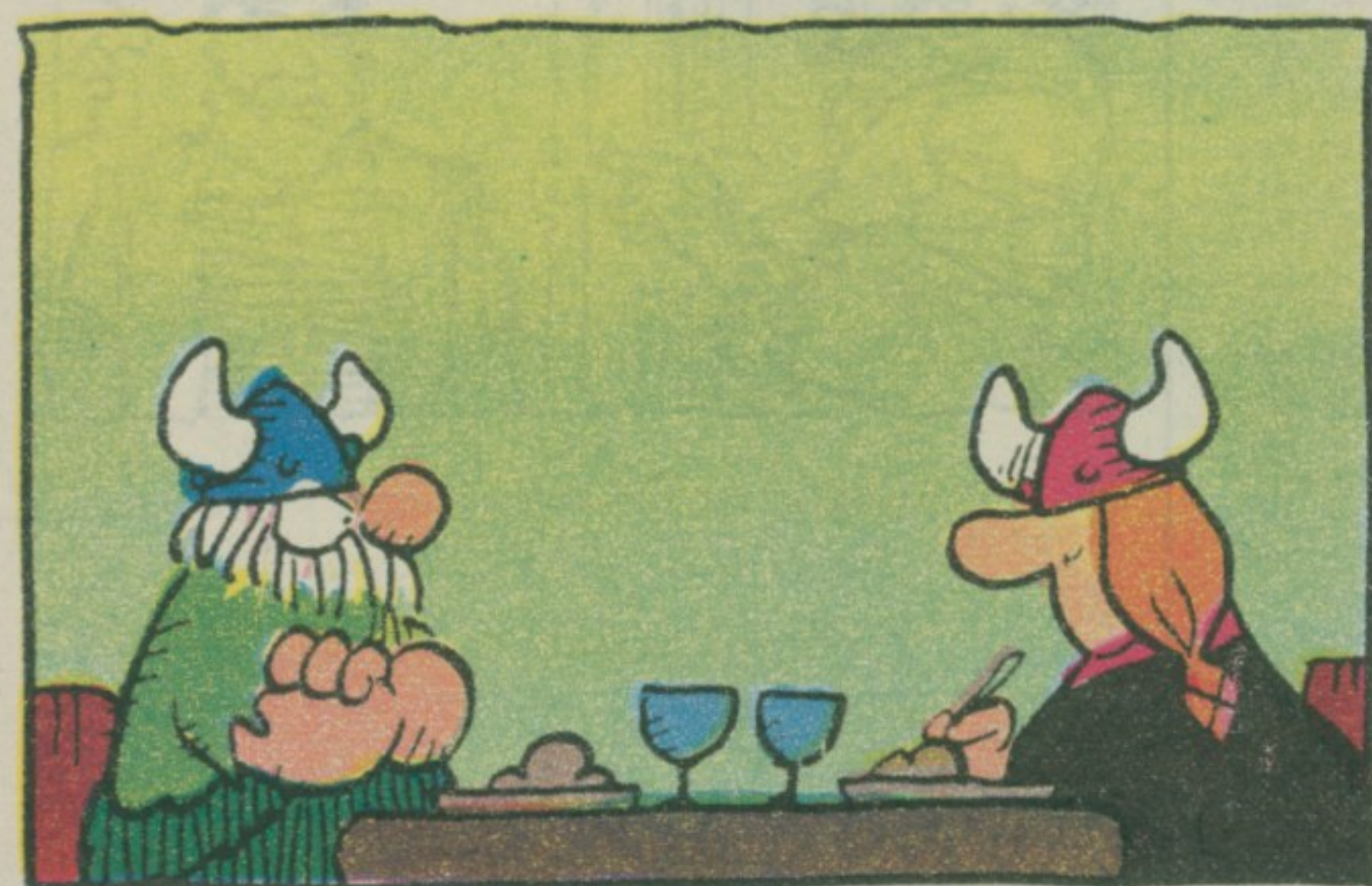
Највеће шавенило било је у Немачкој, у њеним многобројним феудалним државицама које ће се ујединити тек у деветнаестом веку. Разни баварски, саксонски, пруски, аустријски владари углавном су бирали иста „утледна“ имена, као Ото. Хајнрих, Фридрих или Лудвиг, али су — можда управо због тога — добијали мноштво најразличитијих надимака, и добрих и лоших. Примери: Хајнрих Птичар, Хајнрих Лав, Хајнрих Црни, Хајнрих Горди, Хајнрих Свађалица; Фридрих Строги, Фридрих Благ, Фридрих Побожни, Фридрих Једноски, Фридрих Праведни Цпа; Албрехт Медвед, Албрехт Мудри, Албрехт Хроми, Албрехт Изопачени, Лудвиг Братливи, Лудвиг Гвоздени, Ото Славни, Ото Богати, Ото Лењи...

Понеки од ових надимака крио је у себи читав мали авантуристички роман. Тако је, на пример, Ото Са Стрелом (Otto mit dem Pfeil), гроф од Бранденбурга, у бици 1280. године погођен стрелом и носио ју је у глави годину дана пре него што су се лекари одважили да му је изваде (потом је живео још тридесет година). Тириншки гроф Лудвиг Скакач (Ludwig der Springer), у XI веку, назван је тако јер га је краљ због једног убиства затворио у високу кулу, а он се из ње спасао акробатским скоком у реку Залу.

DIK
BROWNE

ХОТАР СТРАШНИ

© 1982 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

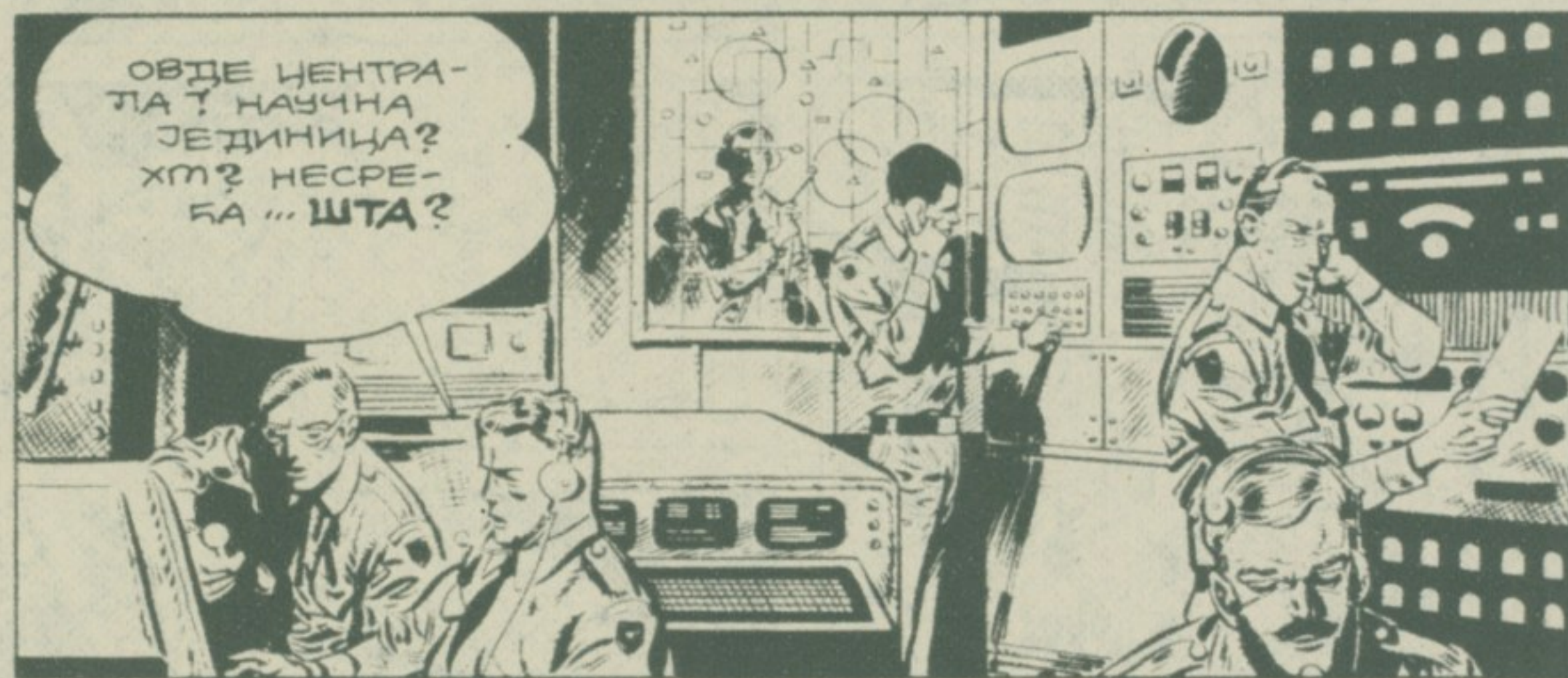
Лик Оријан: Уклето Протло

II ДЕО

ПОРЕД СЕЛА САРТОРИС ПАО ЈЕ НЕОБИЧАН МЕТЕОР. ИЗ КРАТЕРА СЕ ДИЖЕ ОТРОВНА ПАРА. ДОК ЛИК ОРИЈАН И ЛОРА ВРШЕ ИСПИТИВАЊА, ДОГОДИЛО СЕ НЕКОЛИКО УБИСТАВА. У СЕЛО СТИЖЕ СПЕЦИЈАЛНА НАУЧНА ЈЕДИНИЦА СА ПОКРЕТНОМ ЛАБОРАТОРИЈОМ КОЈА ТРЕБА ДА ИСПИТА СЛУЧАЈ...

У ПРАВУ ЈЕ?
САД ЋЕ КИША?

ИМА ДА
ПЉУШТИ?

ОПЕТ ЋЕ
ВОЈКЕ ДА
СТРАДАЈУ?

МОЖДА ВИ-
ШЕ ВОЛИШ ОТ-
РОВАНЕ?

ЛЕПО СИ ИХ
УКРОТИЛА?

ЗА ТРЕНУТАК?
УЗМИ ОВО У СВОЈЕ
РУКЕ?

СПРЕМИ-
КУ ХРАНУ И
МЛЕКО ЗА
ДЕНУ?

ДЕСЕТ
ПОРОДИЦА
МОЖЕ КОД
МЕНЕ?

РАСПОРЕДИ-
ТЕ СЕ? НЕКЕ
ОВО ДУГО ТРА-
ЈАТИ?

ДОЊИ ДЕО
СЕЛА ЈЕ ПРЕ-
КРИЛА ЗЕЛЕНА
ПРЂАВШТИНА?

САМО КАД
БИ СТИГЛА
ЛАБОРА-
ТОРИЈА?

ЕВО КИШЕ?
СВЕ ЋЕ ОПРА-
ТИ?

КО ЈЕ
ТО?

МИСЛИО САМ ДА
СУ СВИ СЕЋАЊИ
НА ОКУПА?

ПАСТИР СА
ПЛАНИНЕ, БОСО?
ЖИВИ СА БРА-
ТОМ ЕМИЛОМ?

ЕМИЛА ВИШЕ
НЕМАТ УБИТИ
СУ РА? ЗАТО
САМ И
ДОШАО?

!?!?

ПОЧЕЛО ЈЕ ДА ПР-
МИ. НЕБО СЕ ОТ-
ВОРИЛО...

СКЛОНИМО
СЕ УНУТРА?

ОДАВНО НИЈЕ
БИЛО ОВАКВЕ КИШЕ!
ПОТОЈИ БЕ ДА
НАДОБУ?

ТО НАМ НЕБЕ ПОМО-
БИ ДА УСПОСТАВИМО
ВЕЗУ СА СВЕТОМ?

МОЈ БРАТ ЈЕ
СТРАДАО ОД ОД-
РОНА?

ЧУЛИ СМО ЕКСПЛОЗИ-
ЈУ Ч ВИДЕЛИ
ДИМ? ЈЕСТЕ
ЛИ ВИ БИЛИ
ТАМО?

ЧИНИ
МИ СЕ...

ШТА
ХОБЕ
ДА
КА-
ЖЕ?

ЕМОЦИОНАТ-
НИ ШОК? НЕ ПРЕ-
КИДАЈТЕ ГА?

ШТА ЈИ
БЕ ЈОШ ИС-
ПАСТИ?

БИЛИ СМО НА ПАШ-
ЊАКУ И ТАРКИРАЛИ
БОЛЕСНЕ ОВ-
ЦЕ...

ЧУЛИ СМО БУКУ МОТО-
РА СА ПУТА? ОДЈЕДНОМ,
ПАС ЈЕ ПОЧЕО ДА РЕЖИ
И ЗАВИЈА?

УПЛАШИО
СЕ НЕЧЕ-
РА?

НЕЧЕРА ИЛИ
НЕКОРА?

ЧЕКАЈ МЕ,
ИДЕМ ПО ПУШ-
КУ?

НЕ ЗНАМ ШТА
СЕ ДЕШАВА, АЛИ
КОСА МИ СЕ ДИЖЕ
ОД СТРАХА ...

ЕМИТЕ,
ГДЕ СИ?

ЧУО САМ
ЗАВИЈАЊЕ
КОД СТЕНА?
ПОЖУРИО
САМ ТА-
МО?

ЕМИТЕ, ЧЕ-
КАЈ МЕ? НЕ ИДИ
САМ?

"ДУВАО ЈЕ ВЕТАР? КАД
САМ УГЛЕДАО ЗЕЛЕНИ ГАС,
УПЛАШИО САМ СЕ?

НИСАМ БИО ОПРЕЗАН
И УДАХНУО САМ ДУБОКО?

КАО ИЗ ДАЉИНЕ ЧУО САМ
ПСА И КАМИОНЕ? ОД БРАТА
НИ ТРАГА?

EDITIONS LOMBARD

ШТА ВАМ ЈЕ,
ОРИДАНЕ?
НЕ МИСЛИТЕ
ВАЉДА ДА ХО-
ЋУ НЕКОГ ДА
ОТРУЈЕМ?

МОЖДА МИСЛИТЕ
ДА САМ ЈА УБИ-
ЦА?

ТО
ЈЕ
ОП-
ТУЖ-
БА?
ЈА
ЋУ...

УБИЈТИТЕ
ВЕЋ
ЈЕД-
НОМ!

НЕ РАДИ СЕ О ВА-
ТА? СПРЕЧИО БИХ
БИЛО КОГА ДОК НЕШ-
ТО НЕ ПРОВЕРИМ!

ОДАКЛЕ
ДОБИЈАТЕ
ВОДУ?

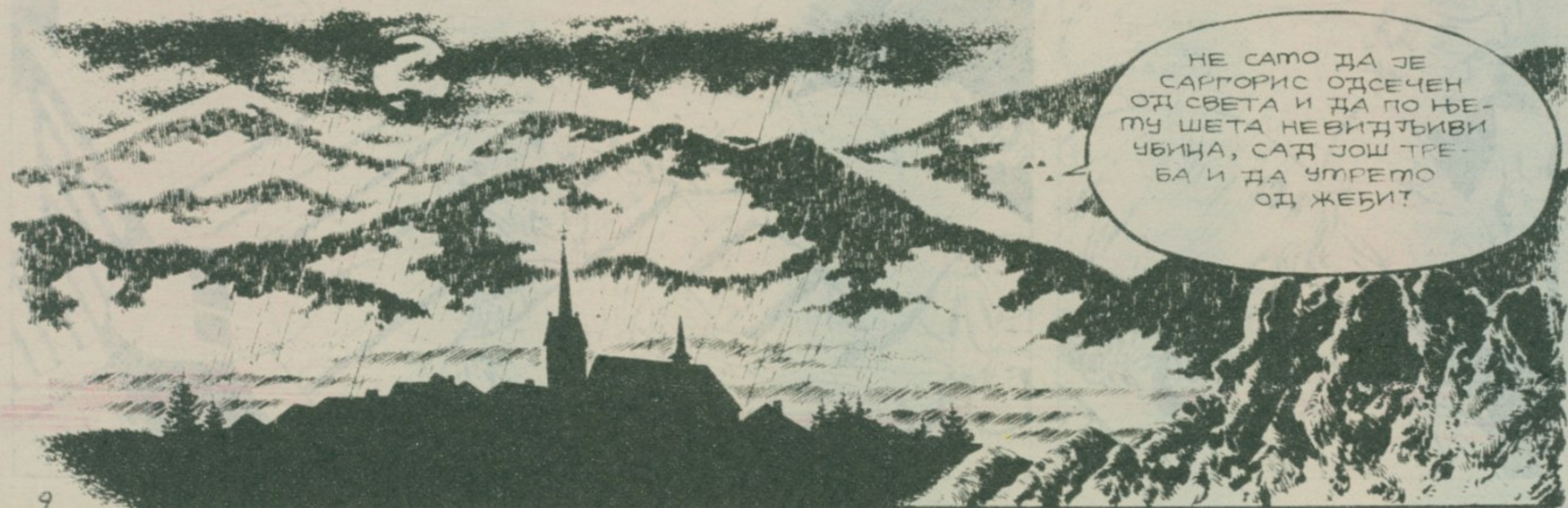
СА ИЗВОРА?
СТЕНЕ СЛИЖЕ
КАО ФИЛТЕР?

СХВАТИО
САМ!

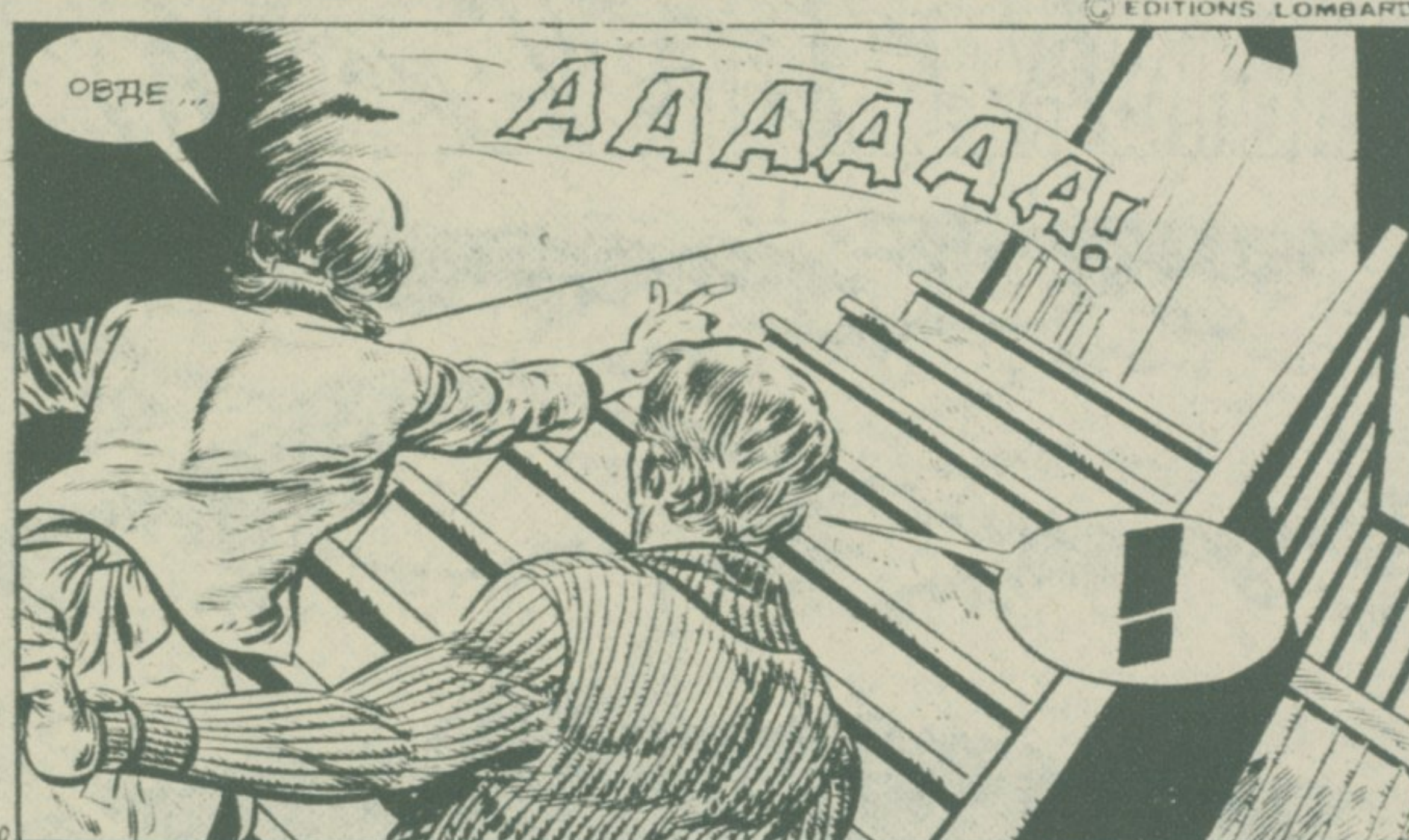
МИСЛИТЕ
ДА ЈЕ КИ-
ША ЗАТРО-
ВАЛА ВОДУ
ГАСОМ?

ТО ЈЕ ВИ-
ШЕ НЕГО
ВЕРОВАТНО,
ДОКТО-
РЕ?

НЕ САМО ДА ЈЕ
САРГОРИС ОДСЕЧЕН
ОД СВЕТА И ДА ПО ЊЕ-
МУ ШЕТА НЕВИДЉИВИ
УБИЦА, САД ЈОШ ТРЕ-
БА И ДА УПРЕМО
ОД ЖЕБИ!

© EDITIONS LOMBARD

БРЗО!

КАО ДА
ЈЕ НЕКО
ДАВИ!

ЗАКЉУ-
ЧАНО
ЈЕ ИЗ-
НУТ-
РА!

РАЗВАТИ-
ТЕМО
БРАТА!

АААХ!

НЕЋЕМО
МОРИ!

ГЛАС,
ПУЦАЈ
У БРА-
ВУ!

УДАЉИТЕ
СЕ!

НЕ ЧУЈЕ СЕ
ВИШЕ
НИШТА!

РУКЕ УВИС И
ИЗИДУТЕ!

ПАЗИТЕ,
ТРАЧНО
ЈЕ!

НИЈЕ
МОГАО ДА
ПОВЕГНЕ!
ПРОЗОР ЈЕ
ЗАТВОРЕН!

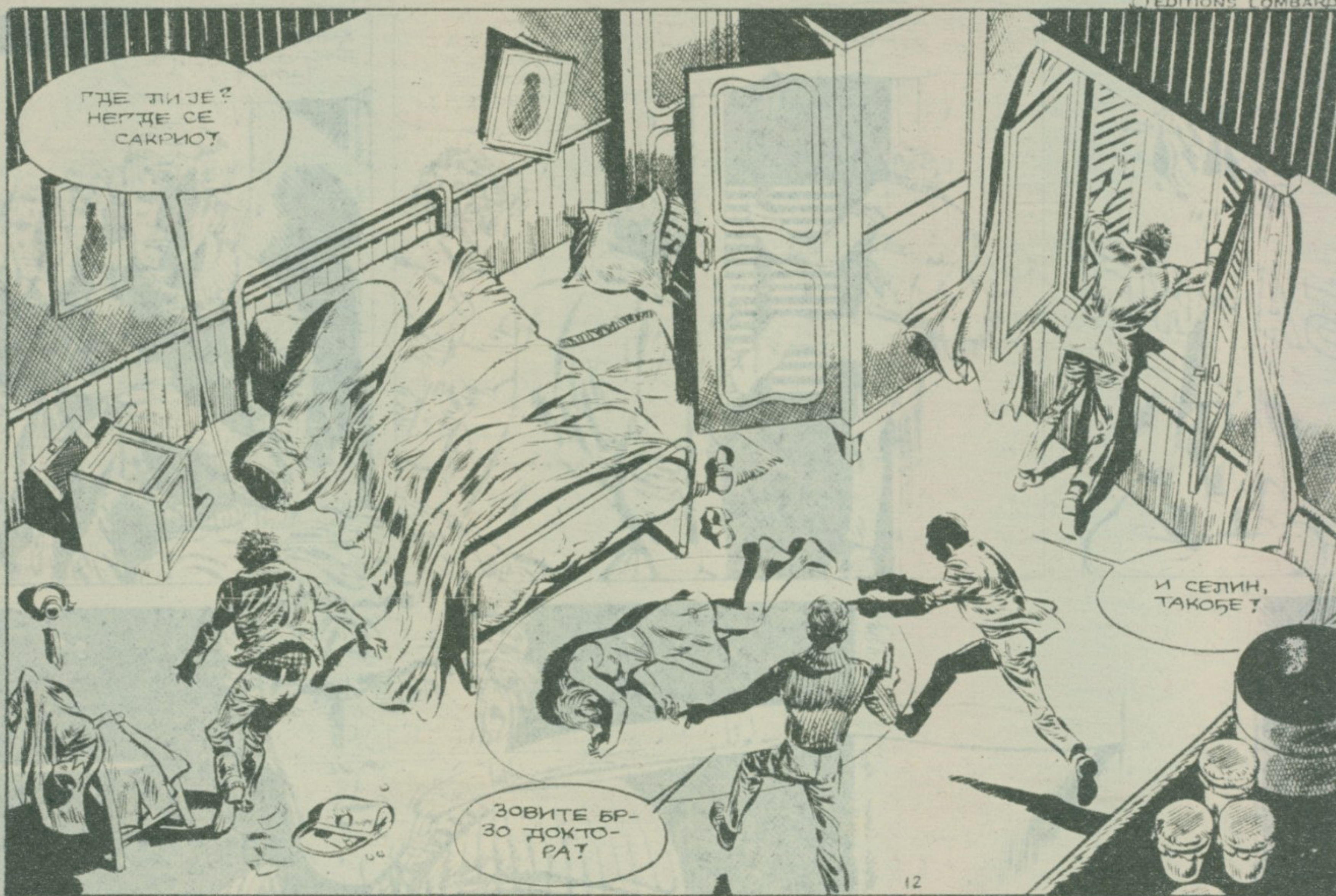
ЧУЈЕМ ВАШЕ
ДИСАЊЕ! БУДИТЕ
ПАМЕТ...

EDITIONS LOMBARD

ЗВАТИ
СТЕ
МЕ?

СВА СРЕБА, НИ-
ЈЕ ПОВРЕБЕНА,
ДОКТОРЕ?

ГДЕ ЈЕ УБИ-
ЧАТ НЕК СЕ ПО-
КАЖЕ КУКАВИЦА?
НИЈЕ МОГАО ДА
ИСПАРИ?

СТИРИТЕ ЖИВЦЕ, БОСО?
ДЕВОЈКА ЈЕ САД НАПРЕ-
ЧА?

НИЈЕ НИШТА
СТРАШНО? ОНЕСВЕС-
ТИЛА СЕ ОД
СТРАХА?

ВАЉДА ЋЕ МОБИ
ДА НАМ ИСПРИЧА ШТА
СЕ ДЕСИЛО?

СЕТИМ, НЕ БРИ-
НИТЕ, СВЕ ЈЕ
У РЕДУ?

ПРОБУ-
ДИЛА
СЕ?

НЕ БОЈТЕ СЕ?
НА СИГУРНОМ
СТЕ?

ШТО НЕ
ПРОГОВОРИ
ВЕК ЈЕД-
НОМ?

ИМА ВРЕ-
МЕНА,
БОСО?

А,
АХ,
АХ?

БОЈИМ
СЕ ДА...

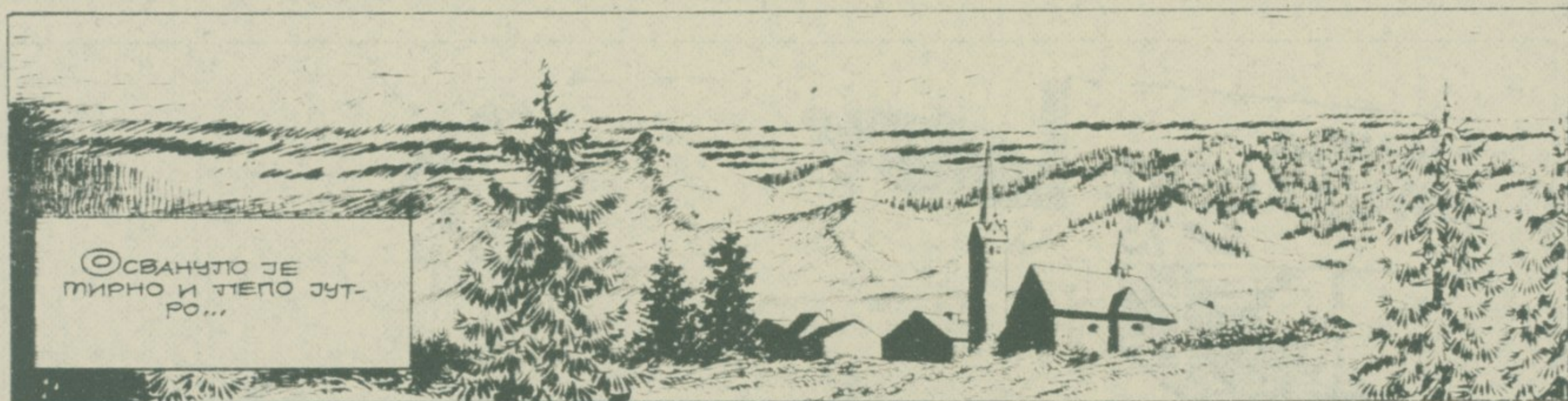
ПЛАШИМ СЕ ДА
ОД ЊЕ НЕРЕТЕ
СКОРО ДОБИТИ
ОБЈАШЊЕЊЕ?
У ШОКУ ЈЕ?

!!

СИГУРНИ
СТЕ ДА
ЖЕЛИТЕ
САМИ
ДА ИДЕ-
ТЕ?

ТАКО ЈЕ
БОЉЕ?

АКО ВИШЕ НЕМА
ГАСА, ЉУДИ БЕ МОЖИ
ДА СЕ ВРАТЕ КУЉАМА?
ЗАР НИШТА НЕ ПРИ-
МЕЉУЈЕТЕ?

НЕ?
СВЕ ЈЕ
ТИХО И
МИРНО?

ТАЈ МИР
МЕ И БРИ-
НЕ?

МИСТИО САМ
ДА ЈЕ ДРУГАЧИЈЕ
НА ФАРМАТА?
КРАВЕ МЧУ,
ПЕТЛОВИ КУКУ-
РИЧУ...

ЗАИСТА?
САД СЕ НИШ-
ТА НЕ ЧУ-
ЈЕ?

ДО
БАВО-
ЈА?

ПРЕТПОСТАВИО
САМ ОВАКО НЕШ-
ТО? ПРАВИ МА-
САКР?

ЅХТ КО ЈИ
ЈЕ ОВО МОГАО
ДА УЧИНИ?
А НИКО НИШ-
ТА НИЈЕ
ЧУО?

ЉУДИ
СУ УМОР-
НИ?

ОВО ЈЕ РАЗЛОГ
ВИШЕ ДА ОДМАХ ТЕ-
ЛЕФОНИРАМ? ОБАВЕС-
ТИТЕ СЕЉАНЕ О
ОВОМЕ?

БУДИТЕ ОПРЕЗ-
НИ? ПУЏАЈТЕ АКО
ВАМ, СЕ НЕШТО УЧИ-
НИ СМЊИВО?

НАСТАВАК У СЛЕ-
ДЕЋЕМ БРОЈУ

УЛИЦА
ЛУЦКАСТИХ
БР. 13

МОРАМ ДА КУ-
ПИМ НОВ ОРМАР!
ОВДЕ ВИШЕ НЕМА
МЕСТА НИ ЗА ЈЕ-
ДАН НЕПЛАЊЕН
РАЧУН!

РЕК'О САМ ТУ
ДА НЕГУ ДА
ПРДНЕМ ОДАВДЕ
ДОК МИ НЕ ПЛАТИ
КИРИ-
ЗУ!

УХВАТИО САМ ГА КАКО
КРАДЕ У СТАРОМ ЗАПКУ
НА БРДЦУ!

МАМА, ВИДИ КАКВУ СТО ПОП-
ТУ НАШТИ НА ПОЉАНЧЕТУ!

МОЈ ВАМ ЈЕ САВЕТ ДА
ЈЕДНО ВРЕМЕ ЖИВИТЕ
БЕЗ МАЧАКА!

Д... ДОБАР ДАНТ Д... ДА МОЖ-
ДА НИСТЕ ЗАДОВОЉНИ ОДЕ-
ЛОМ КОЈЕ САМ ВАМ САШИО?

ГА, НАРАВНО ДА НЕГЕ
ДА ПЕВА КАД СУ ВАМ
УМЕСТО КАНАРИНЦА ПРО-
ДАЛИ СОВЕТЈАКУ?

ШТА ТИ ЈЕ? ЧИМ НА РАДИЈУ
ПУСТЕ ПЕСМУ "НЕ ПРДАЈ", ТИ ИС-
ТРЧАВАШ С ПОДИГНУТИМ РУКА-
МА!

... САМО МИ ЈЕ КАЗАО: "ПРЕ-
ТВОРИО СЕ У МАГАРЦА АКО ВАМ
НИСАМ ТАЧНО ИЗМЕРИО!"

ГРРР!
КО ЈЕ ТАЈ МАНИ-
ЈАК ШТО ЕКСПЛО-
ЗИВОМ ПОКУШАВА
ДА ОТПУШИ ОД-
ВОДНУ ЧЕВ?

БРАТАР

**РЕЗУЛТАТИ
НАГРАДНОГ
КОНКУРСА
»НАЦРТАЈТЕ ПИНОКИЈА«**

ДО ВИЂЕЊА У СЛЕДЕЋЕМ ВЕКУ!

Ликовни конкурс „Нацртајте Пинокија“ је завршен. До сада смо објавили имена добитника 500 награда а у овом броју ево и преосталих 100 који су добили „Југопластине“ играчке и патине, Фиатове моделе аутомобила и разне књиге. Следећи Пинокијев јубилеј — 150 година славиће ваши унуци а ви им испричајте како је то било пре пола века.

Лутке Пинокио — поклон „Југопластине“ из Сплита добили су:

Весна Вукић, III/1 Основне школе „Ратко Митровић“ Чачак,
Маша Битенц, Шкофљица 44 Шкофљица,
Надежда Гранжан, Весларска 4 Земун,
Аријана Никчевић, Булевар револуције 420/XII Београд,
Бојан Карошец, Сундачићева 24 Београд,
Хроје Јеланић, Валтера Перича 3/1 Сарајево,
Бојана Сапунић, Космајска 8, Ритопек Волеч,
Марко Банићев, Бориса Кидрича 70/IV Београд,
Дамјана Ребар, Верје 104/A Медводе,
Драгана Анђић, Угринавацка 162 Земун,
Милорад Ливрац, Јана Лабага 22 Бачки Петровац,
Ненад Ведриш, Маркушевачка Ц 88 Загреб,
Владимир Ђеклић, Булевар АВНОУ-а 110 Нови Београд,
Лепосава Дубљевић, 27. марта 54 Београд,
Андреја Мишић, Стојана Милошевића 16 Крушевац,
Annabelle Nasibert, Миклошићева 1 Целе,
Кристина Колаковић, Чингријина 11/6/Б Београд,
Марина Помпер, Илица 128/1 Загреб,
Сенка Рачић, Ливањска 11 Сарајево,
Драгица Илић, Војводе Мишића 11 Шабац,
Миодраг Ђурчић, Бориса Кидрича 35/35/а, Крагујевац,
Гордана Јокановић, Јосипа Сентера 13/14/III, Земун,
Војислав Живановић, Крњешевачка 43 Шимановци,

Никица Танасковић, Моше Пијаде 29 Горажде,
Борис Стојановић, Зрмањска 14 Београд,
Далиборка Младеновић, Колонија Ђурђево брдо 2/II Светозарево,
Владимир Вушковић, Осамдесета нова 12 Београд,
Владан Јевтић, Масарикова 10/1 Светозарево,
Зорана Живановић, Лењинов булевар 163/30 Нови Београд,
Михаела Јаковина, Кључ Мокричева 83 Шенковац,
Вања Лолић, Рада Кончара 76 Загреб,
Бојан Маринковић, Медаковићева 127 Београд,
Александар Георгијевски, Насеље „Вардар“ КТ/59 Скопље,
Attila Dea'k, Омладинска 44 Бечеј,
Јован Лалики, Јурија Гагарина 239/56 Нови Београд,
Љиљана Антонић, Улица XIII нова 11 Ресник,
Недељка Лукић, II/4 Основне школе „Вук Караџић“ Црвенка,
Милена Тифодоровић, I/3 Основне школе „Вук Караџић“, Црвенка,
Ванеса Васиљевић, I/4 Основне школе „Вук Караџић“ Црвенка,
Драган Николић, I/3 Основне школе „Вук Караџић“ Црвенка,
Милан Јовичић, II разред Основне школе „Вук Караџић“ Црвенка,
Горан Ковачевић, II/5 Основне школе „Вук Караџић“ Црвенка,
Бранко Кнежевић, I/4 Основне школе „Вук Караџић“ Црвенка,
Јелена Сокић, I/4 Основне школе „Вук Караџић“ Црвенка,
Марко Свилар, II/1 Основне

школе „Вук Караџић“ Црвенка,
Здравка Крчмар, II/6 Основне школе „Вук Караџић“ Црвенка,
Жељко Мијатовић, II/2 Основне школе „Вук Караџић“ Црвенка,
Никола Гостовић, II/2 Основне школе „Вук Караџић“ Црвенка и
Борис Букавић, II/5 Основне школе „Вук Караџић“ Црвенка,
Иван Младеновић, Партизанска 19/I, Београд,

Разне „Југопластине“ играчке шаљемо:

Весни Јуришић, Петефи Шандора 175, Кула,
Ненаду Маричићу, Душана Влајића 12 Жарково,
Ивани Плехингер, Велебитска 12 Новице,
Тајани Ристовић, Сарајевска 12 Београд,
Наташи Симерл, Ул. Братов Учкар 12 Љубљана
Драгана Прекајски, Зорана Нишетица 49 Зрењанин,
Јелени Митић Браће Тасковића 21/25 Ниш,
Ђури Бујаку, Марије Бурсаћ 94 Бачка Паланка,
Гордани Хржици, Гајева 3/1 Забрак, и
Мирјани Видарић, Петра Меларе 30 Пучарево.

Тродимензионалне сликовнице — поклон „Народне књиге“ из Београда добили су:

Франкица Филиповић, Борска 78/VII Београд,
Милена Ђурић, Генерала Драштина 102 Кикинда,
Растко Улић, Титоградска 4/II Нови Сад а комплет књига Добрице Ђекића иде
Славици Драшковић, Жике Ваљаревића 2 Врњачка Бања.

Библиотеке сликовница „Младинске књиге“ шаљемо:

Михаели Адамовић, Тушканова 16 Карловац,
Ани Радос, Чедо Кеџмана 1 Бор,
Роберту Премрову, Зг. Битње 274 Жабница,
Радовану Гаврићу, Трг жртава фашизма 1 Бечеј,
Домину Фехеру, Генерала Родића 30 Милешево, и
Марији Марјановић, Луја Браја 35 Титова Митровица,

Нућне патине — поклон „Југопластине“ добили су:

Далиборко Малешев, Парлоси, Прибинић,
Тинекс Крижанчић, Каминска 8 Марибор,
Душка Пајовић, I/4 Основне школе „Вук Караџић“ Црвенка,
Никола Јовановић, III/3 Основне школе „Вук Караџић“ Црвенка,
Маја Куленовић, Братства и јединства 29 Сарајево,
Младен Стојковић, Цвијићева 65 Београд,
Данијела Данић, Руже Шулман 3/4 Зрењанин и
Предраг Вујин, Нушићева 14/II Београд.

Моделе аутомобила — поклон Фиата из Торино добили су:

Дамир Манџе, Аугуста Цесарца 10/20 Сисак,
Уљаша Ивановић, Ресавска 11 Ваљезо,
Јанко Узелац, III разред Основне школе „Вук Караџић“ Црвенка,
Иван Стојковић, Доситејева 18 Сокобања,
Кахтан Ал-Самарај, Кватерникова 52 Ријека,

Роберт Јакубец, Шарпланинска 5 Нови Сад,
Борис Живковић, II разред Основне школе Рисан,
Самуел Турчан, Улица Коменског 47 Босански Петровац,
Александар Ђорђевић, Париске комуне 19/7 Ниш,
Небојша Сремац, Марка Орешковића 5 Шид,
Бранко Ђорђевић, Посавских Норжежана 9/а Обреновац,
Андреја Випотник, Шуштарјева 26/6 Трбовље,
Дарко Гашић, Насеље Брунковац 182 Кутина,
Валентин Вранић, Бранка Радичевића 168 Стара Пазова,
Владимир Шуљаревић, Димитрија Туцовића 33 Ковин,
Александар Достанић, Матије Хући 54/7 Сремска Митровица,
Горан Матовски, Сремске Митровице 8, Битол,
Далибор Нанај, III/а Основне школе „Осјечка ударна бригада“ Осijek,
Небојша Илић, Јурија Гагарина 110/61 Нови Београд,
Иван Маричић, Дечиј артиљерски бр 3 „Наша радост“ Зрењанин,
Матеја Чижмар, Жупања кнеже 39 Страховица и
Војин Поповић, Лоле Рибара 37 Београд.

Свим малим уметницима који су учествовали на ликовном конкурс „Нацртајте Пинокија“ редакција „Политикиног забавника“ срдечно честита на показаном успеху и уложеном труду. Они који овога пута нису имали среће да добију једну од награда нека не губе наду. „Политикин забавник“ ће и даље имати конкурсе и наградне игре а једна од њих креће већ почетком фебруара.

БЕЛИ МЕДВЕД ЖИВИ АМБЛЕМ АРКТИКА

Иако сусрети с њим никада нису пријатни, нису ни опасни. Људе не напада без преке потребе, али нечему не може да одоли — воли да завири у складишта хране и да их испразни. Поједе све: и месо и слаткише...

Постоје две врсте белих медведа: *Thalarctos maritimus* Phipps и *Talarctos maritimus* Pall. Живе на крајњем северу наше планете све до Се-

верног пола где су се, претпоставља се, населили пре неких 80 хиљада година.

Бели медвед је даљи рођак мрког медведа или,

како би се то стручније рекло, мутант који је стекао наследну варијацију коју врста није имала на почетку. Биће да су ово сродство наслућивали и

ловци из долине Јенисеја јер су у прошлости продавали очњаке белих медведа као амајлије које штите од напада њихових мрких сродника. Амајлија се, ваљда да би се боље видела, носила окачена о капу: веровало се да „рођак“ неће насрнути на човека који при себи има зуб свемоћног „стрица“.

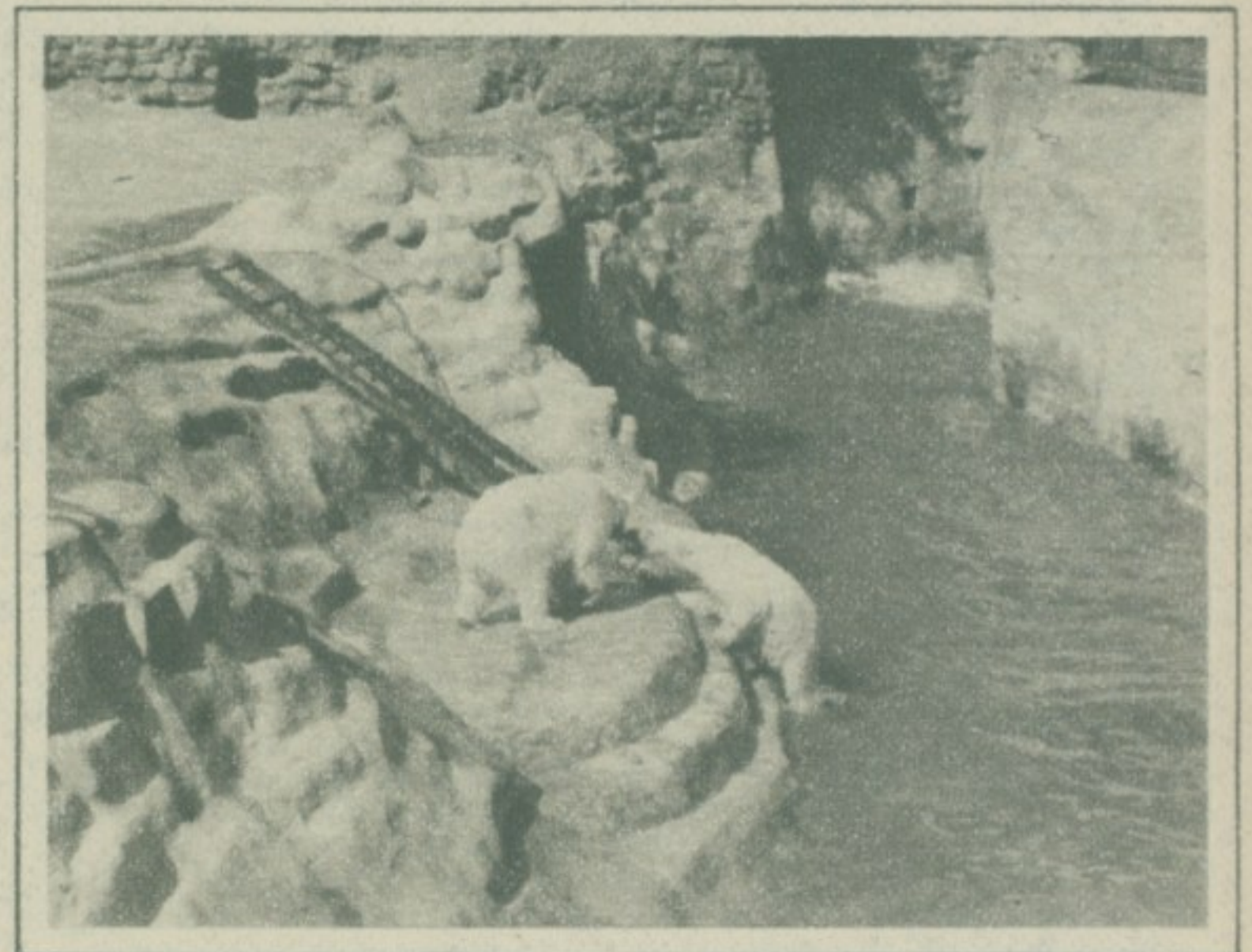
сок је метар и по, а често тежак и читаву тону! По правилу је усамљеник и само се изузетно среће у већим скупинама.

Не спава зими

Добар део својих дана бели медвед проведе пловећи на леденим сантама, а претпоставља се да неки никада и не стигну на копно. Изврстан је пливач и ронилац: у стању је да без заустављања преплива читавих сто километара.

Кад се нађе на копну, не жури много, хода брзином тек нешто већом од четири километра на час. Његовој урођеној радозналости иде на руку и одличан вид и очи у које као да су уграђени широкоугаони об-

Када се роди, тежина му се мери на граме. Живи у просеку 25 година, али је у једном зоолошком врту дочекао дубоку старост — 41 годину.

Беле медведе данас више нико не лови. У Канади је за ловокрадице предвиђена строга казна затвора, спортски клубови у САД изузели су их са спискова трофеја, а на Аљасци је трговина медвеђим кожама забрањена.

Бели медвед је и већи и тежи од мрког: достиже дужину од три метра, ви-

јективи: јасно види шта се догађа око њега под углом од 180 степени!

Храни се углавном рибама и фокама, али ни ирваси, поларне лисице и птице нису пред њим сигурни — када га на то натера глад, појешће и њих. Разлога за страх имају и северне патке: наиђе ли на легла, за неколико сати слистиће сва јаја у њима. У току кратког поларног

лета храни се чак и биљкама.

У нахладнијим месецима године, негде средином зиме, женка на свет доноси два младунца које ће однеговати у брлогу што га је раније брижљиво припремила у удубини неке стене или испод громаде леда. Малишанима ће у том леденом породишту ипак бити топло јер мама прво топлотом тела отопи снег, а затим топлим дахом образује неку врсту угрејаног склоништа допуштајући потом да је прекрије лебео и доста топао покривач снега. Мама и деца напуштају брлог тек средином марта.

Када се роде, младунци су једва нешто мало већи од кунића, а тежина им се мери на граме: обично су тешки око 900. Прве чети-

испале хитац из ракетног пиштоља, па да медвед побегне. Једно, међутим, у сусрету с њим никако не треба чинити — ко покуша да бежи, може да буде сигуран да ће настрадати јер у медведу тада проради инстинкт гоњења.

У природи бели медвед нема озбиљног противника. Једина животиња која би по снази с њим могла да се мери је морж, али су конкуренти, чак и када се нађу близу, обично савршено равнодушни један према другом. Бели медвед је, међутим, од памтивека морао да се носи с једним другим опасним противником — човеком. Њих двојица се познају од давнина. Цртежи белог медведа на камену, пронађени на Чукотки на крајњем северу СССР, стари су преко

Постоји чак и претпоставка да су они управо од медведа научили како да граде своје снежне колибе, иглое. Германи су медвеђе лобање постављали на жртвенике, док је за Чукче глава белог медведа представљала фетиш. У њиховим предањима истакнуту улогу има медвед са кошчатим трупом и шест шапа.

Мада је лов на медведа код свих северних народа бис тако рећи једино занимање, није их страдало много јер је ловаца било мало, а природни прираштај надокнађивао је губитке. Ловили су га због крзна, мяса и масти. Од крзна су се правили покривачи за шаторе и одећа, топле чизме, рукавице, а кожу су користили за ђонове. Отопљено сало се употребљавало за осветљење, од масти са стопала справљали лекови, од жиља — узице.

Иако су још у 19. веку почели масовније да га лове, прави помор настао је тек почетком нашег века и то када су у моду ушле простирке од медвеђе коже. Током тридесетих година на Арктику је сваке године одстрелено више од две хиљаде белих медведа, али је у то доба по леденим просторима севера још увек шетало двадесетак хиљада примерака. Средином педесетих година остало је свега десетак хиљада белих медведа. Запретила је опасност од њиховог потпуног истребљења.

Огрлица, фотографија и — срећан пут

Научници широм света све су чешће дизали глас да се „живи амблеми Арктика“ заштите. Под утицајем јавности, једна за другом, арктичке земље ограничавале су лов на врсту која се нашла пред истребљењем: забрањени су лов из авиона и друге врсте моторизованих „сафарија“, ничу забрани какви су они на Шпицбергену у Канади или на Рту Жеље на крајњем северу Нове земље у СССР.

У новембру 1973. године на специјалној конференцији пет арктичких земаља (СССР, САД, Канада, Данска и Норвешка) потпуно је забранило лов на беле медведе, а међународни савез за заштиту природе и природних извора унео их је у своју „Црвену књигу“.

Захваљујући свим овим мерама на Арктику данас опет живи близу двадесет хиљада белих медведа. Ако их неко и лови, то се чини само помоћу „детећих шприцева“ којима их, са даљине од 50 до 80 метара, успављују ради обележавања и проучавања. Двадесетак минута касније, медвед се буди с огрлицом на којој су сви његови лични подаци — величина, тежина, чак и фотографија — и наставља пут.

Р. Досковић

ЗАГОНЕТКА СЕЛА ЦАНТИНГНИЈА

Група научника испитивала је необично понашање птица у околини индијског села Цантингнија у држави Асаму. Сваке године од средине августа до октобра за тамних ноћи без месечине стотине птица напуштају своја гнезда и устремљују у село где се просто бацају на изворе светлости. При том

већина птица нађе смрт. Становници села тврде да су та масовна самоубиства птица постала редовна од средине нашег века. Научнике поред саме појаве колективног самоубиства највише занима питање: зашто птице крећу баш према селу а не одлећу у неко друго насеље у близини и зашто се бацају баш на светлост.

ПИЛУЛЕ У СТАРИМ ГРОБНИЦАМА

Приликом раскопавања у околини села Каранова и Старозагорског бугарски археолози открили су три гробнице грачанских лекара. У гробницама су нађени готово сви инструменти потребни њим:

скалпели, сонде и остало. Инструменти су начињени од бронзе а сечивом од гвожђа. У једној од гробница лежали су и лекови — разнобојне пилуле од којих свака има око један грам. Археолози су утврдили да гробнице потичу из другог до трећег века пре наше ере.

ЛЕЊИ СТАРЕ

Јапански научници извели су низ огледа у којима је учествовало више од две стотине особа између двадесет и седамдесет година. Утврђено је да лица која се активно и редовно баве умним

радом и у шездесетој години мисле исто толико свеже и јасно као и тридесетогодишњаци. Међутим, мозак људи који у тридесетој сматрају да је касно да стичу нова знања, стари брже.

Простирне изазвале помор

Поларни истраживачи који се с њим сусрећу тврде: да бели медвед није опасан за човека. Чак и рањена звер или женка ће радије да побегне него да нападне. Када се на то ипак одлуче, обично немају другог излаза. Дешавало се да људи само викну или

миленијум и по. У јапанским рукописима он се први пут помиње око 650 године, о њему је у 13. веку писао и Марко Поло.

Ескимима, Чукчи и други народи Севера лове га од памтивека. Бели медвед је за ове народе имао и озбиљан ритуални значај. Ескимима тако имају празник посвећен само њему са „плесом белог медведа“.

ОБОЖАВАЛИ СУ

ПРИНЦЕВЕ

Мит о змајевима, од-
носно аждајама,
спада међу најста-
рије, најтрајније и нај-
раширеније на свету.
Среће се у Кини, Јапану,
Индији, Аустралији, Ју-
жној и Северној Амери-
ци и, наравно, Европи.
Змајеви се најчешће опи-
сују као велика, крилата
чудовишта, прекривена
крљуштима, која бљују
ватру и муње, имају о-
тровну крв, бесмртна су,
обдарена знањем о живо-
ту и смрти, доносе плод-
ност, управљају кишама
и поплавама и чувају не-
измерно благо. Према не-
ким описима змајеви има-
ју тело змије или кроко-
дила, главу лава, орла,
сова, а понекад и човека,
канде лава или вука,
крила птице или шиш-
миша. Занимљиво је да,
док у Старом и Новом
свету представљају пре-
тежно симбол зла, на И-
стоку их сматрају кори-
сним и вредним пошто-
вања!

Вавилонски еп „Енума
елиш“ прича нам како је
моћни бог Мардук, госпо-
дар живота, морао најпре
да савлада змаја-жену ти-
амата па тек онда да
створи небо и земљу. Код
Египћана, змај је био зли
дух, слично као што је и
код Јевреја симболизовао
све зло света.

Змај је и вечити мотив
кинеске уметности и
представљао је персонифи-
кацију царске моћи и
сматран је почетком свих
ствари.

Први класичан змај био
је Тифон, (отуда реч тај-
фун). Антички песник
Хесиод описао га је у „Те-
огонији“ као стоголаву
змију, из чијих су очију
сукљале ватре, а из уста
избијали ужасни гласови.
Тифон је запоео стра-
шну битку са Зевсом и
осакатио га српом. Гла-
сник богова Хермес Три-
путнајвећи излечио је
Зевса, да би овај затим
гонио Тифона све до Си-
цилије и на крају га по-
копао под вулканом Ет-
на.

Чувар Златне јабуке

Тифон је био отац опа-
ког легла из кога су про-
истекла многа чудовишна
створења грчких легенди:
хидра, немејски лав,

орао који је кљуцао
Прометејеву јетру, као и
многоглави змај што га је
у другом од својих двана-
ест подвига убио грчки
јунак Херкул. Ово ство-
рење по имену Хидра
злостављало је народ око
баруштина Лерне крај
Аргоса. Осим што је било
зло и отровно, могло је и
да се самообнавља. Хер-
кул је замолио свога во-
зача бојних кола Јолаја
да спали патрљак сваког
врата са којег одсече
главу како би спречио да
израсте нова. Затим је
намочио своје стреле о-
тровном крвљу чудови-
шта.

У борби против Херку-
ла поклекнуо је још је-
дан Тифонов потомак,
Ладон, који је одлетео на
небо где и сада светлуца
у сазвежђу Змај. Ладон
је био чувар Златне јабу-
ке бесмртности које је
Зевсова жена Хера при-
мила као дар за венчање.
Сличан мотив пружа и
мит о Златном руну за
којим су трагали Јасон и
Аргонаути: чувао га је
страшни змај који никада
није спавао.

Змај као чувар блага
често се помиње и у ста-
роенглеској, норвешкој и
немачкој митологији.

Беовулф, јунак истои-
меног англосаксонског е-
па, двапут се сукобио са

Ова прича, која се поми-
ње у рукопису из хиља-
дите године наше ере, о-
светљава још један чест
мотив легенди о змајевима
— њихову слабост
пред гвожђем коју деле
са вилама, вампирима и
другим ђаволским ство-
рењима.

Назна за Андромеду

Широм Европе змај је
овековечен у причи о
хришћанском „великом
мученику“, светом Ђорђу
(Ђурђу, Јурају). Култ по-
тиче из Византије, с по-
четка 4. века, а проширио
се на исток до Грузије а
на југ све до Етиопије.
Основни сценарио приче
разликује се веома мало
од једне до друге зе-
мље.

Витез-луталица стиже
у непознат крај и налази
читав народ у жалости.
Краљ и краљица плачу
на бедемима замка: тог
дана дошао је ред на
њихову кћер да се при-
несе као жртва злом зма-
ју. Девојка је изведена,
искићена драгуљима и
златом и везана за жр-
твени стуб.

Врли витез, жељан да
прошири еписак својих

СУДЕЋИ ПО ЛЕ-
ГЕНДАМА КОЈЕ СУ
СЕ И ДО ДАНАС О-
ДРЖАЛЕ, ЗМАЈЕВИ
СУ ГАЈИЛИ НЕО-
БИЧНУ СКЛОНОСТ
КА КРАЉЕВСКИМ
КЋЕРИМА. ЈЕДНИ
ДА БИ СЕ ОДМА-
РАЛИ У ЊИХОВОМ
КРИЛУ, ДРУГИ ШТО
СУ ИХ СМАТРАЛИ
УКУСНИМ ЗАЛОГА
ЈЕМ.

ну и с њом срећно живео
до краја живота.

Научници у предању о
светом Ђорђу виде за-
право мит много старијег
датума, односно легенду о
Персеју. Он је египатски
принцезу Андромеду спа-
сао морске немани коју је
послао бог Нептун. Посто-
је и друга тумачења при-
че о светом Ђорђу као о-
на о хришћанској алого-
рији: девица представља
Цркву, коју од злог змаја
многобоштва спасава
хришћанство у облику
витеза-свеца. Следбеници
Фројда, међутим, друга-
чије слажу симболе овог

Хришћанска алегорија или еротска симболика: етиоп-
ска верзија борбе светог Ђорђа против змаја.

Борба добра против зла: исламски јунак Рустем убија змаја, у другом од својих се-
дам великих дела.

змајевима: први пут са
прозном аждајом Грендел,
други пут са пламеном
гујом која га је смрто-
носно ранила својим про-
дорним дахом, али и сама
потом скокчала под ње-
говим гвозденим мечем.

добročинстава, решио је
да ослободи принцезу. О-
на, међутим, то није хте-
ла да му допусти, уверена
да једино својом смрћу
може да спасе очеву
земљу. Витез је ипак о-
длучио да се сукоби са

змајем. Док се чудовиште
приближавало принцези,
потегло је гвоздено копље
и пробурао га. Потом је
покупио пуна кола блага
из змајевог легла одвезао
га у краљев замак. Јасно,
добрио је принцезу за же-

предања и на крају дола-
зе до неких еротских о-
бјашњења.

Ватра нива

У предањима наших
народа прави се извесна
разлика између аждаје,
змаја и але. Веровало се
да аждаје, најчешће
троглаве или седмоглаве,
живе у пећини подно Го-
луца на Дунаву, у језе-
ру покрај села Облачине,
затим језеру испод Тро-
јановог града на Пе-
штерској висоравни, у
пољу Змичу крај Пара-
ћина, мачванским мочва-
рама Засавице, Скадар-
ском језеру, „безданим“
мочварама код Мостара,
језеру под Ширин-градом
покрај Синеа...

„Домаће“ аждаје су о-
промене крилате змије на-
лик на крокодила или
гуштера, са непарним
бројем глава, змијским
репом, крилима као у

слепог миша, отвореним чељустима из којих бије модри пламен. Оне страховито ричу и незасите су.

Људи су им као жртве приносили животиње, а понекад и девојке. У нашој верзији предања о светом Ђорђу, посреди је аждаја из језера под Тројановим градом. Она

Хенхему. Тај гмизавац приказан је на рељефу хенхемске цркве у памфлету из истог доба. На дуборезу створење је дуго око три метра, нема ноге, прекривено је крљуштима и брадавичастим израштајима, а убили су га сељаци вилама.

Публициста Питер Дикинсон у својој књизи

Претпоставка о временском „преклапању“ рептила и прачовека: типична сцена из мезозоика

је, каже легенда, ранила комску вилу која се купала у Плавском језеру па јој је вилин побратим одсекао главу.

У нашој народној традицији јављају се змајеви-људи (који углавном не чине зло, велики су љубавници и могу да лете или се претворе из једног у други облик), змајеви-змије (обично зла бића, блиска аждаји, снажнија од људи) и змајеви који се идентификују са метеоритима (ноћу лете преко неба и светле, уз звиждање и хујање, а из крила им сипа „ватра жива“). Ала је биће сродно аждаји и змају, с репом који се спушта до земље и главом у облацима. Она изазива вихор и сипа град, једе сунце и месец (помрачење), прождире децу...

Шта мисли Дикинсон

Широм света постоје стотине предања о змајевима; само у британском фолклору има их више од педесет. Шта она заправо представљају? У енглеској „Историји природе“ из 1776. године змај се дефинише као „најстрашнија животиња, али највероватније не дело природе“. Изгледа да је аутор ове дефиниције имао на уму причу о змији из Есекса, убијеној сто година раније, 1668 у

„Лет змајева“ (1979) покушао је да изнесе аргументе у прилог веровања у ова створења. На основу различитих описа и израчунао је да је просечно змајско трупло морало да тежи девет тона. Да би се подигло у ваздух, требао му је распон крила од 180 метара. До ове бројке Дикинсон је дошао узимајући да змај, као бубамара, по квадратном сантиметру крила подиже 0,17 килограма своје телесне тежине. Физички, то није било могуће а није ни одговарало описима.

За погон и маневрисање

Гледајући на телевизији стари снимак пада дирижабла „Хиндебург“ (из 1937. године), Дикинсон је дошао до извандредног открића: закључио је да је змајево трупло шупље и испуњено гасом лакшим од ваздуха! Крила су у том случају служила не за дизање увис него само за „погон“ и маневрисање. Идеја је имала још једну „добру“ страну: објашњавала је способност змаја да бљује ватру (запаљени гас).

Дикинсон је своју замисао преточио у теорију према којој се у змајевом телу налази хемијски реактор на бази хлороводоничне киселине, иначе присутне у пробавном

„Аждаја“ из природе: брадати змај (агама) са раширеним кожним набором

систему свих кичмењака. Ступајући у реакцију са калцијумом, претежно из змајевих костију, киселина ствара водоник, а кости се обнављају узимањем кречњака из околине. Кад се змај одмара, метаболички процес се не прекида сасвим, па нема повремено мора да испусти сувишни водоник, паљећи га уз помоћ неке хемијске реакције.

Теорија објашњава и природу отровне крви змаја (цијановодоничи) и његове склоности према принцезама (с богатим накитом) и благу (пуном угљеника). Дикинсон има и објашњење због чега нигде нису пронађени фосили змајева. „Лет се“, пише он „остварује захваљујући контролисаном варењу коштане структуре. Кад змај угине, контролни механизам наставља да дејствује све док се читава праћа не раствори.“

Насупрот егзотичној и наивној Дикинсоновој теорији, неки истраживачи изнели су хипотезу према којој је митски змај потмак неке стварне животиње. Они указују на сличност птеродактила (фосилне животиње на прелазу гмизаваца и птица) и плесиосаура (препотопске водене животиње) са хипотетичним змајевима. За легенде о змајевима професор Карл Сеган каже да представљају опште сећање врсте, из времена диносаура када су наши преци водили борбу са циновским грабљивицама. Сеган у књизи „Рајски змајеви“ пише:

„Најмлађи фосил стар је приближно шездесет милиона година. Породица човека (али не врста „хомо“) стара је неколико десетина милиона година. Јесу ли могла да постоје човеколика створења која стварно досежу све до гираносаура рекса? Јесу ли могли да постоје диносаури који су избегли уништење у касном периоду креде?“

Мада је ова идеја о временском „преклапању“ крајње натегнута, слика змаја као запамљеног симбола гуштерско-мајмунског сукоба може да делује доста уверљиво.

Змајски стас

Неке велике змије имају извесне „змајске особине“. Боа констриктор, односно питон, може да нарасте до 7,5 метара и има тело вијугаво попут змајског. Лондонски „Тајмс“ је 1978. године донео вест из Индије о питону који је до пола прогутао човека. Сељаци су напали гмизавца, и страдали су и питон и његова жртва. Причајући о томе, сељаци су змију називали „змајем“.

Малајски летећи гуштери носе зоолошко име змај и могу да клизе низ ваздух захваљујући кожној опни између предњих и задњих ногу. Проблем је једино у томе што су дуги свега петнаестак центиметара, па је тешко претпоставити да је нешто тако мало могло да послужи као инспирација за легенде о змајевима. Постоје и неки већи „змајски“ гуштери: змај са Комода који може да нарасте до 3,5 метра и има пљоснату,

ружну главу, крљушт по телу и брадати змај (агама), сличних је особина, али дуг свега 50 центиметара, са широким кожним наборима око врата које може да рашири у застрашујућу лепезу. Они, међутим, не лете, живе искључиво на неким индонезјанским острвима и у Аустралији.

Крокодили, алитатори, змије и гуштери — сви они имају неке „змајске“ карактеристике, али их нико нема у тој мери да би се сматрао извором легенде. Ако су змајеви постојали на Земљи, онда је то морала да буде засебна врста. Али научници такву хипотезу не прихватају, као ни Сеганову тезу о временском „преклапању“ диносаура и прачовека. Први препознатљиви змајеви потичу из сумерске културе, која је настала пре око 5.000 година између река Тигар и Еуфрат. Сумерски змај био је необичан спој орлушине, хигијене и змије или гуштера варана. Змај сачињен од стрвинара логично симболизује везу између живих и неживих ствари.

Касније, око 1.500 година пре наше ере, сматра Валтер Ојфенберг, кустос херпетологије (гране зоологије која проучава гмизавце) у Музеју државе Флорида, конаници из степа средње Азије преносили су делиће мита на запад у Европу и на исток до Кине. Он признаје да је тешко документовати теорију о ширењу јер се међу предметима скитских номада може наћи свега неколико змајева. Али после 1.500 године пре наше ере змајеви су почели да се појављују у међусобно веома удаљеним културама понекад приказани на скитски начин.

Индоевропски освајачи, каже Ојфенберг, пренели су предања о змајевима до Индије, а трговци их разнели преко Индонезије до Аустралије. Други народи. Викинзи на пример, пренели су мит у Северну и Јужну Америку.

Есад Јакуповић

У змајеве су веровали и народи обе Америке

Група Сребрна крила објавила је свој нови албум који је добио име „Задња плоча“, снимљен и минсован у „Унион студиос“ у Минхену, у јесен 1982. На плочи се налази десет композиција: „Сезаме, отвори се“, „Љиљана, чувај се“, „Водим те у Рио“, „Праштам ти“, „Реци да ме волиш“, „Долина нашег сна“, „Над те напусте сви“, „Пусти да ти свирам“, „Нема времена за нас“ и „Топло лето“.

Све песме компоновао је Ђорђе Новковић чија је сарадња са Сребрним крилима одувек била веома плодна. Тенстове су написали Марио Михаљевић, Ђорђе Новковић и Зринко Тутић (који је љубитељима музике познат као аутор радо слушане композиције „Дорис“). Нисмо успели да сазнамо да ли наслов плоче „Задња плоча“ има нени дубљи смисао. Влада Калембер је снимио и филм али му то вероватно неће постати трајна преокупација.

Они који су оченивали да ће се у музици Сребрних крила нешто променити биће разочарани. Остали су верни свом ранијем музичном опредељењу: све песме су слушљиве, веома лако улазе у уво и сигурно је да ће се радо певушити. Њихови верни поклоници ће бити задовољни.

Плоча је иначе одлично снимљена а за то чланови групе треба да буду захвални сниматељу Улриху Улману који веома добро познаје свој посао.

За све заинтересоване објављујемо и контакт-адресу: СРЕБРНА КРИЛА, Концертна дирекција Загреб, Трњанска цеста б.б. 41000 Загреб

НОВА ПЛОЧА ЗАДЊА ПЛОЧА

ПУСТИ ДА ТИ СВИРАМ

Музика: Ђ. Новковић
Текст: М. Михаљевић
изводе: Сребрна крила

Пусти да ти свирам
да ти свирам у мраку
нећу да те дирам
да ти причам о браку.

Нећу те дирати
само ти сједи
нећу ти лагати

знам да не вриједи
сутра ћеш можда
смијати се томе
рећи да сам луд
било коме.

Пусти да ти свирам
да ти свирам у мраку
нећу да те дирам
да ти причам о браку.

Нисам ја зао
нисам ни добар
можда сам само
пмало чудан
што други не желе
то баш хоћу
кад они спавају ја
сам будан.
Пусти да ти свирам, да
ти свирам у мраку
нећу да те дирам, да
ти причам о браку.

Група СТИЛ има стила

Јавио нам се Иво Лесић, вођа сплитске групе СТИЛ, основане пре неколико месеци у Сплиту. Група СТИЛ кренула је оштро, на прву лопту, па, ето, први пут јавно наступају на фестивалу „Загреб 82“. Њихов албум првенац назван „Путовања“ појавио се у продавницама плоча.

Оксницу групе СТИЛ чине Иво Лесић, инжењер електротехнике, Звонко Стипић, дипломирани економиста, Дамир Михановић, дизајнер. Овакав састав сасвим им одговара за студијски рад, а за јавне наступе имају у виду неколико „летећих“ чланова. Иво Лесић, који није непознат љубитељима музике (знамо га по веома успелој сарадњи са певачицом Мери Шепаровић) композитор је, аранжер и продуцент. Осим главних и пратећих вскала на плочи се појављује и у улози извођача на клавијатурама и synth басу. Звонко Стипић задужен је за текстове и, кад затреба, вскалну пратњу. Дамир Михановић је бубњар, али му певање није непознаница. Њихов први албум под називом „Путовање“ издала је диско кућа „Југодиск“.

Контакт-адреса:
Иво Лесић,
Алиновићева 40
58000 Сплит
тел. 058/48-467

РОК ПРИЧЕ ● РОК ПРИЧЕ ●

БУЛЕВАРОМ шетају другарице АЗРА И ЗАНА. Око њих стеже РАНИ МРАЗ. Њих двије иду према ПРЉАВОМ КАЗАЛИШТУ да виде ФИЛМ. Уз пут су прошле крај АЕРОДРОМА гдје су видјеле ПИЛОТЕ. На ФИЛИГРАНСКИМ ПЛОЧНИЦИМА среле су ДИВЉЕ АНЂЕЛЕ са СРЕБРНИМ КРИЛИМА који су им поклонили СТИДЉИВЕ ЉУБИЦИЦЕ. Када су видјеле ФИЛМ, погледале су у небо и угледале СУНЧАНЕ ПЕГЕ. Затим су се упутиле МАКАДАМОМ а доље их умало није згазио ПАРНИ ВАЉАК. На СТИЈЕНАМА су нашле БИЈЕЛО ДУГМЕ и ФОСИЛЕ МЕТКА. Затим су свратиле у ресторан гдје су појеле РИБЉУ ЧОРБУ. Потом су се упутиле у планине да беру ДИВЉЕ ЈАГОДЕ.

Оливера Рундић,
Лакташи

РОК ПРИЧЕ ● РОК ПРИЧЕ ●

Шетао сам „сунчаном страном улице“ преко које је била повучена „танка црна линија“ и дошао на „филигранске плочнице“. Био је 13. јул а „13 је мој број“. Брат ми је рекао „дођи у пет до пет“, али ја сам закаснио, па сам га позвао из говорнице и он ми је саопштио да је добио јединицу из математике. „А шта да радим“ кад знам да има „чудне навике“ и да је „егоиста“. Ипак сам га утешио — јер „живот је маскенбал“. Наставио сам шетњу улицом где су се кретали „људи самоће“. Њима је све било „равно до дна“. Затим сам ушао у продавницу где је била „гомила несклада“ и „распродаја бола“. Све то „није О. К.“. Пошао сам кући јер је требало да идем на „пут за Катманду“ где бих се случајно срео са странкињом која је имала „плавосмеђе очи“ и која је стално говорила „додирни ми колена“ и „пољуби ме“.

Марина Трнавчанин,
Трг маршала Тита 1—7/35
18400 Прокупље

БЕРЗА ПЛОЧА

Продајем следеће одлично очуване плоче: „Absolutely“ групе Медисес, „Journeys To Glory“ групе Спандау Баулеј, „Артистичка радна акција“ „La Folie“ групе Стренглерс, „Non Stop Erotic Cabaret“ групе Софт Сел, ЛП плочу „Дуран Дуран“ истоимене групе, „Свет компјутера“ групе Крафтверк, „Љубљана је буљана“ групе Панкрти и Електрични оргазам први албум. Цена је 100 динара. Поцени од 150 динара продајем: „Слэш 1“ групе Клеши, „Државни љубимци“ групе Панкрти, **Зоран Николовски**, Херцеговска 15-а 97008 Битола

За плочу или касету неке стране групе дајем 10 добро очуваних Забавника.

Борбо Черић, Истарска 4 3800 Сплит

Хитно купујем плоче Оливије Њути Цон и Пола Макартија, **Жаклина Криваћевић**, Панонска 4 25230 Кула

Продајем ЛП плоче рок музике. За списак се јавити на адресу: **Војислав Миљевић**, М. Беловуковића 8 15000 Шабац

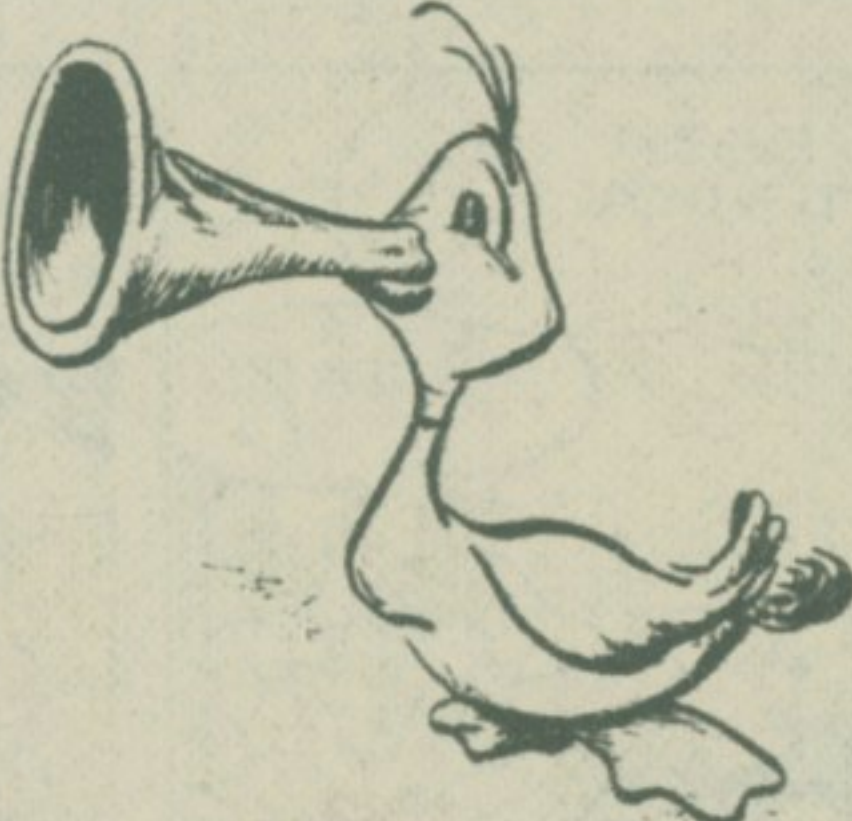
Продајем добро очуване плоче, махом оригинале. Заинтересованима шаљем списак. **Марко Шарчански**, Д. Станићкова 31 25000 Сомбор

Продајем следеће ЛП плоче: „Ако приђеш ближе“ Здравка Чолића, „Национална класа“, „Rough“ Тине Гарнер, „Grease“ Оливије Њути Цон и Цона Траволте, „1990“ групе Темптејнс и ЛП групе Сребрна крила. Заинтересовани се могу јавити на адресу: **Тамара Бокић**, Босанско-херцеговачка Бр. 2 36000 Краљево

Продајем следеће ЛП плоче одлично очуване: „The Game“ групе Квин (120), „Jazz“ групе Квин (90), „Дожијети стоту“ групе Бијело дугме (110), „Bad Girls“ Доне Смер (200), „Срео сам љубав из

прве пјесме“ Сребрних крила (100), „Ragale Lines“ групе Блонди (100), „Вајта 3“ (100) и велики број сингл плоча свих врста музике. Заинтересованима шаљем списак. **Момчило Станковић**, Кнеза Милоша 33 32000 Чачак

Продајем следеће одлично очуване плоче: „Motorhead“, „Overkill“, „Bomber“, „Ace Of Spades“, „Iron First“ све од групе Моторхед поцени од 130 динара. „No Sleep Until Hammer Smith“ (180) групе Моторхед, „Killers“, групе Ајрон Меден (130), „The Number Of The Beast“ групе Ајрон Меден (250), „High Voltage“ „Dirty Deeds Done Dirt Cheap“, „Let There Be Rock“, „If You Want Blood You Got It“, „Highway To Hell“, „Back In Black“ све од групе AC/DC поцени од 130 динара, затим, „Металманиа“ разних извођача (130), „Face Value“ Фил Колинса (130), „Странице нашег времена“ групе Смак (130), „Улазак у харем“ групе Смак (130), „Највећи хитови“ групе Дорс (130), „Come And Get It“ групе Бајтснџ (130), „Eagles Live“ групе Иглс (250), „Led Zeppelin IV“ (130), „After Math“ групе Ролингстонс (130), „Gonna Ball“ групе Стреј Керс (130) и „Stray Cats“ ис-

За недељу дана
нова
ХИТ
СТРАНА

Желели бисмо да знамо колико је група „Рибља чорба“ до сада издала албума, како се они зову и где се могу набавити?

Божа и Фрале, 11412 Јагњило

Рибља чорба је издала пет албума. Први се звао „Кост у грлу“, други „Покварена машта и прљаве страсти“, назив трећег албума је „Мртва природа“. Четврти албум Рибља чорба је снимила уживо у београдској хали Пионир и дала му је име „У име народа“. Пети и последњи албум зове се „Бувља пијаци“. Све плоче издала је Продукција гра-

мофонских плоча Радио Телевизије Београд. Све плоче се могу набавити у њиховим продавницама или другим специјализованим продавницама плоча.

Мада вам се јављам први пут, надам се да ћете ми одговорити. Желела бих да знам ко је певач у групи Парни ваљак?

Мирјана Миловановић, Прокупље

Певач у групи Парни ваљак зове се Аки Рахимовски.

Молим те да ми одговориш да ли је потребна по-

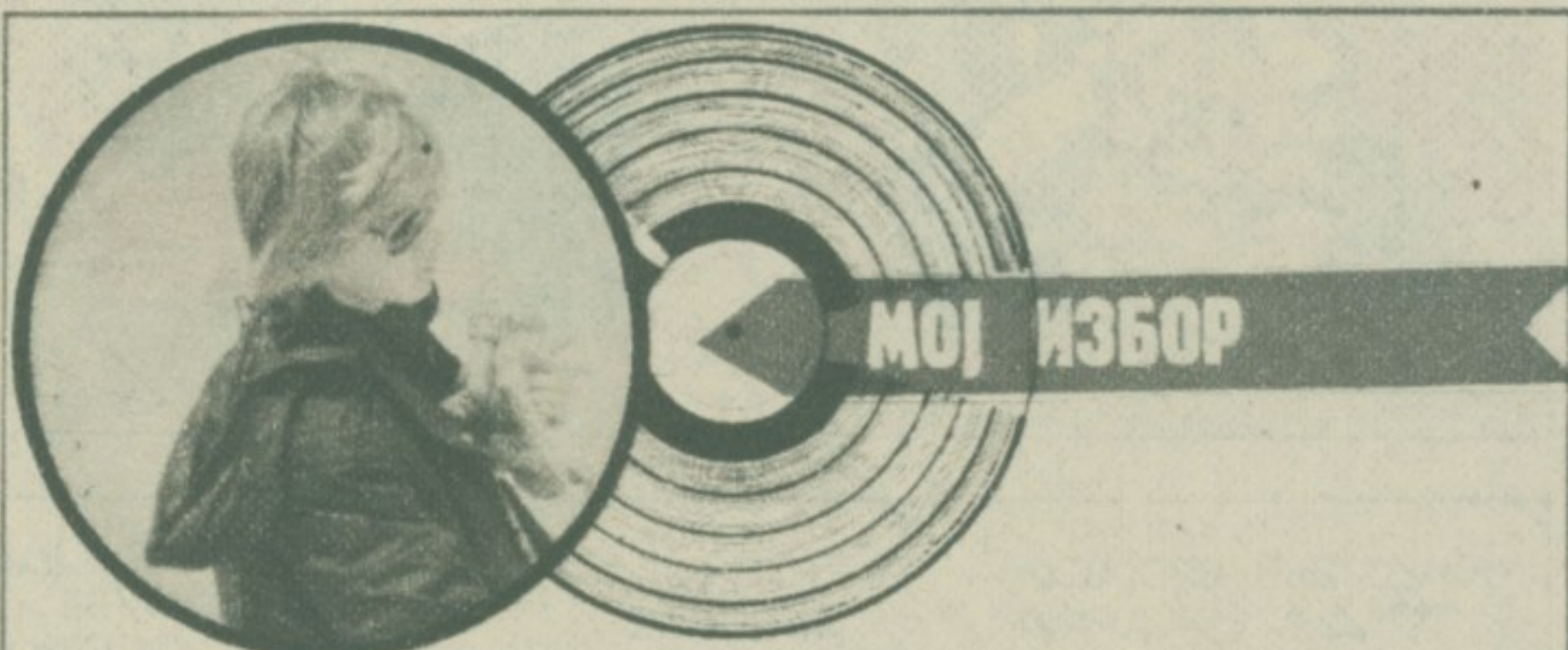
ХИТ ГАЛЕРИЈА

Бранимир Штулић Цони
аутор:
Зоран Поповић,
Обилићева 6
19300 Неготин

Слађана Милошевић
аутор:
Радомир Цветновић,
36215 Подунавци
код Краљева

МОЈ ИЗБОР

Имам 14 година, живим у Загребу и зовем се **Ла Набиљо**. Од музике ми се највише допада нови романтизам што се и види по мом избору. За мене су најбољи романтичари Класикс Нуво и Дуран Дуран. Код нас нови романтизам у музици није развијен али се надам да ће до тога доћи.

ДОМАЋЕ:

1. МИЛИОН — Боа
2. 'АЈДЕ ДА СЕ ЗЕЗАМО — Д Бојс
3. АФРИКА — Електрични оргазам
4. СТОЛ — Боа
5. ШТА БИ ДАО ДА СИ НА МОМ МЈЕСТУ — Бијело дугме

СТРАНЕ:

1. TONIGHT — Класикс Нуво
2. HOLD BACK THE RAIN — Дуран Дуран
3. FADE TO GREY — Висан
4. LOVE ACTION — Хјуман Лиг
5. FALLING OUT — Ним Вајлд

себна солистичка бас гитара за хеви метал и да ли постоји нека посебна фирма која израђује ове гитаре. Надам се да ми писмо неће завршити у кошу јер већ водим са 2:0.

Читатељка из Загреба

Драго нам је да смо смањили резултат на 2:1. Иначе, можемо ти рећи: не постоји никаква посебна гитара за хеви метал па према томе ни фирма која би их израђивала. Постоји само разлика у начину свирања бас гитаре код хеви метала, али је тај бас за сваку врсту музике исти.

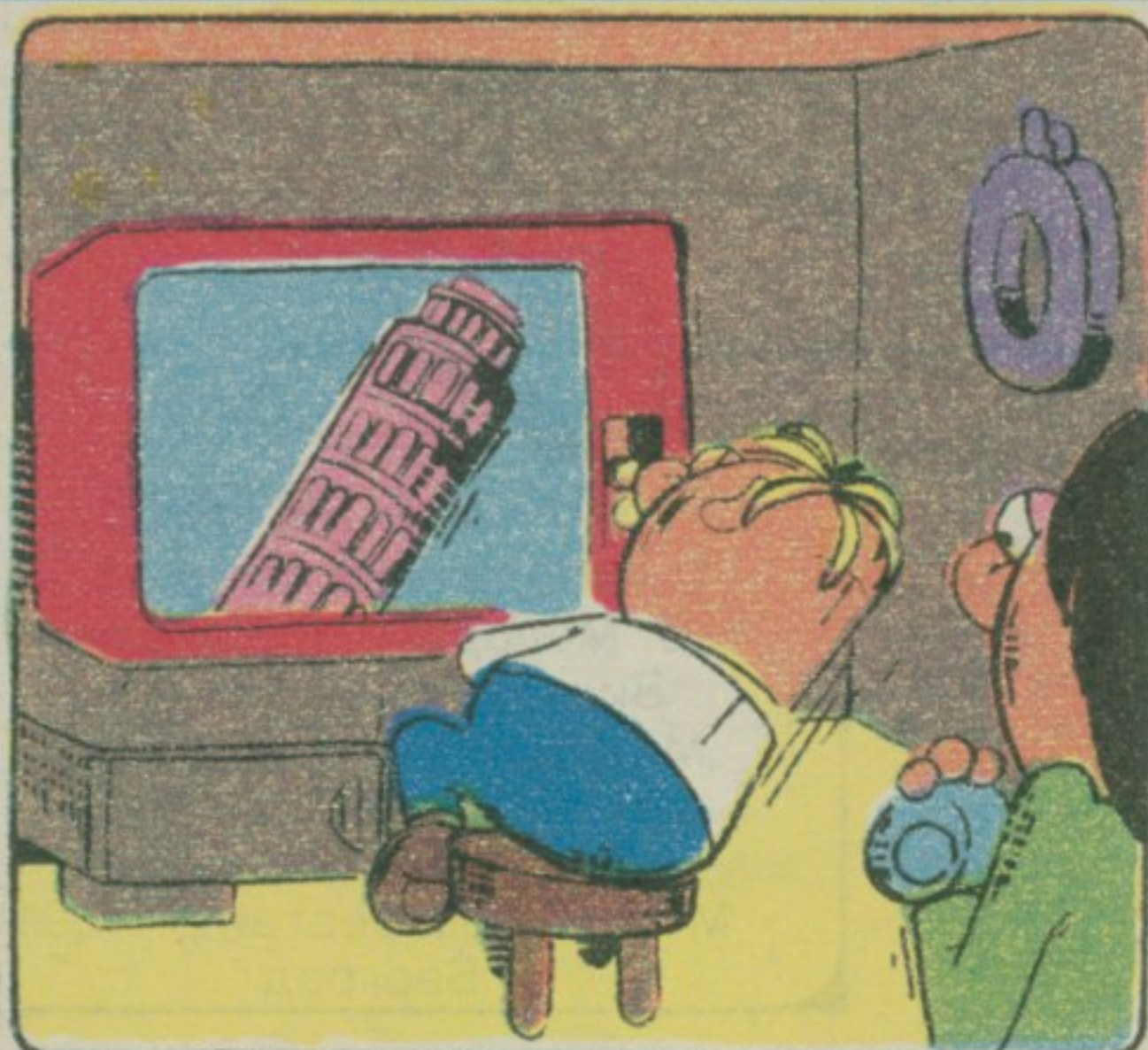
ШКОЛА ГИТАРЕ

1. Акорди — 2. Теорија — 3. Мелодије — 230 дин. Виши курс — 150 дин. Модерна музика, хитови, рок — 250 дин. Плаћате поштару. Васиљевић Милун, пострестант, 11001 Београд

ТРАПОЊЕ

→ NOVO - NOVO ←

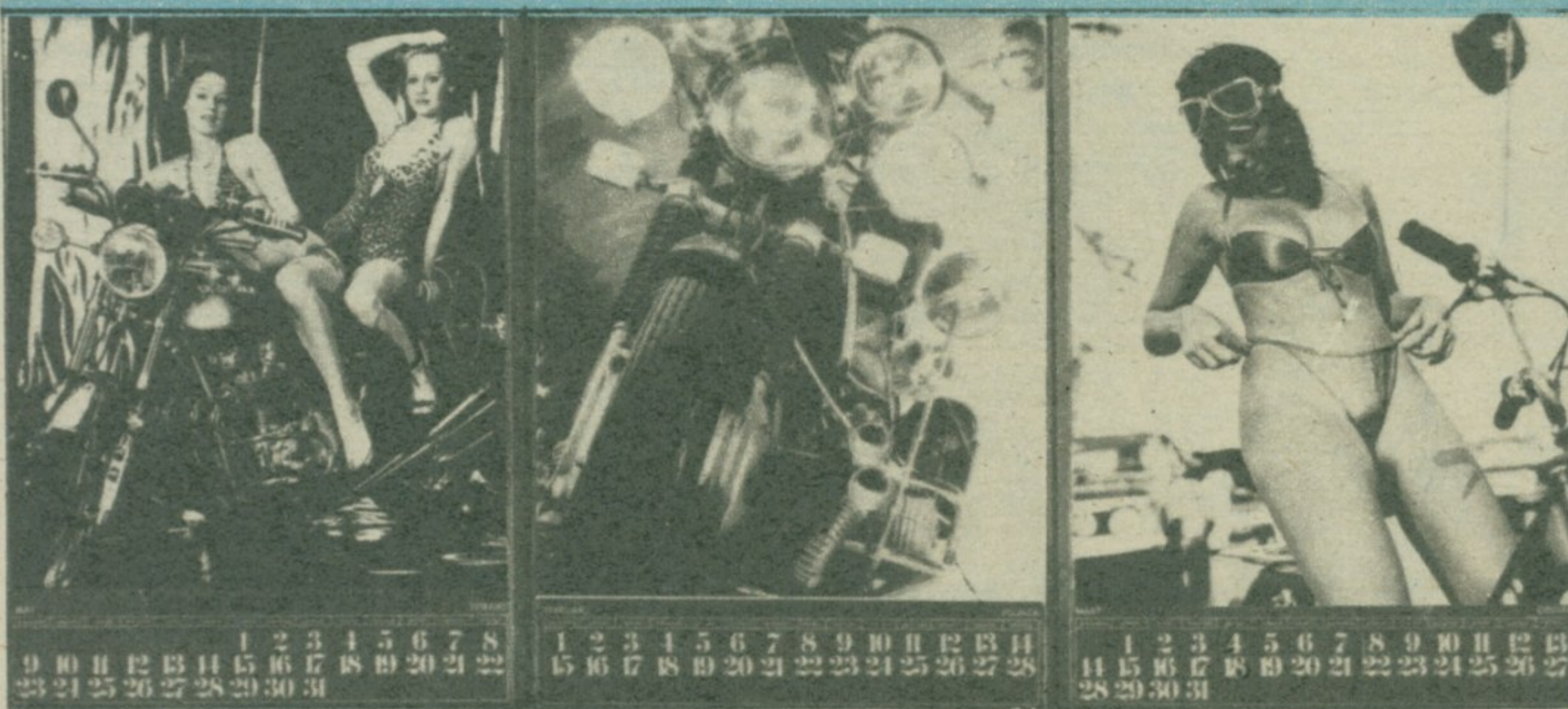
VELIKI ZIDNI MOTO KALENDAR ZA MLADE 1983

НАЈНОВИЈИ МОДЕЛИ ПОЗНАТИХ СВЕТСКИХ ПРОИЗВОЂАЧА МОТОРА!
 БРЗИНА — ДИЗАЈН — СНАГА
 SUZUKI — HONDA — KAWASAKI — BMW — JAVA — JAMANA — TRIUMF
 ПРВИ ПУТ КОД НАС ЗИДНИ КАЛЕНДАР ДИМЕНЗИЈА 50 x 35 цм.
 СА ФОТОГРАФИЈАМА ТРЕНУТНО НАЈПОПУЛАРНИЈИХ МОДЕЛА МОТОРА.

Календар је повезан опиралом тако да не морате целати листове већ их само окрета-
 ти. Сваки месец један лист. Календар је
 штампан на најфинијем папиру у супер ко-
 лору с црвеном лакираном позадином.
 Поред фотографија најновијих модела мо-
 тора на календару је и неколико фотогра-
 фија са лепотицама. Фотографије вам могу
 служити и као постери.

12 МЕСЕЦИ • 12 ФОТОГРАФИЈА •
 12 ЛИСТОВА

Календаре пакујемо у гиластичну PVC це-
 ви и гарантовано вам стижу неоштећени. Цена
 једног календара је 300 динара. Пластична
 цева у којој је запакован календар је трајна и
 димензија 40 цм x 60 мм. Практична је за чу-
 вање фотографија већег формата или но-
 веће цртежа.
 Календаре шаљемо поштом — поузећем.
 Ако желите да и ви имате на зиду наш ка-
 лендар пишите нам. На дописници или у пи-
 сну напишите вашу адресу и ми ћемо вам
 послати пошиљку. Платићете поштару када
 вам уручи календар. За више од два кален-
 дара потребно је уплатити новац унапред,
 на нашу адресу.
 Адреса је: МOTO-КАЛ, 11030 БЕОГРАД,
 Шумадијски трг 2-а, поштански преградак
 2029.
 Календаре шаљемо поузећем и у иностран-
 ство по двострукој цени.

Код **PEZ**-а је увек нешто ново!

Ако радо узимаш **PEZ** бомбоне
 и иди раш се **PEZ** фи урицама,
 пошаљи нам 5 омотница
PEZ бомбона, а ми ћемо
 ти послати лепо **PEZ** књижицу.
 Као пријатељ **PEZ**-а користићеш
 све погодности које ћемо ти
 нудити из месеца у месец.
 Читај свакој дејка
 на овом месцу о новостима
 за пријатеље **PEZ**-а.

Омотнице шаљи на адресу:
 „PEZ ПРИЈАТЕЉ“, 61111 — ЉУБЉАНА, п. п. 8 заједно са твојим
 подацима. (Име и презима, улица, кућни број, место и поштански број)

ХП КОЛИНСКА
 ЉУБЉАНА

ОПАСАН ПО ЖИВОТ

ВЕЛИКИ ПРОНАЛАСЦИ

**ЈОСИП
РЕСЛ,
ИЗУМИТЕЉ
БРОДСКОГ
ПРОПЕЛЕРА,
НИЈЕ СЕ
ТИМЕ
УСРЕЋИО.
НАПРОТИВ.**

Лекар је закључио да човеку предстоји још који минут живота. Тифус је чинио своје, медицина није могла да помогне, поготову што болесник успиште није показивао вољу за живот. И пре него што је оболео деловао је испрпљено. Није био ни снажне грађе.

— Ко је то? — упитао је болничар.

— Неки сиромашак. Зове се Јосип Ресл. По имену рекао бих да је Немац! — одговорио је лекар чекајући да болесник издахне па да потпише смртницу.

Било се то почетком октобра 1857. у Љубљани. Умрли је сахрањен на гробљу светог Криштофа. Убрзо је добио надгробни споменик, а једна љубљанска улица његово име. Данас у граду постоји споменик Јосипу Реслу. Лекар је био у заблуди: Ресл није непознат, само је био скроман и готово детиње поштен.

Шумар на мору

Пароброд Американца Фултона епохалан је изум, али је сигурно да се не би дуго одржао јер се његов погон темељио на точковима постављеним са стране кобилице. Огромни, незграпни точкови грабили су лопатицама воду и потискивали пловило напред. Споро! Из парног строја могла се извући већа брзина. Ускоро је постало очигледно да се точкови морају заменити једноставнијим решењем. Неколицина је баратала Архимедовом визијом пропелера, али нису видели облик који може да се примени. Учинили су и грешку: поставили су пропелер са стране на задњем делу кобилице!

У суштини, пропелер није изум савремене цивилизације. Принцип увртања приписује се Архимедовим размишљањима и цртежима. Случај је хтео да један шумар који је још у детињству био спседнут Архимедом 1821. буде премештен са службом у Трст. Звао се Јосип Ресл. Имао је 28 година, породицу и завршену Шумарску академију у Бечу. Потпуно је

из Чехословачке. Ту се населио његов отац, родом Сас. Школовао се уз помоћ стипендије, више гладовао него јео и прву службу добио у Платерјаху, у Крањској, где је постављен за окружног шумара. После четири године премештен је у Поморску шумарску управу у Трсту пошто је краће време радио у Љубљани.

Ресл је био шумар, али су га математика и физика више занимале. Чим је у Трсту видео мали пароброд са точковима извесног Енглеза Моргана који је њиме одржавао путничку линију Трст — Венеција, поново се загрејао за стару идеју: пропелер уместо точкова!

Вратио се Архимедовом цртежу. Дан по дан и дошао је до решења. Пред собом је имао проналазак ништа мање значајан од

Фултоновог: бродски пропелер детаљно разрађен на цртежу! Величина проналаска била је у томе што је, за разлику од осталих, Ресл одредио право место пропелеру — између крмне статве и кормила, односно тамо где се и данас налази на свим бродовима света!

У првом тренутку није био сигуран да је нашао оно што је тражио. То је могло да се утврди само у пракси. Како је био сиромашан, тражио је по Трсту човека који би дао пароброд и финансирао уграђивање пропелера. Пристали су трговци Јулијан и Тости. Ставили су Реслу на располагање брод и наручили израду малог пропелера плативши га 60 форинти. Демонстрација је извршена у тришанској луци.

Народ се слегао да види

„чудо“. О Ресловом изуму прочуло се по граду, до сетке су пљуштале на све стране. Међутим, чим су двојица снажних мсмака почела да рукама и уз помоћ ручице окрећу осовину пропелера, а брод да се креће, свима је било јасно да је у питању озбиљна ствар. То је нарочито уочио превозник Мрган. Пожурио је до власти и уз помоћ новца издејствовао полицијску забрану оснивања друштва за увођење пропелера на аустријским паробродима на чијем је челу требало да стоји Ресл.

Преварили су га

И поред Мрганових смицалица, Ресл је био пресрећан. Колико због проналаска толико због новца који ће му он доне-

ти: Није могао да претпостави да управо почиње његова голгота и да ће му пропелер готово уништити живот. А и како би наслутити тако нешто: поморци и сада тврде да је бродски пропелер епохалан проналазак.

После дужег размишљања тришански трговац Отавио Фонтана загризао је у посао видећи у томе огромну зараду. Издвојио је новац за изградњу пароброда са парним стројем од шест коњских снага. Да се не би натезао са Енглезом Морганом, послао је Ресла у Беч по дозволу за отварање путничке линије.

У марту 1829. брод је завршен. Недостајао је парни строј. Ресл је отишао у Париз да га наручи. Претходно је са Фонтаном склопио уговор о експлоатацији свог изума. Поштен до крајности и неискусан у трговинским пословима Ресл је показао Французима цртеже пропелера. Каква грешка! Лукави индустријалци су одмах направили пропелер и испробали на броду у једном каналу. Кад су видели шта су бесплатно добили, и то још на таниру, одбили су да Реслу продају парни строј.

Ресл је лутао Паризом. Љут на њега, Фонтана је одбио да му пошаље новац за повратак и раскинуо сарадњу. Преварен и ојађен, Ресл се потуцао по граду са женом и децом. Срећом, наишао је на неке бојације и продао им изум за „мућкање“ боја. Тим новцем вратио се у Трст.

На силно наваљивање некадашњег шумара Фонтана је пристао да настави започети посао. Коначно, пропелер је приказан на броду „Бивета“ у јулу 1829. у тришанској луци. Успех је био изванредан. Мрган је опет умешао прсте. Он, новац, власт и... полиција је Фонтани и Реслу забранила експериментисање са пропелером. Образложење: опасан је по живот! Видећи да је ствар пропала, Фонтана је окренуо леђа. Ресл га је тужио суду због неизвршења уговора. Процес се водио годинама. У међувремену Фонтана је умро.

Неко време на пропелер се заборавило, а онда су почеле да га уграђују Француска, Енглеска, САД. Ресла нико ни да помене. Он је с породицом таворио. Штавише, енглески адмиралитет је 1852. обећао награду онме ко докаже да је проналазач бродског пропелера! Ресл се зграуно. Ништа од тога није имао. Стигнуо је зубе и послао папире. Али: они су се уз пут загурили! Пошто Реслова документа нису стигла, награду Адмиралитета добила су петорица Енглеза!

Истрошен физички и душевно Ресл је клонуо. Имао је 64 године кад је умро у Љубљани. Право на изум бродског пропелера ипак му је било признато, много година после тога. Тада је било касно!

М. Тодоровић

Попе и Оливу

ОБУЦИТЕ ПОПАЈА И ОЛИВУ

ПОПАЈА И ОЛИВУ
ЗАЛЕПИТЕ НА КАРТОН
ПА ИСЕЦИТЕ

ОЛИВА ЈЕ ЛЕПА
КАО ШАРГАРЕПА

ХАЈУИНЕ
САМО
ИСЕЦИТЕ

ЦИЛИНДЕР

ШЕШИР

ПРОСЕЦИ ПО ЦРТИЦАМА

НЕВЕСТИНСКИ ВЕО

ПРОСЕЦИ
ПО
ЦРТИ-
ЦАМА

ХИПИ КОМПЛЕТ

ОДЕЛО
ЗА
МЛАДО-
ЖЕЊУ

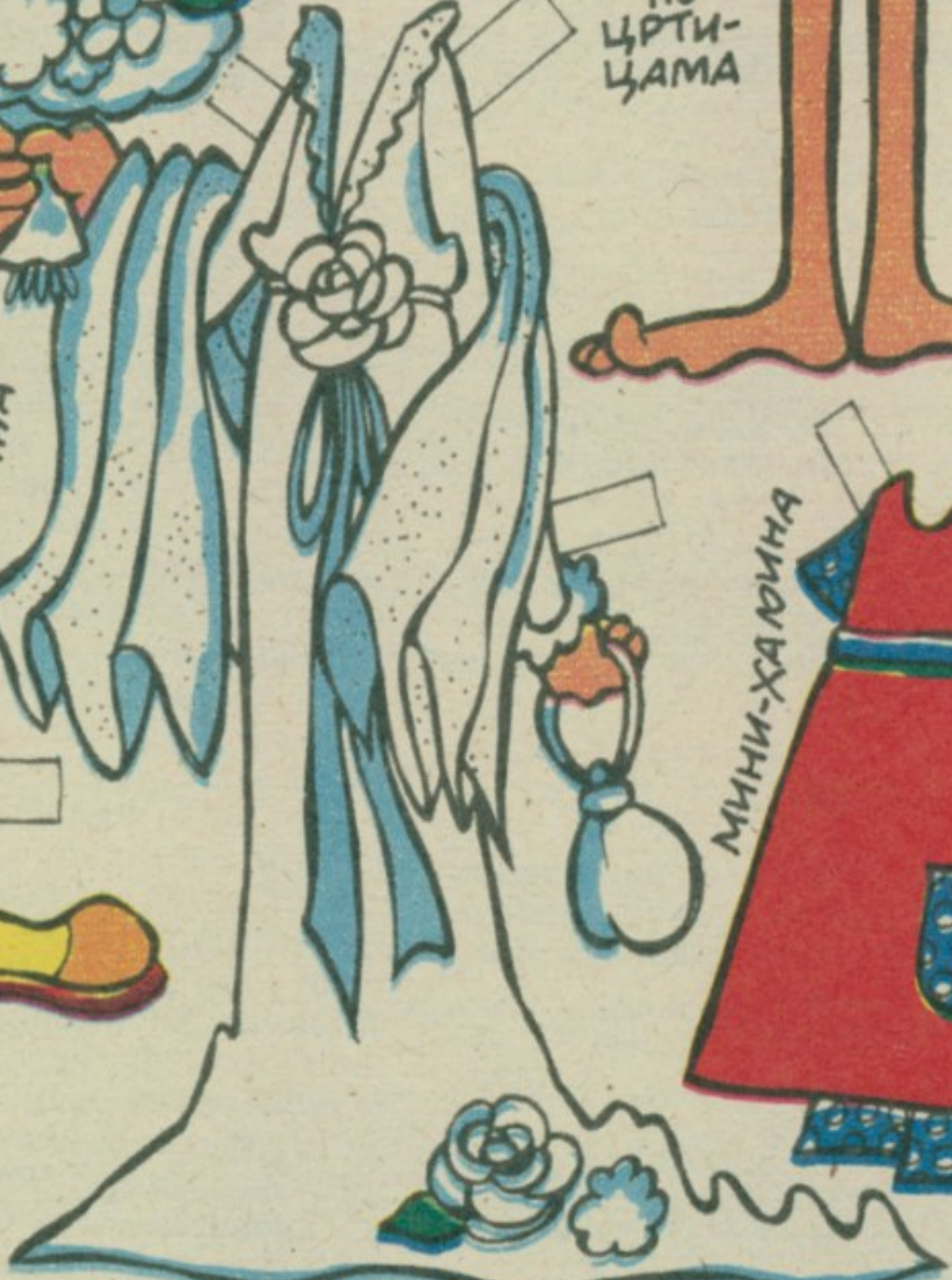
НАОУЧАРЕ
ЗА ПОПАЈА

ЧИЗМИЦЕ
УЗ
МИНИ

НЕВЕСТИНСКА
ХАЈУИНА

МИНИ-ХАЈУИНА

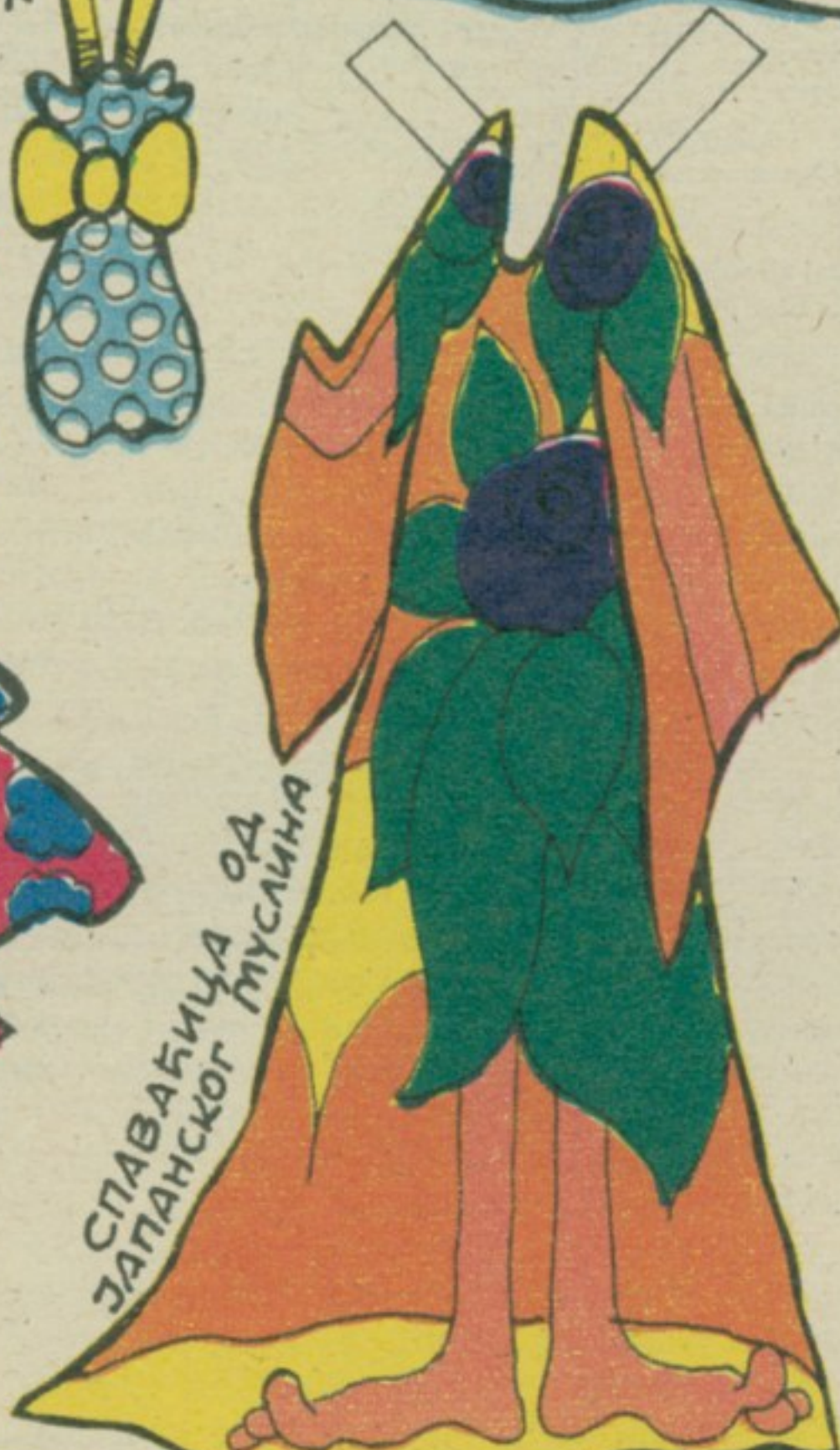
ПИЏАМА ОД
КИНЕСКЕ
СВИЛЕ

РОМАНТИЧНА ХАЈУИНА

ТАШНА

СПАВАКИЦА ОД
ЈАПАНСКОГ ТУСАИНА

ПАНК-КОМПЛЕТ

Ишао сам до гигантског древног града усред пустиње. Ишао сам напуштеним улицама међу белим каменним блоковима грађевина које су припадале неком непознатом античком народу. Најзад, наиђох на оно што сам тражио: полукружно удубљење са степеницама које су водиле у мрак подземља. Почео сам да силазим. Нисам ништа видео, а ипак сам корачао са сигурношћу. Трачак светла из дубине напокон ми указа на пут до платформе са безбројним широким ходницима. Чуо сам неодређен шум. Људски гласови, закључих. Кад прођох испод снежнобеле аркаде они престадоше да причају. Било их је много и сви су ми изгледали познати: становници горњег града, пријатних, топлих очију попут уплашених срна за којима сам трагао. Срце ми се испунило миљем: били су ми драги, онако мирни, доброћудни и лепо. Једна жена се издаваја из гомиле и прилази ми:

— Рик, вратио си се! Је л' сад смемо да изиђемо? Хоће ли нас пустити да живимо у миру?

Отварам уста да им кажем да је све у реду, да могу слободно изићи на светлост дана, да их нико неће дирати, али тад зазвони будилник и ја се будим.

Био сам запањен. Не, смуштен од стварности овог сна. Упалио сам светло, зграбио свеску и оловку и све забележио. Тешко сам поново заспао.

Сутрадан, на путу према факултету на коме сам као млади асистент предавао психологију, посматрао сам путнике у аутобусу и сви су ми се чинили сличним људима из мог чудног сна. Сео сам поред девојке која је очигледно студирала сликарство јер је носила велики блок на коме је нешто скицирала. Бацно сам поглед на цртеж и следио се: троглава птица дугачког кљуна и раширених прозачних крила — амблем уклесан на каменом зидовима града из мог синоћног сна!

— Шта то цртате? — нисам могао да се уздржим. — Одакле вам то?

— Из главе — погледала ме је сумњичаво, али с интересовањем. — Јесте ли сигурни? Да нисте то већ негде пре видели?

— Можда ће вам то изгледати смешно, али јесам... и то у сну!

— Није ми нимало смешно — рекао сам сад већ веома узбуђен — јер ја сам видео исто синоћ у сну. Зато сам вас и питао шта цртате. Видите, навио сам сат да ме пробуди тачно у 3:30 ујутро јер је то део експеримената који радим са студентима... Ја предајем психологију, па смо се договорили да напишемо нешто о последњем сну који нам је остао урезан у сећању. Ево, погледајте — пружио сам јој свеску.

Читала је све више запањена. Кад је завршила, рече:

— То је фантастично... Знате, никад се не бих сетила овог сна да ме мој пас Боги није пробудио усред ноћи да га пустим напоље. Док сам га чекала да се врати из баште, нацртала сам оно што сам сањала. Ево погледајте — показала ми је неколико страница блока са цртежима истог града, амблема, па чак и неколико ликова сличних онима које сам видео.

— Невероватно! Знате шта, морамо се видети и о свему још поговорити — рекао сам јер се моја станица приближавала. — Наравно ако пристајете?

— Свакако. Пред главном фонтаном у пола седам.

— У реду — повиках излазећи и тек се тада сетих да је нисам ни питао како се зове.

На часу се прва јавила Ева Џонсон, затресла бујном косом и испричала свој сан:

— Били смо на некој досадној забави тако да смо неколико другара и ја одлучили да се провозамо мојим новим „кадилаком“. Одједном смо се нашли у пустињи и угледали бели град...

Наставак приче поклапао се са мојим сном. Нисам могао да верујем. Затражио сам свеску у којој је записала сан. Дала ми је с изразом негодовања. Настао је тај јак у учионици, а затим су један по један сви моји студенти или признали да се не сећају свог сна, или, ако су се сећали, све их је водио до истог града са истим људима. Сви су описивали топлину и нежност коју су осетили према њима. Проверио сам забелешке оних који су их имали: сад већ није било сумње да смо сви сањали исто.

Чекала ме је пред фонтаном и тек тада сам приметио колико је лепа. Отишли смо у ресторан на вечеру и представили се једно другом. Звала се Џуди Андерсон.

— Морам нешто да вам испричам — рекла је одмах пошто смо сели. — На првом часу добили смо задатак да нацртамо заштитни знак за неку измишљену авио-компанију. Једна моја колегиница нацртала је троглаву птицу са прозачним крилима! Компанију је назвала „Анасази авио-транспорт“. Кад сам је упитала откуд јој идеја, рекла ми је да јој је једноставно тако пала на памет, као да ју је сањала. Шта кажете на то?

Испричао сам јој догађај на мом часу и наставио:

— Провео сам поподне листајући енциклопедије не бих ли нашао неку везу. Колико се сећам Анасази Индијанци су преци данашњих Хопија и Зунија, који се једнообразно зову Пуеблос. Анасази култура се простирала по целом југозападу. Реч Анасази значи „прастари“...

— Све ово није случајно. Постоји сувише коинциденција — одвратила је замишљено. — Можда су СВИ сањали исти сан, али га се само неки сећају. Ако је тако, зашто су баш то сањали? Можда га неко шаље... Али, ЗАШТО?

Све је остало неразјашњено. Међутим, Џуди и ја смо наставили да се видимо. Често смо причали о нашем првом сусрету и понављали експеримент са буђењем у току ноћи, али одговор нисмо нашли. Све док једне вечери, лешкарећи на каучу уз сендвиче и пиво, моју пажњу не привуче један разговор на телевизији. Новинар је постављао питања проф. др Рубену Колијеру са Калифорнијског универзитета, који је говорио:

... каменни град, потпуно очуван у пустињи државе Нови Мексико. Сад се усуђујем сасвим сигурно да утврдим да су га саградили преци данашњих Пуеблос Индијанаца. Нисмо никад ни сањали да је Анасази култура достигла такав степен напретка. Свакако, поставља се питање како је нестала, пропала... Да, да, ово откриће ће уздрмати свет научке, пољуљати многе пређашње теорије...

НИСАМ СЕ ШАЛЈО

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА
ЛИЗА ТАТЛ

Проверио сам белешке оних који су их имали:

сад већ није било сумње

да смо сви сањали исто!

— Невероватно! — озбиљно је одвратио репортер. — А како сте дошли на идеју да копате баш на том месту?

— На најненаучнији начин, верујте ми — научник се насмеја. — Добио сам стипендију да радим на овом подручју, па сам започео са фотографисањем из ваздуха. Свакако, сликали смо целу област али моја идеја да се концентришем баш на ово подручје... па, ето, дошла ми је у сну!

— Многи археолози сањају о откривању великих налазишта — наставио је репортер. — Сан професора Колијера се остварио.

Скамењени, зурили смо у телевизор и рекламе које су уследиле — Значи, њему је био упућен наш сан! — прва се остварила Џуди. — Циљ је био да неко открије и ископа град!

— Али... али — муцао сам. — Ко је хтео да се то одигра? Ша-чица изумрлих Индијанаца?

— Не знам, али сад, кад је град пронађен, наш сан ми се чини логичнији.

— Ни најмање — рекох нервозно јер њено објашњење није давало никакав одговор, већ постављало још више питања и сумњи. Погледала ме је уплашено, па сам је помиловао по коси и променио тему.

Откриће у Новом Мексику проглашено је најсензационалнијим археолошким достигнућем свих времена. Узбуђење је расло, а са њим и производња Анасази беџева, кошуља, игара и телевизијских серија. Материјали са птицама прозачних крила преплавили су излоге. Наш првобитни сан више није звучао тако чудно јер су сви сањали Анасази културу: гласови из далеке прошлости позивали су на сећање данашње човечанство. И у тој општој манији Анасази су се

СТВАРНО појавили? Свако осим мене задовољавао се да верује у њихов благи поглед и да прихвати нагло створено опште сазнање да су они УВЕК били међу нама! "Виђао сам их свугде: омању жену са двоје деце у аутобусу, разносача поште, помоћника, мог месара. Преплавили су свакодневицу.

Следеће године, почетком лета, када сам завршио своју докторску дисертацију и покушао да им по светим више пажње, чак се и мени учинило да су ти црнокози благи људи одувек живели са нама.

Ускоро сам чуо на телевизији да траже "враћање" своје земље. Ништа необично јер је групама Индијанаца и пре додељивана земља на Флориди и у држави Њујорк.

Јавно мњење налазило се без изузетака на страни Анасази становништва. Све се одвијало запањујућом брзином. Новине су већ у јулу писале уводнике о њиховим правима, да би најзад у септембру Председник Сједињених Држава у говору нацији одобрио враћање старе постојбине Анасазима.

Џуди је весело подврискивала док је слушала Председников говор. Ја сам је мрачно посматрао.

— Мислила сам да си за Индијанце — рекла је.

— Свакако, али не и за ОВАЈ НАРОД који се прозвао Анасази. Одакле су дошли одједном? Сети се, њихова култура, као и они сами, изумрла је ОДАВНО. У најдетаљнијим светским историјским књигама које смо прочитали нема помена о постојању данашњих Анасази Индијанаца! А сад, одједном, хиљаде њих!

— Па, ваљда су постојали, само их ми нисмо били свесни, нису били идентификовани.

— То је тачно оно што ОНИ желе да МИ мислимо. Не мораш ми веровати али ме саслушај. Претпоставимо да негде, на некој другој планети, постоји раса која или изгледа као ми или може да се учини таква. Нешто се догодило њиховој планети... можда изумире, нестају погодни услови за живот, можда је потпуно уништена или нешто слично. Углавном, том народу је потребно ново место боравка, планета као наша. Међутим, они нису агресивни већ миран народ који не жели да озледи или уплаши примитивне Земљане. Све што они траже је база, колонија за око сто хиљада људи. Њихова технологија је, рецимо, неслагледиво испред наше, само што је они не користе за ратовање. Зато шаљу пропагандну претходницу путем сна тако да сусрећемо наше будуће суседе у најинтимнијим околностима и апсорбујемо лекције о њима без каснијег свесног сећања. Постају нам блиски, заволимо их иако не знамо зашто. Навикнемо се на идеју њиховог постојања ПРЕ него што су се и појавили...

— Хоћеш да кажеш да су дошли из дмемира у каменим бродовима?" — узвикнула је са огромном неверицом.

— Да. Можда не на начин за који нас је наша култура припремала, тј. у блештавим бродовима већ извиру из тла, тако рећи на мала врата, кроз тунеле до горњег света, на начин који НИКО не примећује.

— Осим тебе, свакако. Ти си луд ако верујеш у тако нешто! — узвикнула је — или се само са мном шалиш.

Две године касније наше свадбено путовање одвело нас је у Циболу, реновиран древни град Анасазија у коме су сад сви они срећно живели. Цибола је постала светски туристички центар. Посматрао сам оживеле грађевине свог давнашњег сна, пуне осмехнутог света. Водич је рецитовао историјске податке, туристи су куповали уметничке предмете Анасазија. Владала је непрекрсна чистоћа и ред. Затражио сам да нас одведу до подземних тунела који су везивали све куће. Водич је спремно пристао. Прошли смо кроз један тесан и низак, ни налик на оне из сна. Описао сам му тачно какве желим да видим.

— Тако нешто овде не постоји — рекао је мирно.

— А шта ако постоји, а ви нећете да их ми видимо — викнуо сам бесно.

— Ви сте овде гост — одговорио ми је смирено — стога се морате повиновати нашим законима или отићи. Ово је резерват, што значи, самостална држава.

Џуди ме је повукла за рукав. Нисам наставио расправу јер је водич имао право. Ипак, тај догађај покварио нам је расположење.

Месецима сам очекивао да ми се нешто деси, да ме Анасази "уклоне" на овај или онај начин. Али, ништа од тога.

Прошле су три године. Моје сумње остале су недоказане баш као и оног дана када сам их исказао Џуди. Све до пре неколико дана пошто нам се родио син.

Усред ноћи пробудио ме је детињи плач. Устао сам, смирио га, а онда узео блок и записао прекинути сан: налазио сам се у џунгли, падала је тропска киша и клизила по стрмом терену. Приметио сам траг, као да је неко пре мене већ корачао истом готово непостојећом стазом. Затим сам постао свестан чудног, меког шапутања. Стао сам и пажљиво осмотрио околину и онда их приметио: људи са стидљивим и уплашеним лицима који су вирили из бујног зеленила и дрвећа. Одмах сам схватио да ће бити потребно много пажње и стрпљења да их приволим да изађу, али то сам желео свим срцем. Желео сам да ми верују. Осетио сам како ме обузима топлина и саосећање према овим људима које сам једва могао видети, жеља да их заштитим, да им пружим безбедно склониште. Покушавао сам да смислим како да им то објасним, кад ме је син пробудио.

Зурио сам у оно што сам написао и одједном схватио да ме сан незадрживо подсећа на онај давнашњи. Почео сам да дрмам Џуди.

— Шта је, драги... шта се десило? — мрмљала је сањиво.

— Шта си сањала? Шта си сад сањала?

— Не знам... ваљда неку шуму... Не знам, неке људе... Зашто?

— Ништа, онако — рекао сам и пустио је да спава.

Ујутро нисам ништа поменуо. Недељама сам чекао. И најзад се појавио, али овог пута у новинама: чланак од репортера са Филипина о открићу припадника племена можда још непознатог нашој цивилизацији, који обитавају у кишовитим џунглама, срамежљиви и нежни, са жељом да живе у слози и миру. Тачно сам знао како изгледају.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

аутор	ИСЦЕ- РИТИ СЕ	ЈУ- ВЕ- ЛИР	НАШ ПИ- САЦ ("ПЕРА СЕГЕ- ДИНАЦ")	ПРАСТА- НОВНИ- ЦИ ИТА- ЛИЈЕ	МЕСТО У КОЈЕМ СЕ ЗИ- МЉЕ (ПН.)	ЈУЖ- НО ВОКЕ	НА- ЗУ- ВАК
ИСХАБАМ, ИС- ТРО- ШЕН	и	з	п	и	з	а	и
ИЗВОР СЛАНЕ ВОДЕ, СЛАНЦ	с	л	а	и	и	и	а
ДЕО ТВРЂА- ВЕ	к	а	з	а	и	а	и
ОСНОВ- НА МЕ- РА, ПРАМЕРА (ПН.)	е	и	а	п	о	и	и
ЕКСПЕР ЗА ЗАКИ- ВАЊЕ	з	а	к	и	в	а	к
НАДИМАК ПРОСЛА- КА АРНЕ- ЈА У "ОДИ СЕЈИ"	и	р	о	и	и	с	а
"ТО- НА"	и	и	с	и	и	и	и
СУДС- КИ ПРЕТ- РЕС	и	с	и	р	и	а	а
НАШ ПЕВАЧ МЕЛИХ ВАЈТА	с	е	и	з	и	и	и
П	и	и	и	и	и	и	и
ПРАВНО- ДУШНО, БЕЗОСЕ- КАЗНО	и	и	и	и	и	и	и
ГРЧ- КО СЛОВО	и	и	а	и	и	и	и
"ЕАСТ"	и	и	и	и	и	и	и
КРМЕ- НАД- ТА (ПН.)	и	и	и	и	и	и	и
НОРВЕШ- КИ ВИ- КИНГ ЛЕВ- ЛИФ	и	и	и	и	и	и	и
ОСТРВО У ИНДО- НЕЗИ- ЈИ	и	и	и	и	и	и	и
АРГЕН- ТИНСКИ ШАХИСТ ОСКАР	и	и	и	и	и	и	и
ПЛОВ- КА (ПН.)	и	и	и	и	и	и	и
ФРАНЦУ- СКИ ДРА- МАТИЧАР ЖАН	и	и	и	и	и	и	и
БРАЗИЛ- СКИ АР- ХИТЕКТ ОСКАР	и	и	и	и	и	и	и
УКРА- СИТИ	и	и	и	и	и	и	и

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

НОДОРАВНО: Притвор, разрада, стваран, занимати, гитанит, Оки, и, и, со, А, ас, тврђење, Отава, Спиноза, прила, оа, уво, уд, одет, Персида, ићи, ол, семинар, олива, лавор, лавор, и, Иравади, Цетигње, етикета.

СА ВАШАРА У БОЛОЊИ

MOTO

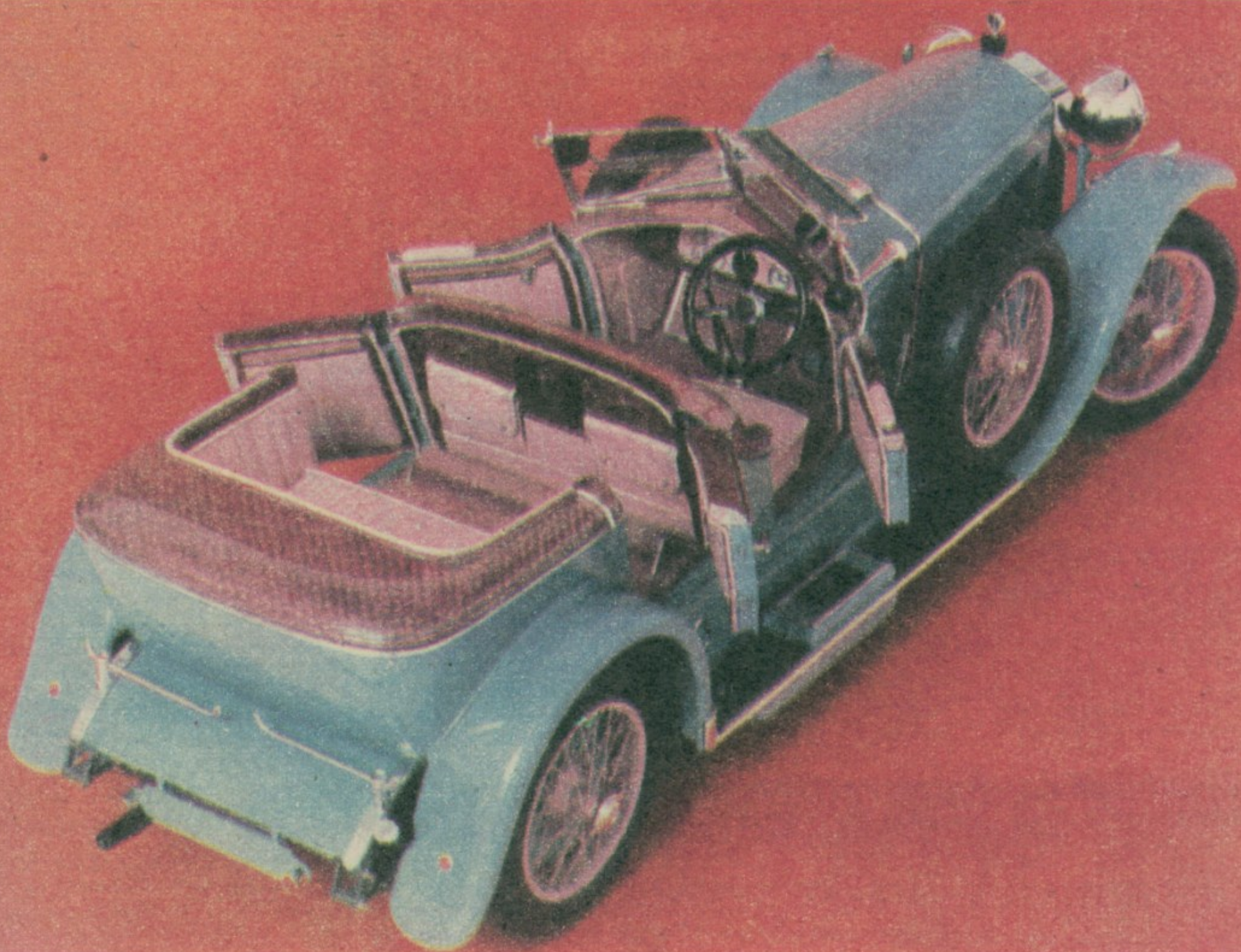

Управо тако се зове традиционална приредба посвећена аутомобилу, аутомобилизму, мотоциклу и мотоциклизму и свим осталим комбинацијама возила и спортова на два и четири точка. Било је и лудости на води.

Крајем прошле године Болоња је девет дана била позорница на којој се, буквално, свашта догађало: неустрашиви мотоциклисти летели су преко поређаних аутомобила, возачи специјално конструисаних возила, укључујући и го-карт, изводили су немогуће тачке, камионџије су — видите и сами — својим вратоломним маневрима дизали косу на глави посматрача; у нарочито припремљеним базенима одржаване су посебне представе за љубитеље спортова на води.

Заслуга за овако велику и разноврсну приредбу свакако припада и организаторима који су се својски потрудили да овогодишњи шоу у свему надмаши представе из претходних година.

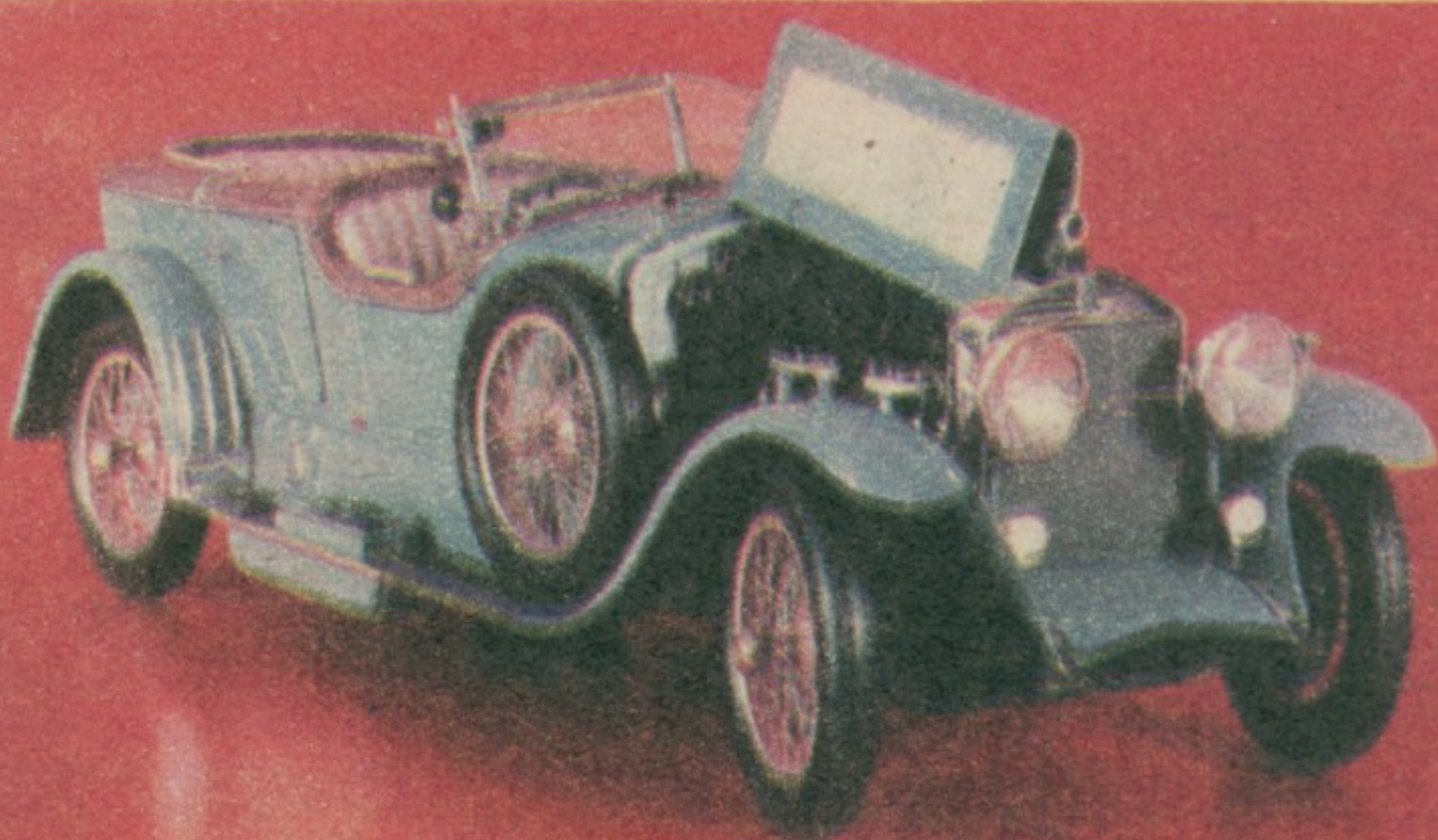
За све заинтересоване произвођаче аутомобила резервисане су сајамске просторије површине од око триста хиљада квадратних метара, што је двоструко више него лане. У три павиљона изложена су серијска возила, разни уређаји и прибор, а у два остала —

САМО УЗ ПОМОЋ ЛУПЕ

Овај модел, Изота-Фраскини „8 А“ дело је Карла Бријанце и налази се у збирци једног приватног колекционара који је пуне три године, из дана у дан, пратио све фазе његове израде. Аутор је као материјал користио углавном месинг и бакар а има и делова од алуминијума, дрвета и гуме — да би у потпуности одговарао оригиналу

Делови од дрвета у две нијансе представљали су посебну тешкоћу: прављена је нека врста шах поља с квадратима чија страница износи — један милиметар! Гуме су исте врсте у свим детаљима, готово сви делови су покретни. Ознаке на мотору и каросерији читају се уз помоћ лупе. Модел је тежак пет килограма и дугачак педесет центиметара

ШОУ

специјални аутомобили и возила која су обележила епоху развоја ове индустрије. Нема шта није било...

Доста простора посвећено је и спортским аутомобилима који су у овом тренутку на највећој цени: „формула 1“ и Фераријев „турбо“ којим је ова прослављена кућа 1982. године освојила титулу најбољег конструктора.

Преко три стотине произвођача мотоцикла надметало се моделима свих врста и за свачији џеп. Између Јапанаца и Италијана водио се прави двобој. Ови други су чак пружали прилику заинтересованима да по сниженој цени набаве најбоље тркачке мотоцикле. Половне, наравно.

Нашли су се ту и произвођачи стерео уређаја за аутомобиле, а одржана је и лиценцијација старих возила и то у организацији лондонске куће Кристиз.

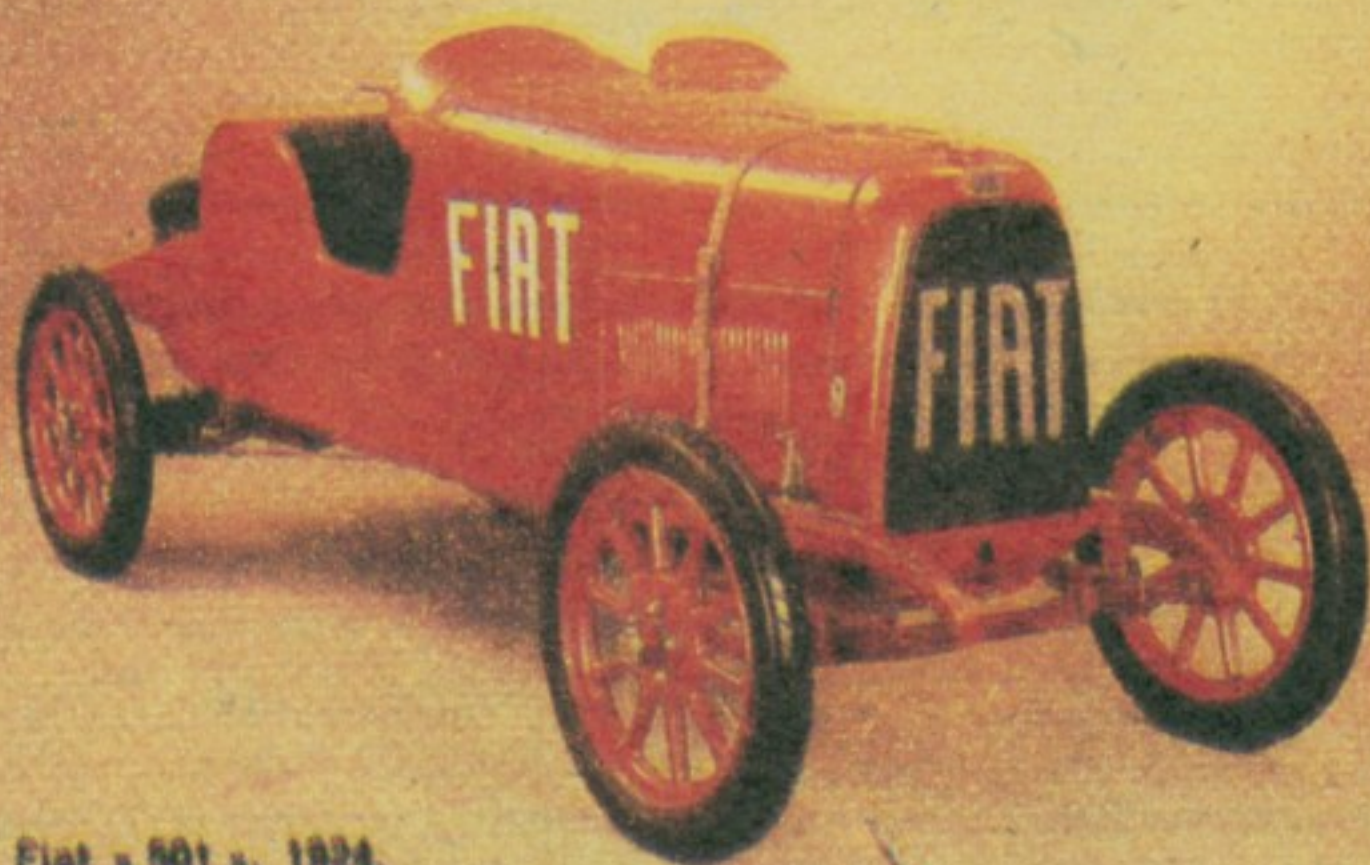
Италијанска аутомобилска ревија „Кватророте“ (Четири точка) приредила је изложбу старих аутомобила под називом „Шест величанствених“ као и продају, разуме се, својих издања, али и популарних видео касета са свим могућим садржајима.

Шоу или вашар? То више није важно!

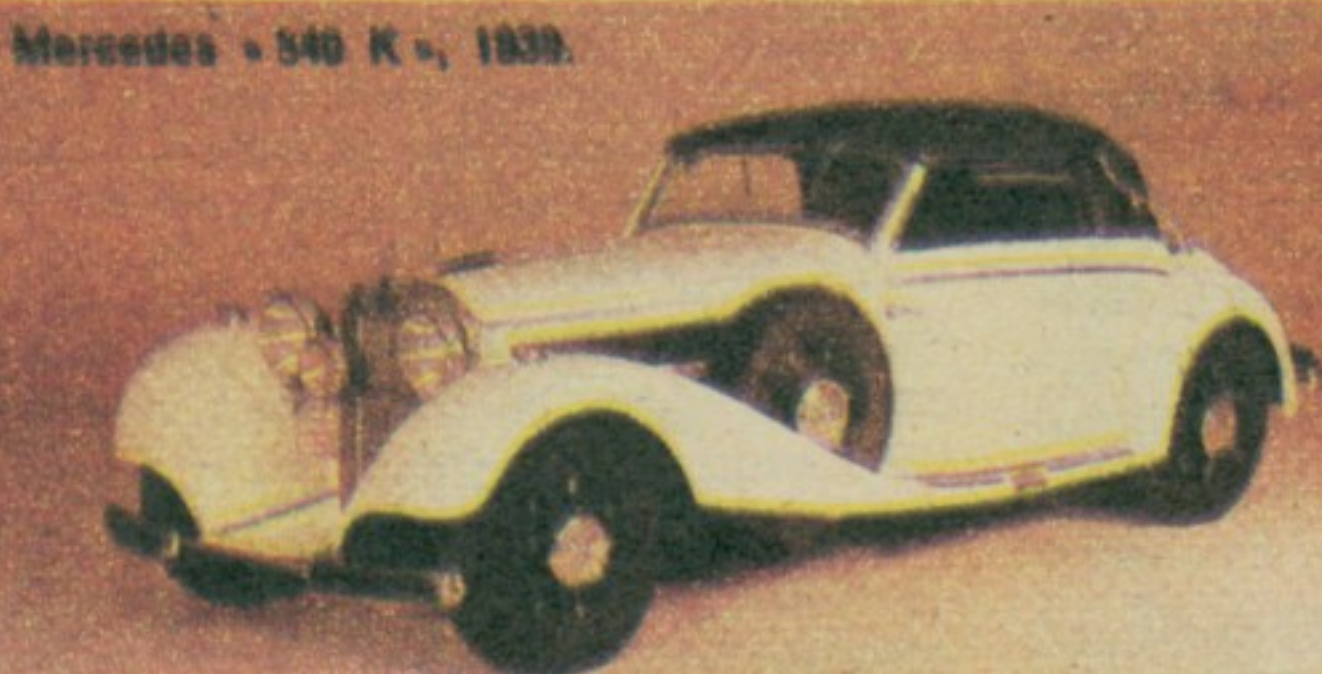
Д. В.

ШЕСТ ВЕЛИЧАНСТВЕНИХ

Од педесет аутомобила, са колико располаже музеј италијанске издавачке куће ДОМУС, за Мотор шоу у Болоњи изабрано је ових шест модела за које се верује да на најбољи начин представљају светску производњу двадесетих и тридесетих година, у свим секторима аутомобилизма. Изузев Ланђине „ламбе“ сви ови аутомобили имали су вансеријску каросерију.

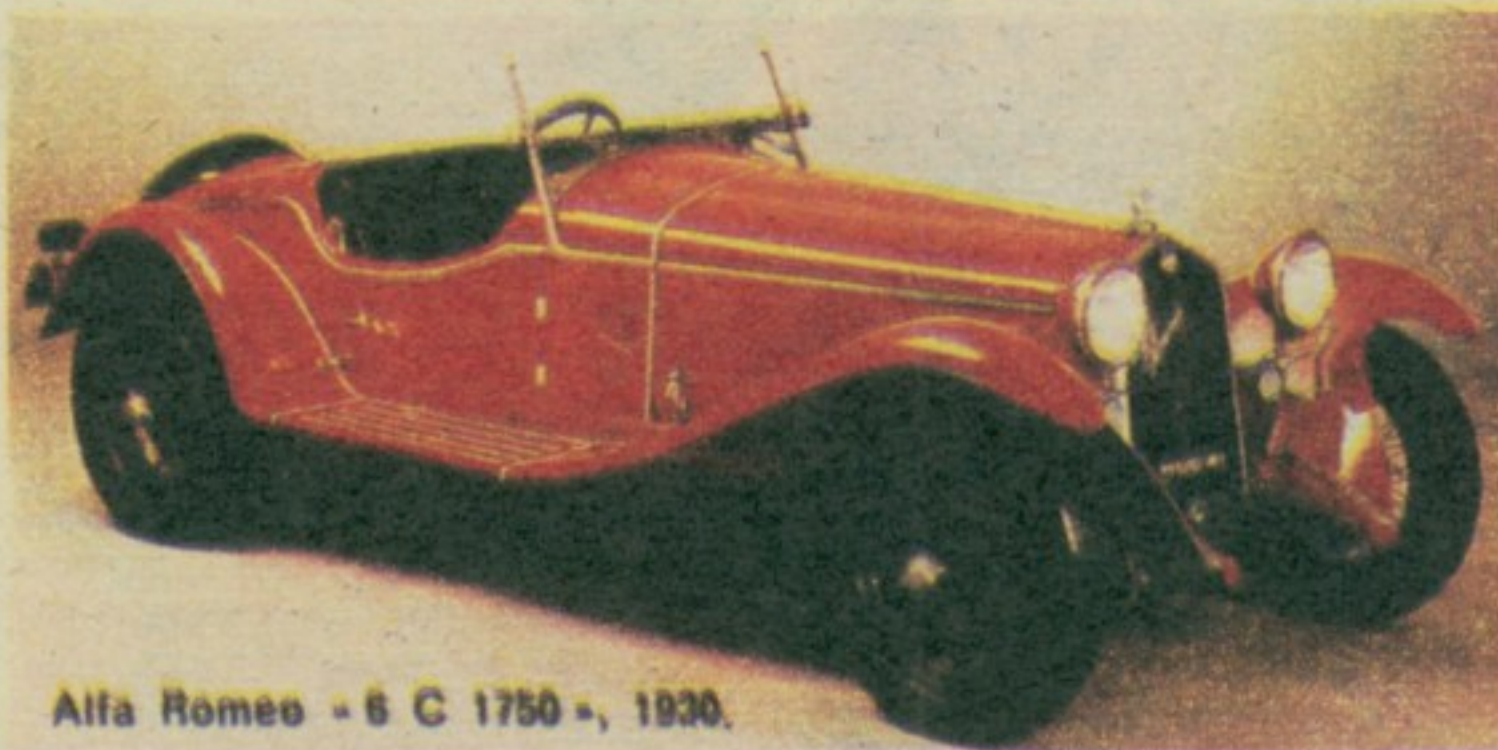
Fiat - 501 -, 1924.

Mercedes - 540 K -, 1939.

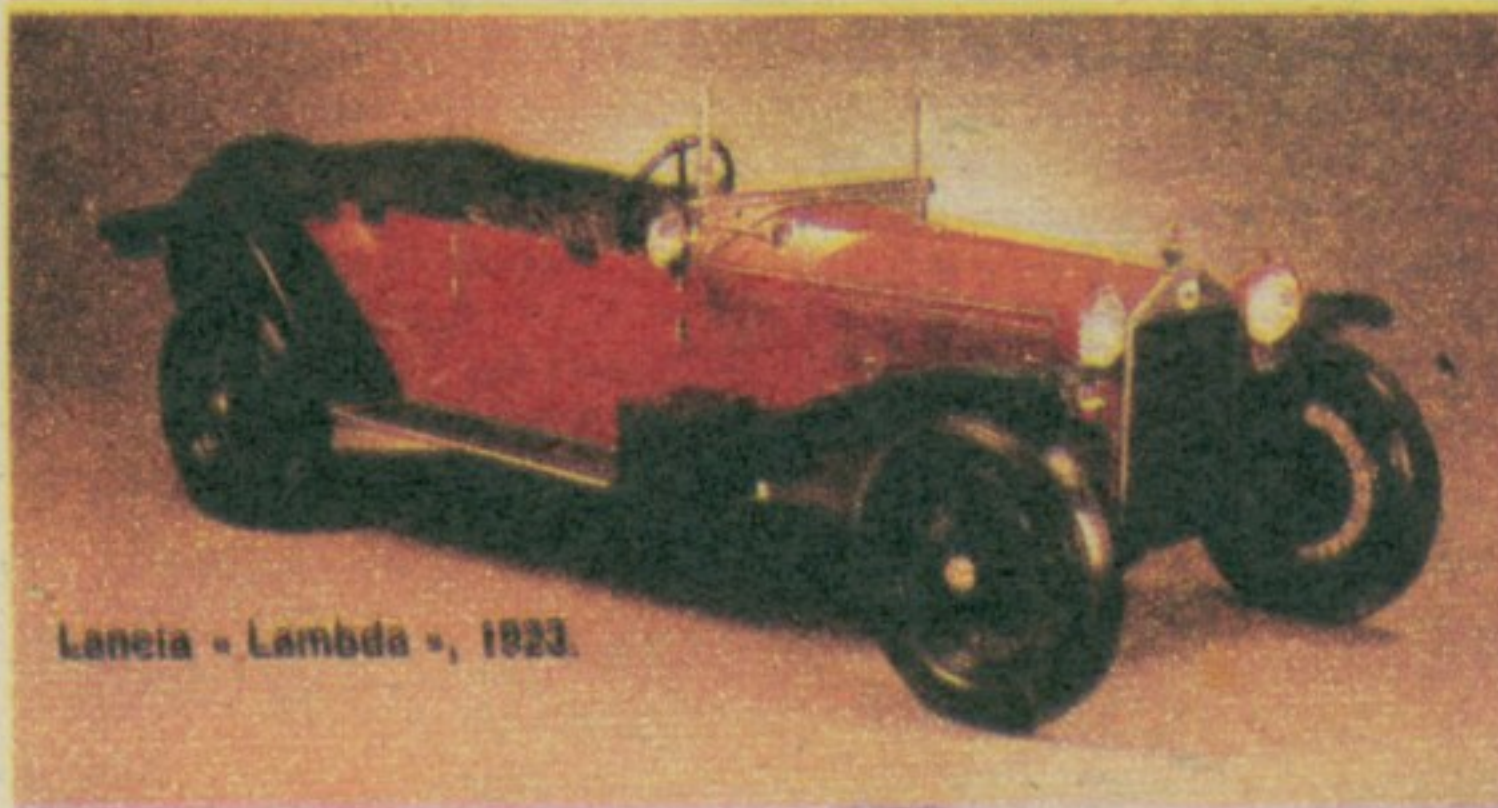
Rolls Royce - Gau 66 -, 1932.

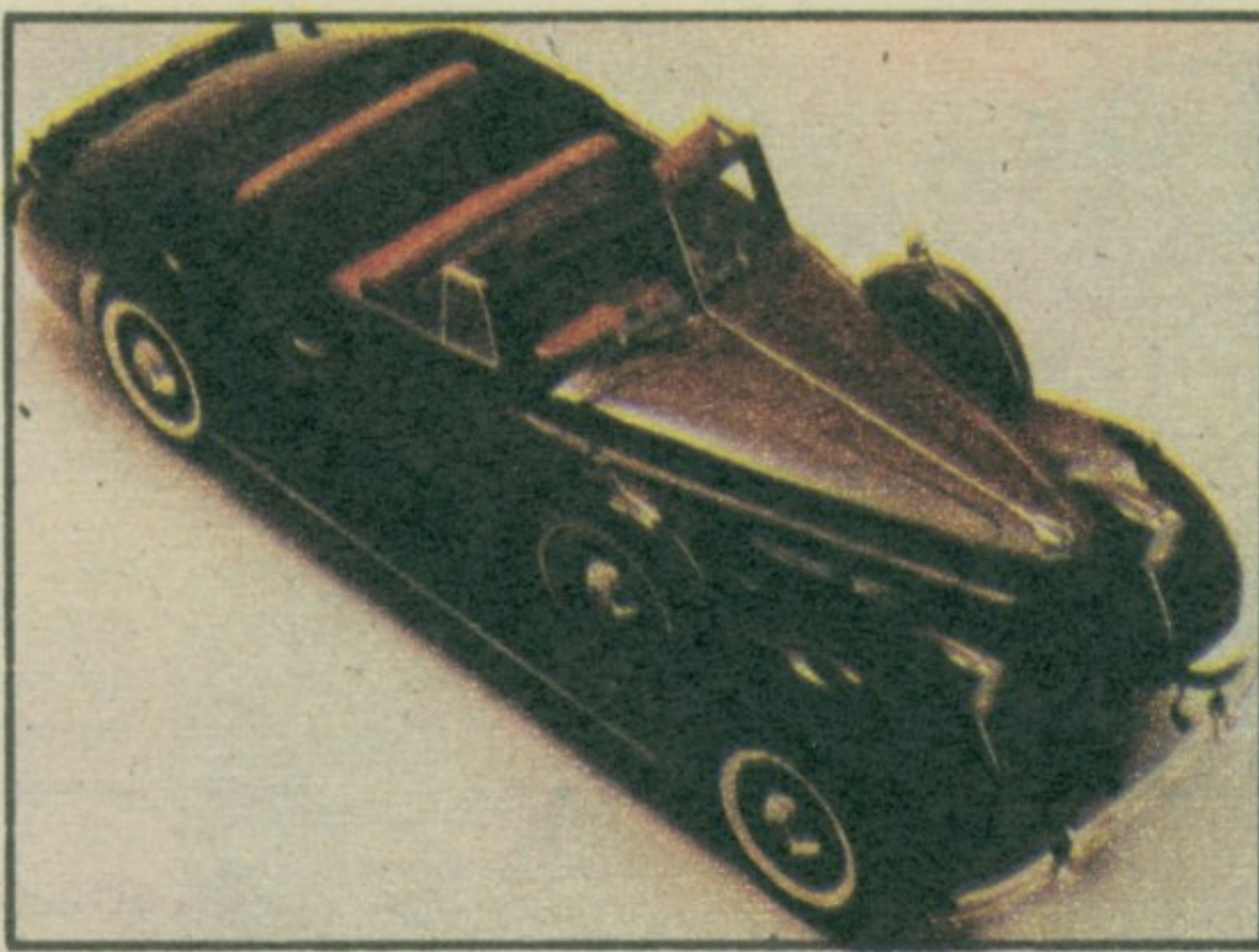
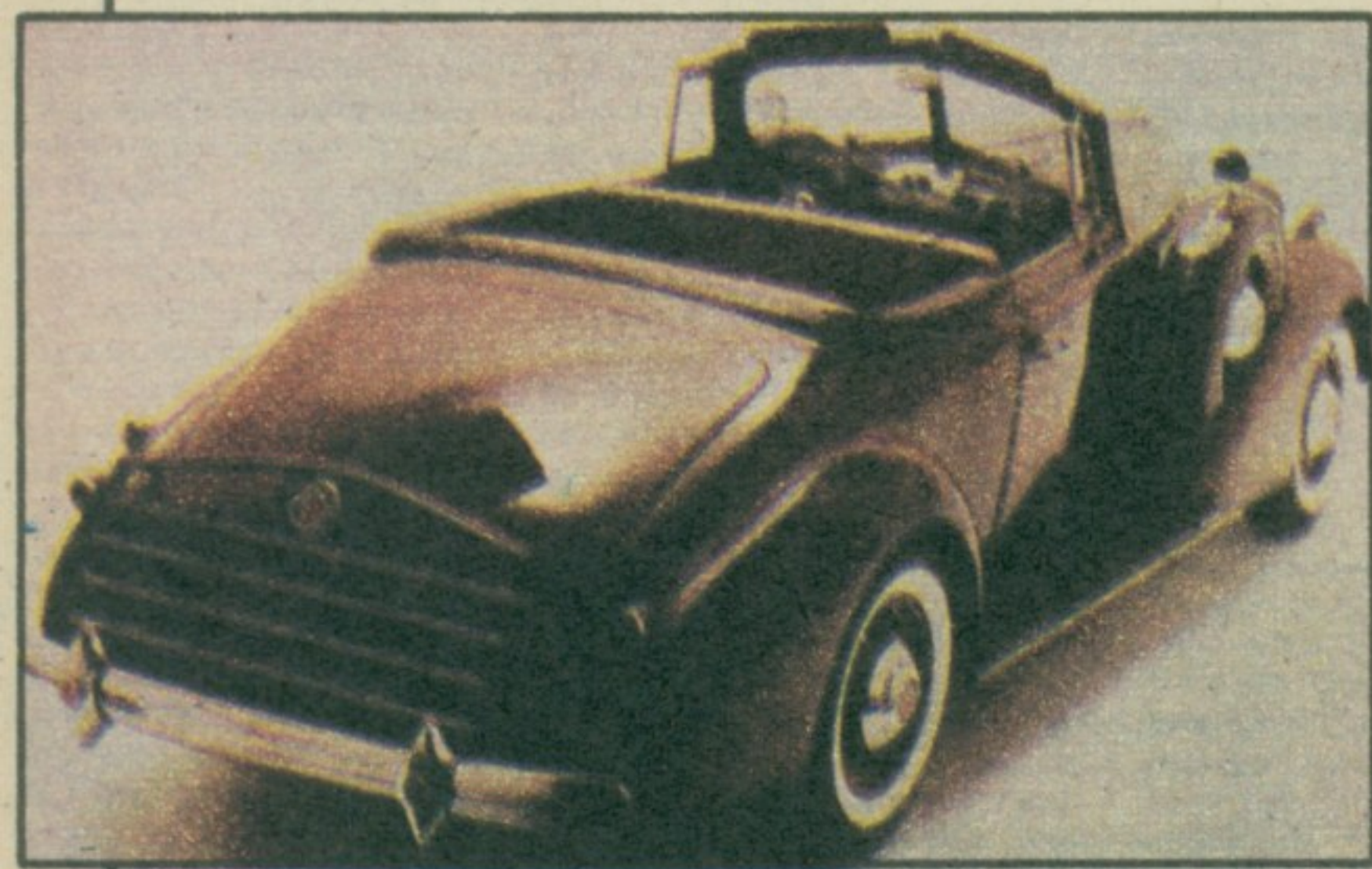
Alfa Romeo - 6 C 1750 -, 1930.

Bugatti - 57 -, 1939.

Lancia - Lambda -, 1923.

ОСАМ ЦИЛИНДАРА — Пакард „осам“ је класично америчко возило предатног периода које је моделовао Мануел Оливе Санс у размери 1:12. Врата се отварају а исто тако и хауба испод које се налази верна копија мотора са осам цилиндара. Има волан који се окреће и право правцато вешање. Потпуно су исти и други детаљи: боја, хромирани делови, кожа, инструменти — све је до танчина верно оригиналу, тако рећи савршено. Модел, направљен за једног колекционара из Барселоне, тежак је два килограма и дугачак тридесет пет центиметара.

Њихове минијатурне творевине права су ремек-дела моделарства и бисери којима нема равних на изложбама ове врсте. За своје моделе, који захтевају хиљаде часова рада и изгледају немогуће стварно, добили су највећа светска признања. Погледајте њихова најновија остварења: **PACKARD „EIGHT“** из 1937. и **ISOTTA-FRASCHINI „8A“** из 1926.

Шпанац Мануел Оливе Санс и Италијан Карло Бријанца прави су мајстори моделарства. Мануел је нешто старији и овим послом бави се преко четрдесет година.

НИСУ ПРАВИ

Не љага се шек љако

Желео бих да знам због чега путнички авиони чак и при најмањем оштећењу трупа, осим ако су у питању мотори и пилотска кабина, губе висину и падају?

БОРАН ПАНТЕЛИЋ,
Патриса Лумумбе 45,
Београд

Не бисмо баш могли да се сложимо с тобом да авион и при најмањем оштећењу губи висину и пада осим кад су у питању мотори и пилотска кабина. Мање оштећење, поготову ако се догоди на делу трупа који није под притиском, неће угрозити безбедност лета нити приморати пилота да

смањи висину. Међутим, ако се за време лета појави пукотина у зиду авиона било у путничкој, било у пилотској кабини, долази до опадања унутрашњег притиска и пилот намерно смањује висину. Спуштању летелице на мању висину прибегава се и у случају мањег оштећења мотора. Дакле, није у питању губљење висине и падање већ строго контролисани лет.

Уколико дође до оштећења крила, трупа или репа за које се баш не би могло рећи да је најмање, авион почиње да губи висину због разлике у такозваним притисцима опструјавања профила: ремете се силе узгона које иначе летелицу одржавају у нормалним условима лета и онемогућавају нормално управљање.

Бисмо недеље

КО ЈЕ БИО ПРВИ?

Нас двојица препирали смо се цело вече: ја тврдим да је Хилари први човек који се испео на највиши врх Хималаја а мој друг да су то пре њега успели многи Шерпаси. Пала је и опклада и то не мала. Ти пресуди ко је у праву.

СЛОБА и ЉУБА,
Београд

Земља снега, како се на старосанскритском језику зову Хималаји, планински је ланац дуг оно 2750 км са преко хиљаду врхова изнад 6000 метара! Међутим, то није све: у овом дугачком венцу преко 200 врхова је више од 7000 а 14 више од 8000 метара. Највиши од њих, Маунт Еверест, висок је 8882 м што се иначе не сматра његовом дефинитивном висином.

Хималаји спадају у геолошки млађе планине код којих тектонска активност још није завршена, па су

могућа спуштања и издијања. Тако је приликом земљотреса који је ову област захватио 1950. године Маунт Еверест „пороастао“ за оно 65 метара. Занимљиво је да је веома дуго највишим врхом Хималаја сматран Гаурисангар, заправо један од суседа Евереста висок „само“ 7145 м.

Разуме се да је „Земља снега“ са својим неприступачним врховима, онованим вечитим ледом, постала највећи изазов алпиниста из целог света. Посебно Маунт Еверест. Први стварни покушај да се освоји Чомо-Лунгма, како врх називају становници ових предела, направили су 1921. године Енглези, који су чак основали Комитет за Еверест и у њему поред алпиниста окупили и некелицину млађих научника. Највиша тачка до које су доспели било је Северно седло на 7010 м: мећава, лавине и ветрови који се иначе сматрају веома опасним по психу пењача, приморали су експедицију да се врати.

Већ следеће године у освајање Маунт Евереста је кренула нова британска експедиција у којој су учествовали тада најбољи алпинисти: упркос мразевима, лавинама, па чак и неким падовима, успела је да се пробије до 8225 м. Међутим, разређени ваздух је толико исцрпео њене чланове да су морали да се врате. Онда је иницијативу преузела дру-

га група опремљена апаратима за кисеоник, али ни она није доспела много даље. Нови покушај уследио је 1924. а затим деветогодишња пауза да би тен 1933. на Еверест кренула нова експедиција. Ни она се није домогла циља. Године 1934. на Чомо-Лунгму је кренуо авијатичар Морис Вилсон носећи у својој торби само хлеб и сланину. Овај самоубилачки покушај и није могао друкчије да се заврши до — смрћу. Вилсона је годину дана касније нашао Шерпас Тенсинг испод Северног седла.

До избијања другог светског рата на Маунт Еверест су опремљене још две експедиције, прва 1935. а друга 1936, обе из Британије. Онда је настала пауза од 14 година. На Еверест су се поново „ономили“ Британци 1951. а годину дана касније и Руси. Ни једни ни други нису успели да га освоје. У пролеће 1952. на Хималаје је стигла швајцарска експедиција под вођством др Виса Динана: њен члан Ламбер је заједно са Шерпасом Тенсингом успео да се, испевши се на 8700 м, највише приближи Евересту. Да није било страховитог ветра, можда би ова два пењача успела да га се домогну.

Годину дана касније на Хималаје је опет кренула једна британска експедиција: предводио је пуковник Хант. Детаљно упозната с искуствима Швај-

цараца који су покушали успон са јужне стране, ова експедиција се постарала да понесе и најсавременију опрему коју је, поред осталог, чинио и мали топ за разбијање снежних маса, потенцијалних лавина. После два неуспела покушаја двојица су ипак успела да се пробију до Јужног врха и висине од 8748 м, а онда су морали да се врате у логор јер је радио најавио монсун. И нада је већ изгледало да ће Еверест и овог пута остати неосвојен, време се поправило. То су искористили Новозеланђанин Едмунд Хилари и Шерпас Тенсинг: 29. маја њих двојица су на Маунт Евересту поболи цепин са четири заставице: британском, непалском, индијском и ОУН. Није било нинанвих трагова да је ико пре њих стајао на највишем врху света.

Приче да су Еверест заправо први освојили Шерпаси нису основане јер они не само да нису располагали одговарајућом пењачком техником већ их је и од снежних врхова држало на одстојању веровање да су ови станишта богова и духова. Уосталом, домаћа имена хималајских врхова недвосмислено указују на веровање да представљају инкарнацију тамошњих божанстава. Примера ради, Чомо-Лунгма (Маунт Еверест) се преводи као мајка богиња света или богиња снега.

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Весна Нешковић, Милена Срдановић, Љиљана Лукић, Снежана Павловић, и Верница Лазич, ученице VIII/3 Основне школе „Цветан Бркић Цвеја“, 15356 Глушци желе да се дописују са младима из целе Југославије

Споменка Ракић, 11253 Сремчица, Дољанска 28 — 11 година, сакупља Цицине кутке из Забавника и значке

Виолета Савин, 23000 Зрењанин, Раде Трнчића 43 — 16 година, воли забавну музику, сакупља хемијске оловке, маркице, значке...

Миодраг Кожић, 59000 Шибеник, Марка Марулића 7 — 15 година, воли музику, спорт, добро друштво, забаву и карикатуре, сакупља све и свашта

Сања Каповић, 71350 Соко-лац, Славише Вајнера Чиче 50 — 13 година, сакупља значке, маркице и лутке, воли забавну и народну музику

Дејана Драгојевић, 19000 Зајечар, Његошева 5/19 — 17 година, воли све што воле млади, одговара на свако писмо

Наташа Динић, 26300 Вршац, Подвршанска 138 — 13 година, воли добру музику и све што је занимљиво њеној генерацији

8 000
врста

Недавно сам од другарице добила кактус који сам посадила и ставила у хлад. Међутим, пошто никако није хтео да расте, пресадила сам га, изнела напоље на сунце али је убрзо почео да се савија. Молим те да ми објасниш због чега се то дешава?

ДРИТА М.
Косово Поље

Да бисмо могли да ти дамо одговор, морали бисмо да знамо која је врста у питању јер свако од

„ПУТ ДО ЖЕНСКОГ СРЦА“

или како упознати, освојити и задржати девојку, гарантује Вам сигуран успех код девојака. Како да упознате девојку на улици, у аутобусу, биоскопу, disco-clubu, ресторану, кафићу, продавници, на послу, базену, плажи и многим другим местима? Како да јој приђете? Шта да кажете? Које комплименте свака жена жели да чује? Шта нипошто не смате чинити у женском друштву? Умете ли само погледом да „запалите“ девојку? Како да брзо постанете интимни са женама? Како да превладате стидљивост и постанете одлучни и самоуверени? Која су то златна правила понашања која ће Вас учинити неодољивим код девојака? Наручите ову јединствену публикацију још данас и освојите девојку већ сутра! Латиница 124 стр. Цена 260 дин. плус 37 дин. за поштарину и паковање. Иностранство 60 одсто скупље. Испорука поузећем за 7 дана. АДРЕСА: „НОВИ ХОРИЗОНТИ“ ПОШТ. ФАХ 142 11070 БЕОГРАД.

НАЈЕФИКАСНИЈИ НАЧИН РАЗВОЈА ТЕЛА!

По методи Петра Челика, југословенског и европског шампиона свих категорија у обликовању тела (на слици). Успех загарантован ако се придржавате упутства објављених у брошурама за поједине мишићне партије. Довољно је да пишете које делове тела желите да поправите, да вам пошаљемо одговарајућу брошуру, а платите приликом пријема. Цена по комаду 90 динара, а за целу фигуру (шест различитих брошура) само 400 динара. Наручите одмах на адресу: РЕДАКЦИЈА ЧАСОПИСА ХЕРКУЛЕС, ФАХ 97, 21400 БАЧКА ПАЛАНКА

7—8000 колико се иначе гаји у кућама захтева одређене услове. Осим тога, постоје кактуси којима је од природе „дато“ да буду савијени. Зато нам се поново јави: радо ћемо ти помоћи.

На једној страни је попрсје човјека у средњовековном одијелу и клип. На другој је грб, изнад кога пише AR а са десне стране ZE или ZC. Молила бих те да ми

Зимско мировање

Однедавно се бавим риболовом и мучи ме једно питање: због чега мрене целу зиму проводе укочене једна поред друге?

ЧИТАЛАЦ из Ниша

Разлог је сасвим једноставан: као и многе друге животињске врсте и мрене падају у зимски сан. Код њих он није баш прави. Заправо, пре би могло да се каже да мрене падају у зимско мировање. Зато се оне и лакше покрећу него животиње које имају прави сан.

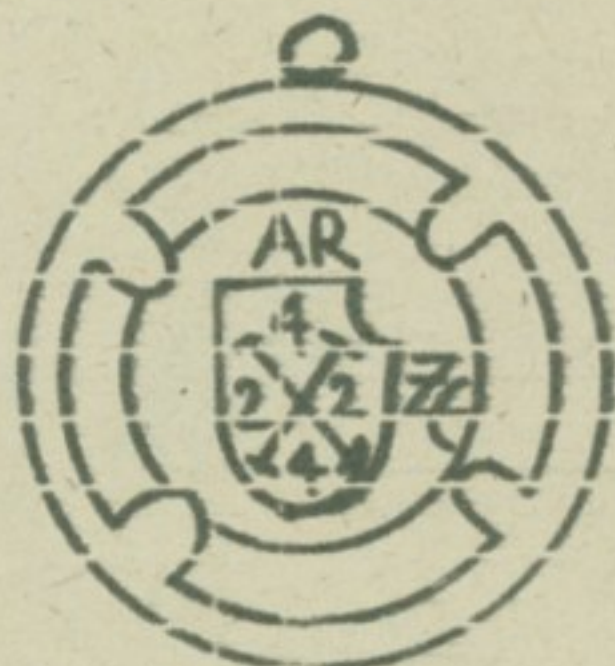
Како ући у шрап?

Посједујем два медаљона од којих је један већи од 10 динара и израђен од лаког метала сличног алуминијуму. На њему пише ROBERTCAVELIE DE LA SALLE и година 1647-1687. На тој страни налази се и лик човјека у профилу са дугом косом. На другој страни налази се лист јавора и испод њега ситним словима исписана ријеч LOMBARDO. Други медаљон је нешто мањи и израђен је од злата. На њему пише: ADAM RIES ANNO и година 1550.

објасниш одакле потичу та два медаљона и тко су људи на њима.

НАТАЛИЈА БАРДИЋ,
Осијек

Већа медаља је племића Роберта де ла Сала из Ломбардије (покрајине у северној Италији). С обзиром да су медаље често прављене по наруџбини богатих и виђенијих људи о њима је у неким случајевима немогуће наћи податке чак и у исцрпним историјама одређене земље, то је случај и са овом. Што се друге медаље тиче, на основу приложеног описа и цртежа који си нам послала, не можемо да је идентификујемо. Подручје медаљарства је огромно и, за разлику од рецимо нумизматике, не постоје систематски каталози у којима би биле регистроване и обрађене све до сада пронађене медаље. Тако да једино што о твојој медаљи можемо да кажемо јесте да је заиста врло необична.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Директор НО „ПОЛИТИКА“
Драган Марковић

Први број Политикиног забавника
изашао је 28. фебруара 1939. године

Главни и одговорни уредник
Раде Шошкић

Одговорни уредник
Вера Смиљанић

Ликовно-графички уредник
Александар Мартиновић

Издавачки савет:

Владимир Антић, Добривоје Арсић, Ариф Бозаџи, др Радослав Ђокић (заменик председника), др Радомир Животић, Зорица Ивановић, Љубисав Лилић, Каћа Милетић, Бранислава Митровић, Мирјана Моравчевић, Раденко Павловић, Ружица Петровић, Радомир Ристић, Снежана Стаменковић, Јелисавета Суруџић (председник), Зорица Ђеран, Светлана Шухартовић. Чланови савета из редакције: Владимир Гајтовић, Светлана Ивановић, Александар Мартиновић, Вера Смиљанић, Раде Шошкић.

Редакција:

Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојковић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Петар Милатовић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрновић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Чедеља Ставић, Миленко Тодоровић и Милош Томић.

Секретаријат:

Јованка Војводић, Олгица Стаменић, Даринка Тодоровић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ — ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“, Македонска 29, 11001 Београд. Поштански факс 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 20 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 220,00 динара, полугодишња 440,00 динара и годишња 880,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 440,00 динара, полугодишња 880,00 динара и годишња 1.760,00 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика“ ООУР „Продаја“ — претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ ГОДИШЊА:

САД	\$ 65.—
СР НЕМАЧКА	DM 115.—
ШВАЈЦАРСКА	Sfr. 107.—
ФРАНЦУСКА	Ffr. 267.—
ШВЕДСКА	Škr. 271.—

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика“ код „ИНВЕСТ БАНКЕ“ — Београд, број 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

